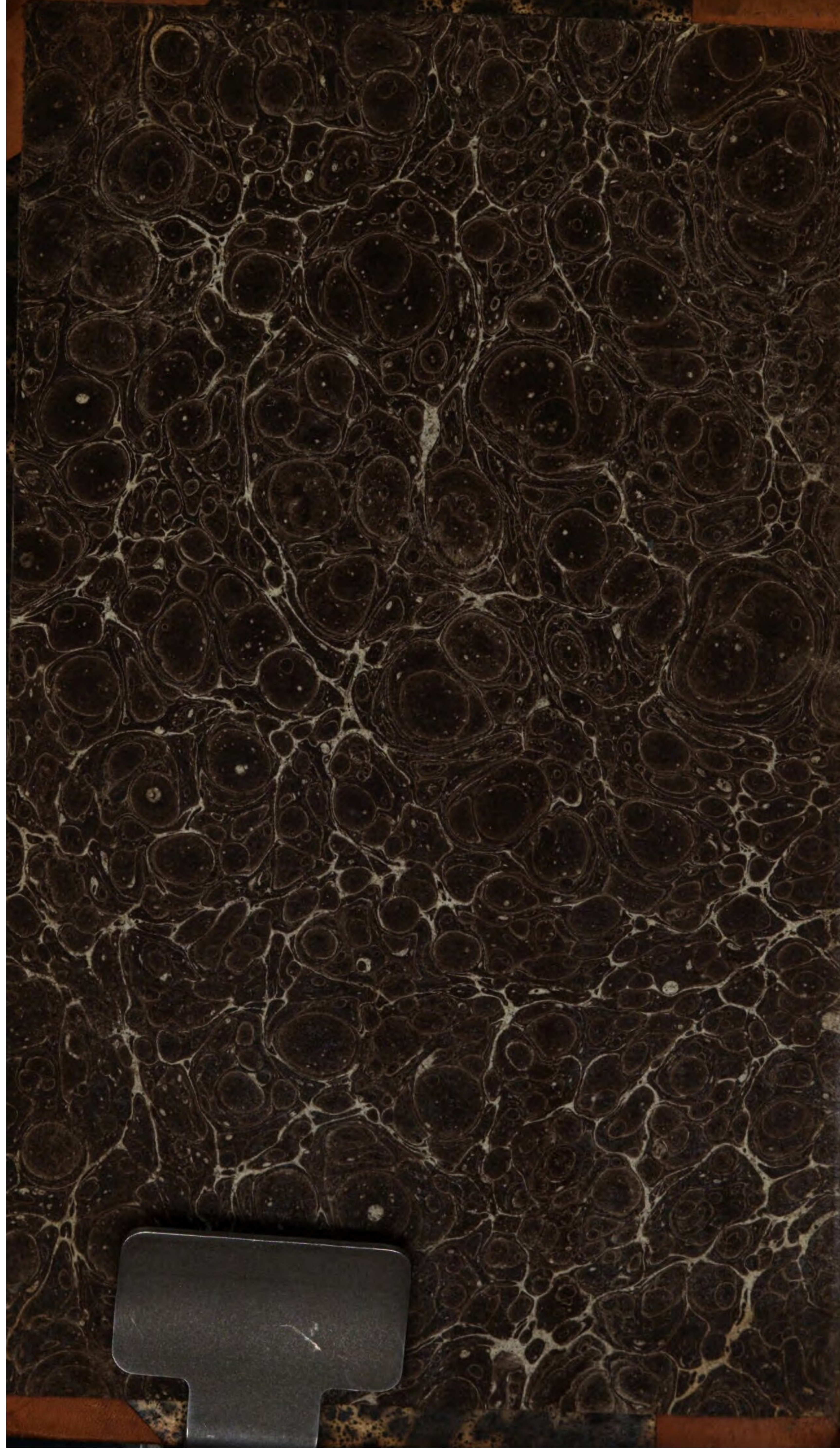

À
DÉPÔT CENTRAL

DE LA

LIBRAIRIE

Rue des Filles St. Thomas

N° 5

Place de la Bourse.

N°

64

NO

Volume

Prix

10

Oec. 770ⁿ

Haldorsön

Dee

Alle

Atle*

oder

Erkundigungen

eines jungen Mannes über seinen Haushalt
besonders über

Ackerbau u. Viehzucht
Betrieb u. Ertrag

mit der Antwort eines alten Landwirthes.

zusammengeschrieben** für arme ansehende ansiedler,
besonders solche, die öde Gründe urbar machen wollen. 1777.

zweite auflage.

Preis, ordinär gebunden, 15 Fiske***

(Islandice)

* Atle, älterer Name Atli, wie auch in den Tagen
vorherer Zeiten, der mit atall, ötull (nótt/au) zusammenfällt.

** Herausgeber ist Byern Haldorson gestorben 1787,
von ihm ist auch das geschätzte in J. 1814 durch
Kasch herausgegebenes isländische Wörterbuch.

*** Fiske (wäsel, Backfische) gelten auf Mönd
nach der Tischorechnung. Auf den Freireichs
gehen 48 fiske. cf. Anderson pag. 144.

Der selbste Buchtitel ist nicht so
wenig für sein Bestehen, Kautzel in
Hörstel, 1800.

Atle,

Eður

Maðagiðder

Engesmañs um Bvnað sin,
heldst um

Sarðar=

Og

Rvifflar=Kæft,

Altferð og Algoda,

Med Andsvare gamalls
Boonda.

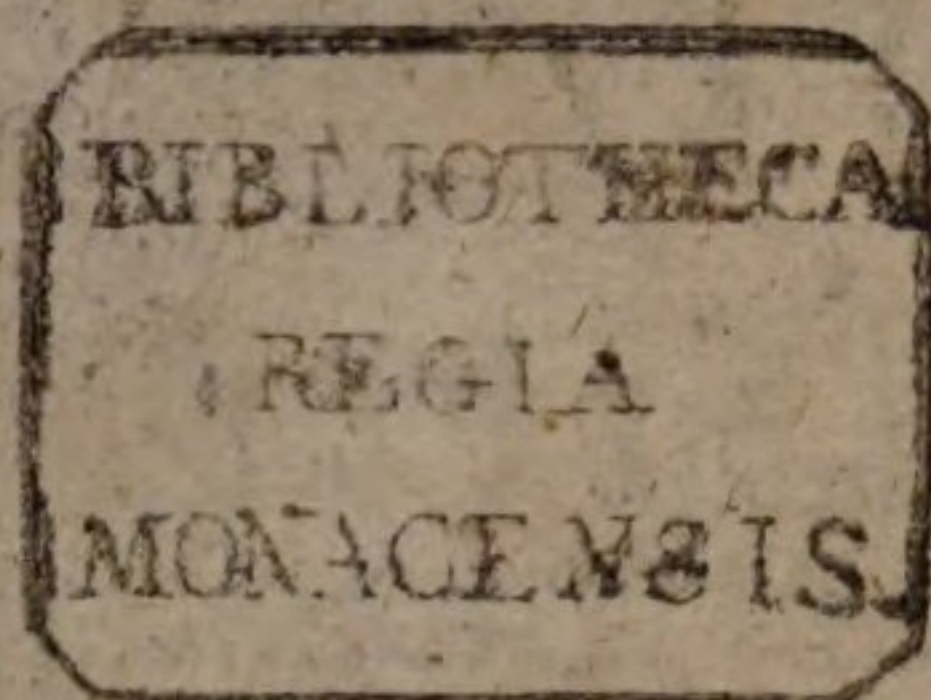
Samanskriðad fyrir fátækis Frumbylinga, einfana
lega þá sem reisa Bú á Eyde-Jordum No. 1777.

Annad Upplag.

Selfst almennt innbunded 15 Kistum.

Grappsey, 1783.

Prentad af Gudmunde Jóns Syne.

ARISTOTELES Libr. Politicorum.
Optima est Respublica,
cujus cives e re
Rustica & pastione
vivunt.

TIL
STIFTAMTMANDEN
OVER
ISLAND OG FÆROER
HERR LAURITZ
ANDREAS
THODAL.

HOYVELBAARNE
Hr. STIFTAMTMAND,

NAADIGE HERRE!

*En Ære, som Island glæ-
der sig ved, en paa ot-
tende Aar, er at have en STIFT-AMT-
MAND berinde i Landet: En STIFT-
AMTMAND, som uden Persons Anseelse
band-*

*bandbæver alle med mild Retfærdighed
og retfærdig Mildbed, DE er en Gave
hvorfore vi skyldte Himmelen uafsladelig
Lof og Tak: En STIFT-AMTMAND,
som næppe kand kiendes af sin høye
Myndighed, uden naar Fortrængte fin-
der hos Ham Redning, og andre Sö-
gende sin Lykke.*

HOYVELBAARNE HERRE!
foruden disse uforglemmelige Fuldkommen-
beder, er det ogsa bekiendt, hvor stor
Patriot DERES HOYVELBAAREN-
HED viser, SIG af dette Land, og
opsøger af alle Naturens Riger, der
som Landet og Indbyggerne kunde mest

*være til Opkomst: Det vise Rensdyre-
ne fra Finnmarken; Træplanterne
fra Norge; Med den heele Have og
Agerdörkning paa Bessetød, den
Kongelige Gaard hvor DE residerer,
og endelig Jordarternes mangfoldige
Prøver: Dette sidst bemælte giver mig
Forbaabning, at DERES HOYVEL-
BAARENHED ikke unaadig optager,
det jeg hermed tilskrives DEM, en
liden Piece, eller Samling af Oeco-
nomiske Forsøg for fattige Bonde-
karle, som vil reise Boe, uden Ev-
ne eller Midler, og dog nære sig
ærlig. Lidet Strykke af denne min li-
den*

den Bog tilhørende Parter eller Deele,
har jeg skikket til det Kongelige Land-
husholdnings Selskab, og faaet igien
Svar, ved dets Præsident Hr. Pro-
fessor ABILDGAARD, af 27. April
1776, med Tilskyndelse at lade den
trække.

Naar jeg nu seer DERES høye
Navn ibland Selskabets ordentlige Med-
lemmer, tør jeg desto meer haabe, at
dette mitt ringe Arbeide, vil finde sik-
ker Tilflugt, i DERES HOYVEL-
BAARENHEDS Skygge.

*Den Allerhøieste forunde længe
vort Island DERES Narvenelse, og
DERES HOYVELBAARENHED
SELV fuldkommen og bestandig Sund-
bed, med blomstrende Lykke og Ære,
indtil det ævige Ærens Riges Grændser.
Saa beder uafsladelig,*

NÅADIGE HERRE!

DERES
HOYVELBAARENHEDS

SÜDLÖKSDAHL
24. Junii 1778.

underdanigste Tiener
BIÖRN HALDORSÖN.

Til Lesaranns.

t Dviffenadar Rælt
og Siskefang, siu
þeir almennustu
[Mæringar Utveger,
og gagnlegustu til Lijfsbiargar ær Islande,
vita aller þeir sem Landed þeckia. Bæde
ær fyrrre Oldum, og nu, hafa Menn hier
ær Lande ætt Kost ær því, at siuga Gnægd
Sinnar

Til Lesaranns.

Siáfarenns, og þá Siársjóðu sem hyl-
iaz á Marar-Botne, 5 Mos. B. 33, 19.
Sistr aflaz og eydez flidott, gíorer marga
Menn avduga, færer Peninga inn i Land-
ded, og fæder margann Siooboonda betr-
enn Landbw þeirra: Hann er betste Þar-
tr Kavpenres Danstra Karpmanna, sem
færa oss marga Omissande Glute, en Land-
ded vidheldst ecke af þeim Utveg, og gengr
alltíjd af sier, æ medan Jorden ræftaz ecke.
Þad er ecke gledeleg Tilhugsun, at Land
þetta verðe Lyde-Klettr i Siónum, til
at þurka á Veidarfære Siómanna, Ez.
26, 14. Siooboondenn lifir vel, og
græder af Siske-Joangenu, æ medan þad
luckaz vel, og Sveitaboondenn færer hön-
um allt hvad hann þarf af Bwmate fyrir
Siooæten, enn hanns Bwskapr Ohægez æ
boadar Glidar, þegar minnst Bon um va-
rer; Annadhvört vantar hann Kavpenrer,
þegar Siooarastlenn bregdst hönun, ellegar
hann vantar Kappunavt, þegar Sveita-
boondenn,

Til Lesaranns.

boondenn, sem vere hioa honum um Bor-
ed, hefr eingann Bwmat at missa, er hañ
hlutade ecke nær fyrer Utgiordenne: Po eru
Sveitaboondanns Rior verre, þegar hann
Oprijsr Jorð. sijna, og lætr hana alltið
spilla; meir og meir; Þvi hvar skyllde hañ
þa Athvarf hafa, er hann yfirgefr sitt
eiged Hreidr ?

Um þetta Efne hefr vel skrifad, bæde
epter Naatturu Þeckingar Reglum, og
margfalldre eigen Reynslu, Syslumadur-
enn i *Dala Syslu*, *Magnus Ketilsson*,
og er sca lærde framqvæmdar Madr Veru
og Þackar verdr, fyrer þad hann skrifad
hefr, og enn helldr med Reynsluune synt,
hvad Abbootavant sie i Gardyrklu Bænda,
og hvornenn þad mege lagfæraz. Hvad
þennann *Bæfling* snerter, þa er hann
Samtiðningr af nockrum Tiltækium og Reg-
lum, sem einstaka Bændr brwfuðu, og
mier syndust hendtugar fyre fátæka Strum-
bylinga:

Til Lesaranns.

bylinga : Eijka reynde eg fyrer sicalfann
mig hitt og þetta, af hinns fyrra, sem
mier þofte sið ann betra enn ecke. Noek-
rum Almuga : Meiningum med þeirra And-
sware, er hier si road innann um. Þesse
Bæflinger mun þeim Oparfi synaz er
loangt um betr vita til Bwnadar en han
kenner ; Enn þvi swara eg : a) Hann er
ei skrifadr fyrer þá. b) Þad var illa
fared, at þeir urdu ei fyrre til at stri-
fa betr umm þetta Efne. c) Er hann
þeim og oðrum þarfur, ef hann gefur
þeim Ordsok þar til. Vilie noekr fæta-
er Grumbyslingur nyta eitthvad wr honum,
þa Osta eg honum verde hann at Bloom-
gan og Gagne, einfanlega at hann styrk-
ez moote ravngum Meiningum annara
Manna, enn til þess þarf bæde Skinse-
me og so Riark, at standa af sier Stravm
þeirra Hleypedooma, sem Madr er upp-
alenn vid.

Bæf-

Til Lesarans.

Bæflingurenn er innrettadr sem
Samtal, i millum Ingemanssins
Atla (*) og gamalls Boonda,
epter Reglum þess Konunglega
Landhusholdnings Selstaps.
Inntak hans er at sýna, ásamt hinu,
það sem satt reynest, at ekkert Erfide, og
eingenn Mæringar Utvegr er þarfare hier i
Lande, en Gardyrkian, eg mei na Trus og
Engia-Ræft, og síðann það þem þar med
verdr at fylgia, Navtþeningr, sem feiter
Jordena, og fæder Verkamanninn: Ekkert
Erfide lavnar betr Bwandan um Tyrers
hofn

(*) *Atall edr Autull. Helga i Qvida
Haddingia Scata. Atle heito mc atall
skal ec þier vera, miög em eg Gifrom
gramastr. Olafs h. Saga. þann
kallar hann allann ein. Atla i og at-
sam sagde Þorvidur umm i Freyvid
Broodr sinn.*

Til Lesaranns.

høfn sína; Já þar af lifir hann sæll í
Landinu, og hanns Afkvæme epter hann:
Híðá hinne Skomnu Dild hefr hann Sæm-
darmanns Nafn, og með þessum Dugna-
de í Landyrkiunne, kemr hann því til Leids-
ar, at Gud fær margan Þacklætes Bords-
Psalm af þeirra Munne, sem annars hefdu
alldrei vered til, eda lifad í Eynd og A-
nægiulensi: því Gardar-Nækten er sá retti
Begr til þess, at Børnen uppalez til Dng-
da og Dugnadar, og Mannfolked følge í
Landinu.

Registe

Registur

þessa

Bæflings.

Cap.		Pag.
I.	Atle leytar Raads og vill qvongaz	I
II.	A. tekr ser Jord	4
III.	A. velr ser Bæarstæde	33
IV.	A. hyser Bæ æa Kon-ungstodum	40
V.	A. vantar Kwinfor Skooledr ic.	49
VI.	A. spyr at Dagsmørk-um æa K. st.	60
VII.	A. spyr at fleire Dor-verkum	65
VIII.	A. vill byggia ser Ur-tagard	72
IX.	A. spyr at Twnstærd	76
X.	A. vill fylgia Demum annara Bænda	85

Cap.		Pag.
XI.	A. spyr um Engiahey og Heydryginde -	94
XII.	A. spyr at Aburde	103
XIII.	A. qvider Alma og At- hlætre Manna =	113
XIV.	A. spyr at Agooda af Bwe sinu -	117
XV.	A. spyr at Navtpe- ningsræft =	124
XVI.	A. sp. um Mzf. a S.	129
XVII.	A. spyr at Hestum	142
XVIII.	A. vill Hans hafa	145
XIX.	A. sp. at Hraqvifind.	149
XX.	A. sæter Hreppstila þ.	156
XXI.	A. fæðiz Barn	159
XXII.	A. fæðaz fleire Børn	165
XXIII.	Gedslag þeirra Atlas.	171
XXIV.	A. verdr Hreppst.	179
XXV.	Verfæstipan at Ma- nadatale =	188
XXVI.	A. spyr Vedrabrigða	199

Cap. 1.

Atli leytar Ræds, og vill
qvongaz.

I. **A**tli. Þu veitst þad Bónde!
at eg hefi verid Hiw þitt síðs-
an eg vard Matvinnigr, og líka veitstu
hvort eg hefi vered hlíðenn og dyggr, edr
eðfe, hefr mer at öllu vel líðed med þer;
enn þo er mer nu komed i Hug, at stadfesta
Ræd mitt, og qvongaz, vil eg hafa þitt
Ræd, i því sem fleiru. Hefr eg nu um
Jónsmessu leytad Einn um Tvítugt, skie mar
þer synes eg of-wngur til þess?

Bónde. Satt er þad Atle, at med mer
hefr þu vered, síðdann þu vart fyrst Mat-
lavna-Madr, og til þessa, líka öttu at mer
skilenn þann Vitnesburd, at þu hefr vered
gott Hiw, hlíðenn, trær og dyggr, og leitad
i öllu Gagns mijns eins og Skyllda þijn
var. Aldr þín er nærre Sane til at qvæn-
az, og neogr þo; þar sem þu ert i broad-
georpara lage, at Berte Kroptum og Frers
hyggiu,

hyggju, myndu eg ecke hafa latt þig Egta-
skapar i Fyrri, hefder þu loated mig vita at
þer var það hugleikid; Enn hvar hyggur þu
til Dronaresnes?

2. A. Þar sem er hun Arnbiörg Vinnu-
kona þijn, hun hefr vered hier æð Bæ, vid-
lika lenge og eg, þecker eg hana þvi betr
enn adrar Konr, og hun þecker mig lika,
hefi eg merkt, at henne er ei fiærre Skape at
gefað mjer.

B. Gott er það at þid þecker, fyrr enn
þid gænged at eigaz; En segia maattu mjer,
hvort einsamann Tilhneging rædr fyrrer þig,
edr meire Skinseme. Menn segia epter
Drottning nockurri i fyrrer Tíð, sem het
Olympias, at Konr skule Menn velia ser,
ei siðr med Eyrum enn Augum. Hefurdu
grenslaz epter hvad adrer segia um hana
Arnbiörgu?

3. A. Já, eg heyre alla segia það sa-
ma um hana, sem eg þikeð lika hafa sið,
at hun sie good Vinnukona, þrifið, nýten
og sparðem, hun er holl og trw i Þiocnustu,
hljiden, vidfelden og svegianleg i Gede, hun
er raadvond og gudhrædd, og held eg Gud
mune blessa hana þegar hun gifteð; En það
þike mer miklu Mæle skipta, hvort þu gefr
henne goodann Vitnesburd.

B. Vel mað hun fæð hica mer þeðan
Vitnesburd allann, sem þu bart henne, og
er

er það vel, at þu gengst fyrir því, enn fylg-
 er eðfe einnesamann Fjörn þíne; Þó hun sie
 ei meir enn 16. Betra, þá er hún gíafvar-
 ta, og nu á betsta Alldre til at gífta; Máne;
 hun er heilbrygd, af heilbrygdum Foreld-
 rum, sem voru bæde froomlynd, og höfdu
 nokkra Mannæð.

4. A. Er það á moote Ræde þínu,
 Bónde, at eg fare þá strax at qvongaz?
 Og þá verð eg at segja þer upp Bist oðkar.

B. Vel líkar mér Aform þitt, og Óska
 eg þer til Lucku; Enn so líttst mér, sem þid
 meged bwa; við miklum Barnlagnade, og
 mege þid þá hyggja fyrefram, hvornen þid
 meged ala þau vel upp, til Gagns, enn eðfe
 Ogagns Födurlandenu.

5. A. Það mun vera meire Bände,
 enn eg gete lært það allt i einu, og fyrr enn
 eg hefi fenged Konu eða Barn.

B. Miked af því verðr Meynslan at
 kenna yðr, þó get eg sagt þer það strax.
 Þid eigned 1.) at fæda Børnen, og það vi-
 ta aller Foreldrar Skýldu sína. 2.) Eigs-
 ed þid at leita Fullkonnunar Scalum þeirs-
 ra, með þeirre Uppfæding, sem gefi þeim
 fjóra Þecking sínar Farsældar, so at þeirra
 Vilie sanfærez, at fylgia þeim Ræslum sem
 þar til heyrar, og 3.) eige þid at leita Fullkom-
 nunar Lífomum þeirra, hvar til allt það heyrir,
 sem eykr og styrker, Heilbrygde, Afl, Lættleika,

Friðleika, Handverks-Konster og allt Alt-
gjörfi Líkamans í öllu sem fyrr kafi at falla.

6. A. Margt verdr öftr vant í þessu.

B. Það fyrsta og síðarsta af öðr tel-
du kenið öftr síðalf Mátturan, þegar þið
giætið hennar Bega og Ræða, enn hvað
Sælar Gullfönnun Barnaþa snertir, hafi
þið Prest öftr til Híalpar og Ræða, til
hans heyre þið hvörn helgan Dag. Vere
þið í öllu Dýgdar og Dýgnadar Fýremynd
Barnaþa, það öftr bæði öftr og þeirra
Gullfönnun og Farsæld.

Cap. II.

Atle öftr sier Jörd.

7. **A.** Fýrst þu rædr mer ecke frá
Híðskapnum, þa muntu ecke ræða mer
frá Búðskapnum.

B. Retti getr þu til þess, því það er
Almíngia Hættir og Dæð, at vilja qvon-
gag til at ala Børn, í aðara Mána Híðsum.
Hvör Mádr að at ræða fyrr Konu sína
og Børn, enn það mæ hann ecke, hvar
hann er annara Híð.

8. A. Her eru allar Færder býgdar, og
mun eingænn vilja leggja af Abyle sínu við
mig, gefdu mer Ræð það, sem tiltækelegag
sér, so sem nu stendst að Högum mínum

B.

B. Það er hægt at giora, þvi þer gengr Gæfan i Greipar, Kongr vor sende hijn-
gat i Land nu i Ar mikla Rettarboot Nybæ-
lingum. Hun hlioodar so. Hlustaðu til :

„ Hier Christian sæ Sioun-
„ De, af Guds Nåd, Danmerke og
„ Norregs, Vinda og Gauta Kongr :
„ Hertoge i Slesviß, Holstein, Storma-
„ ren og Ditmersten, Greifi i Oldenborg
„ og Delmenhorst ; Giorum øllum
„ vitanlegt, at vegna þess oss er vid ymesleg
„ Tæfære Allraunderdøanugast fræ þvi
„ skyr, at Íslands Innbyggjarar sien nu
„ æ þessum Tínum miog sæfader, at mar-
„ ger Bær, jaa, heil Smæherud, sem fyr-
„ rum hafa byggd vered, og ecke sijdr adrar
„ Bjðlendr, sem byggiaz funna, liggia i
„ Aðn, til ljtellra edr eingra Nytia : þar
„ vilum vier, af þeirre einfar fonglegre
„ Unhyggiu, sem vier hofum fyrer Íslands
„ Bidretting, til þess Landed væftez betr,
„ og Fools Fjoldenn vaxe, fyrst um Sinn
„ hafa veitt og skipad, lijka sem vier hier
„ med allrancadugast veitum þeim ymesleg
„ Friiheit, sem her epter funna at setia þar
„ æ Landenu Bw æ Ende-Jordum, og
„ framveges giorum þar til þessa Skipan,
„ sem epterfylger :

I.

„ Hver sem vill taka ser til Brestadar, Bæ edr Ploats, ær þeim stóru Bjðlendum i byggdum Herudum, sem til líttillra edr eingra Nýtia liggja i Oræft, skal lýsa því i Alþínges Bókene, so þad verðe kunnugt; En þeir sem kunna at hafa edr meina sig at hafa Eignarrett til þvilíks Gardar-Parts, skulu vera skylduger til ad auglísa þad fyrri þeim Amtmanne i hvørs Ante Jorden liggir, ei seinna, enn æ nærsta Alþíngi, ef þæ eru meir enn 3 Moanader, edr nærre 4. frá því Lýsingen var byrt i Alþínges Bókene. Nu ef at eingenn kemr fram æ tilteknun Tijma, sem þýkez hafa Rett til þessarar Eignar, skipar Amtmadr þeim Syslumanne sent þar æ Slut at, med tilteknun 4 rettsynum og skynsömum Doanumsum, at skoda Landd, og med reglulegre Giörd, afgreida þesum þad, sem fyrstr gaf sig fram, med so mikille Bjðlendu sem hooflegum Bæ synez nauðsynleg vera.

II.

„ Til slíkrar Giördar stefnez alltið nærstu Bæa Eigendr, þegar þeir eru innant Lands, ellegar þeir sem þar bwa, so at þeir mege reyna hvad þanén afgreidez til Byggingar. Kome eingenn þessara, edr ecke aller, þa hallde Men samt Giordenne fram, og hafa þeir

Þeir Eignarmenn eingvannu Rett at atelia síð-
 an, sem ekki komu, þá þeir voru löglega
 stefndir. Nu mætur einhver þeirra, og ber
 það fram, at fyrri Bygging þessarar Nylendu,
 líði sín Jörd Skada og Landkreppu og Ut-
 höguni, Veitarlandi og Slægiunni, sem henni
 sie þó reifnad til Dyrleika og Skulda; þá
 skal Sýslumadr, og hinir tilteknu Men-
 þegar í Stad gjöra Grein og því, hvort nokk-
 ud af því Landi, sem afgreidd var, hefir
 honum til med Rettu og Sani, eptir Dyrleika
 og Skulldum hans Jardar: Finni þeir það
 ekki, þá skal Gjörd þeirra til Lyfta leidd og
 gyllda. Það mest ekki fyrri nokkurn serilagi
 Eigiðdom, þó ad nœnustu Bygdarmenn
 hafi lagt það í Bana, at reka Þening sinn,
 í það Landsploats, og medan, og vegna þess
 það lœ í Eydi, þá það er at alista sem Al-
 menning, til hvors sem Menn hafa ædr
 hagnytt ser það, so at þá skal ei at síðr
 gjöræ Grein og, hvort þá er ekki noog Róm,
 fyrri nyann Boolsad og Sambeit; því það
 er Þor Allrannadugasti Vilie, at Landid skuli
 ekki, fyrri Misbrœkan, í Alvðn liggia.

III.

11 Rómi nokkr fram med vafalavsann
 Eigiðdoms Rett, til Landsins, framfer þó,
 eptir Amtmanns Fyrirögn, frá Gjörd, sem
 24 4 ædr

ædur er sagt. Finni þæ Sýslumadr og tiltefnir Mennt, at Uthaginn liggi Dnytr, æn nockurs serlegs Gagns, æn funni þæ gefa Hagavæmd og noðg Róm fyrir eitt nýtt Byli, þæ skal þar Byli seria, þæ so, at Eigandinn hallði sínum Retti að reisa þar Bæ, og líka at semia við þann sem Bylid tekr, eptir Lögum og Sanghyrni um Landskulld og Leigna- gialld, ef hann vill Driellði fæ, því æn þess mæ æfi þreyngia honum til at taka þavð; æn þæ skal Eigandinn ganga undir þat at hestia þar Bygging, fyrir æn Arid sie lidid. Nu vill hann æfi, eðr megnar æfi, at fæma þessu til Leidar, og vill samt sem ædr æfi selia þennann Gardar Þart Nybyggjarans um, fyrri sanngjarnlegt Verd, þæ skal samt afgreida Landid, þeim sem fyrst gaf sig fram, at vilia byggia þad, sem þæ byggir þar siæl- fur Bæ sinn, með þeim Frijheitum, sem Bær vilium Allræncadugast unna slíkum Ny- byggjurum, og her eptir verða talin; þæ at Ofrenkrum Eignar-Retti Eigandañs.

IV.

” Komi nockur fram með þad, hann vilie taka ser Byli, i Afrettar Allmenningum, og Dbygdu Bjðlendi upp til Fialla, skipar Amtmadurinn Men til Gjórdar, sem fyrir er sagt, þegar því hefur ædur verid lyst i

All

Alþingiðboðfinni, hvar til Sýslumadurinn lætr stefna Eignarmönnum edr Bændum þeirra Bæa, sem næstir liggja slíktum Oðbygdum, ef mátti skie, at nokkrir af þessum Bæum, ættu þar með Ketni eitthvort Stak, so þeir sjá meigi, hvad núð Land er canasnad til Nylendunnar, hvar eptir Sýslumadurinn med þeim tilteknu Mönnum, aðgavdar og mæli þad Land, sem slíku Byli mæ nægiaz bæði til Tröns og Haglendis, og þad sama canasnada Land, uppskrifar hann næðgæmlega, eptir þess Stærd og Landamerkið.

V.

” Med Bæa Bygging i þeim Herudum, sem frá fyrri Tíðum hafa legid i Alvöð og Raldakoli, fari sem aðr er mælt, um Afgreiding, Mæling og Uppskrift, hvad snertir Stærd og Landamerki, at þvi fræteknur, at ecki þarf so lavngu fyrirfram at lýsa þvi i Alþingiðboðfinni, sem virðiz Óþarfi, þvi þess er ecki að vænta at nokkr Mædr kunni at eigna sér þad, sem hann væri Eignandi edr Erfingi þess, eptir so loangann Tíma, heldr mæ þad teliaz yfirgefin Eign, og eingis Manns Eiga, og þess vegna dugir þar eckert Tilfall, edr Mootmæli; Sæ sem þæ vill taka sér Boðfestu, i slíktum Alvöðnum, lætur Amtmanninn vita þad, hvor er sier fyrri

Þvi at Sýslumadr gíeri þar um löglega, sem aðr er mælt. Þó vilium Þier, til frækari Orfunar i þessu, Allrancadugast hafa eptirloatið, at þegar einhver, sem vegna loangrar Orkingar, edr annara Orsaka, meistar sig hafa nokkra Tiltölu til þessrar Jarðar, i Bygdum edr utan þeirra, sem legið hefir i Endi, um Legghesdar Tíma edr lengr, at þeir, eptir þessari Forordning meigi fremr þóðrum niðsta Rettar til þeirra Lendna, þegar þeir vilja reisa Bygd á þeim, ef at þeir gíora þat síðan i Tíma.

VI.

Þegar nokkr Landsparr er þanninn aðgavardadr og mælt til Abylis, fær Sýslumadr Amtmanninum Utskrift af þeirri Giörd, enn Amtmadrinn gefr Nybyggjaranum Byggingarbref. Giördinni skal lúsa á Þingi, og skal hun þá i allann Mæta alijtað og gylða fyrri fulla Heimild.

VII.

Állar þessar afgreiddu Lendr skulu nákvæmlega uppskrifað, sem aðr er mælt, at Stærd og Landamerkið, so þad verði varað, at slíkr nyr Þóðndi færi wt Landamerki sínu, umfram þad sem honum er afgreidt. Efti helldr, með honum meira afgreidda,

greidaz, enn med Rækt og Þrifnade þarflegt
 mæ virdaz goodum, hóflegum Midlungs
 Þvornade, enn síðr so miked Bjðlende, at
 hann kunne at setia þar niðr adra Bændr,
 ellegar epter Lyst síne, loata það liggia Dræf-
 tad; Helliðr skal það, sem hann þarf ecke
 med, verda vðrum at Gagne, sem epteroð
 kunna at gefa sig til at vilia reisa þar Bæe,
 bæde vegna þess, at það er gagnsamlegra til
 Sambiargar, æ afviknum Stodum at hafa
 Naagraña, en vera i Einbyle, og lijka hins
 at eingenn mæ hafa meira Land under, enn
 moatulegt sie fyrer hanns Gardarhæd. Nu
 kemr það upp, at Underhyggia hafi brvðud
 vered, þegar Afgreidslan skede, þæ skal hun
 síðann ecke gyllða, þegar seinna er löglega
 ataled.

VIII.

„ Þeir 4 Doanumenn, sem i fyrstu
 Grein eru nefndir til at skoda og afgreida
 Landed, vilium Bier Allrancadugast, i Tilli-
 te til þessarar Giordar sier i lage, skule fyrir-
 fram tafast i löglegan Eid, at þeir vilie þar i
 framfara, skoda, afgreida og alhykta, sem þeir
 betst vita, og sem þeir skynia rettast og sannast
 vera. Fyrer Giordena og Ferdena til Plaat-
 sins, fær hver þeirra 40. Sk. Courant æ
 Dag, þegar Land er wtgreidt til Nybyles,
 enn þegar ecke verdur af því, þæ 20 Sk.
 fyr-

fyrer hvørn Dag, sem þeir þurfa til Fer-
 dænnar fram og aftur. Sýslumadurenn
 fær, fyrer hvoria slíka Gjörð, at Utskrift-
 emne medreiknadre, þegar Nybyle er afareidt,
 3 Rdl. Courant, og þar at auker Betal-
 ing fyrer Ferdæna cafram, epter Begalengd
 1 Rdl. fyrer hvørn Dag, edr Þjüng-
 mannaleid; Enn þegar ecke verdur af því
 at Nybyle sit wtgreidt, fær hann at einz
 Betaling fyrer Reifuna fram og aftur, epter
 fyrre Tiltölu; Vilum Þier Allrannadugast
 lanta vissja Slutadælgærdum til þessara Lagna,
 þegar Amtmadurenn i því Plaatse avghfir
 þad Boru Bestindiska Gvineiska Rentu og
 General Toll-Kammere, at slíkt Gjörð hefr
 framfæred, epter þeim Mæta, sem Þier hof-
 sum fyrersagt.

IX.

„Þeim sem taka sier Abyle og byggja
 Bæ i Mannabygdum, vilum Þier Allra-
 nnadugast veita, at þeir siou frij fraa Skatte
 og Tijund i 20 Ar. Dene þeir fyrer þann
 Tijma, niotta þeirra Eefiur edr adrer Erf-
 ingiar sömu Frijheita, allt þar til 20 Ar eru
 wte, hvört sem þær gista sig edr ecke, og
 hafi eingenn neinn sierlegann Eignarrett til
 Landsins, verdr þar at auke þesse nybygg-
 da Jörd, med því Lande sem þar til er lagt,
 Abwandans Odal og Eign.

X.

X.

” Eigi annar Madr Landid, skil sœ sem þar byggir vera frij fyrri Skatti og Tjundum sína Tíðstíð, eins Eekia hanns eptir hann, so lengi sem hun lifir, og þeirra Sonedr Dóttir hafi Rett og Tilfall fram yfir aðra, at búa æ þeim Bæ, ef þavg eru þar til dugleg. Fyri Landskuld og Utsvar skal Nybyggjarinn vera frij i 3 Ar, ef at Landsdrottinn hefr haft Kostnad fyrir Bæar Byggingunni; enn hafi Nybyggjarinn kostad sicalfur þar til, skal hann vera Landskuldar og Utsvars frij 10 Ar, og þær skal æ Jordina setia sanngiarnleg Landskuld, eptir hennar Gædum. Þetta hid sama æ og so at skilia um fiarlæg Beitarlond og Afrettir, sem tilheyrir einhvorum Gardi edr Kyrki; enn ef at Landid heyrir sicalsum Oss til, þær nióoti Nybyggjarinn, þegar hann hefr kostad fyrir Bygging hins nya Bæar, æf tiltefina Friiheita fyrri sig, Eekiu sína og Børn, einninn Frijunar frá Landskuld og Utsvari i 20 Ar, og þeyi hann ædr, fylgia þavg Friiheit Eekiu hanns, þar til 20 Ar eru lidin.

XI.

” Þeir sem setia Bw og byggia Bæ i Afrettum, sem ei eru ferilagi nokkurs Mañs Eign, ellegar i eyddum og yfirgesnum Bygdum

um, fleu frij fræ Skatti og Tjundum, bædi þeir og þeirra Eftir, eptir undanngengnum 9da Art. samt niðri Jarðarinnar til Odals og Eignar, fyrir sig og sína Erfingia.

XII.

" Allir slíkir Nybyggjarar skulu áðars vera skyldir at hlada forðvaranlegar Girdingar, bædi i friingum Tvin, sem þeim hafa verid afgreidd, og líka friingum hina Landeignina, so mikid sem þeir orka, þar at afki med allri Kostgæfni rydia og ræfta Jördina: Skal Eyslumadr jafnlega koma az eptir því, hvorninn þad tilgæangi, og loata síðan Amtmanninn fæ þad at vita. Sinniz noðr dofinn og hyrdulavs, skal þad avglyfaz Boru Bestindiska og Gvineiska Kentu og General Toll-Kammere, þæ slíkr Madr mæ vænta, eptir Mælavæxtum, at missa þeirra Friheita, sem honum voru gefin, og at Jordin verdi fengin öðrum duglegra Manni til Abroðar.

XIII.

" Amtmadurinn, sem her æ Slut at, æ Urlega at loata Bort Bestindiska og Gvineiska Kentu og General Toll-Kammer vita hvad framgengt verdr um þessa Nybyggjara, einninn hvær Torvelloni, Hindranir og Moot:

Mootmæle þessu funna að mæta, so hann
 gete epter Alsigkomulage fenged Bora nokkvað
 mare Allrannadugustu Urlavsn; Sosem Bior
 Allrannadugast vilium vera forhugsader, enn
 þa frammar med Tjdenne, at styrkia og stydia
 þetta Uppatæke, med slíkum Rettarbootum,
 sem finaz megu þarflegar, epter þeim Krijn-
 gumstædum, sem hvad epter annad syna sig,
 og af því Gagne, sem þar af meo vanta.
 Hvar epter aller og sierhvor Slutadeigan-
 de eiga sig at retta. Gefid a Boru Slos-
 te *Christiansborg*, i Borum Kongl. *Residents*
Stad KAVPMANNAHÖFN 15. Apr. 1776."

Under Vorre Kongl. Hende og Signete

CHRISTIAN R.

(L S)

Önnur Forordning,
 um Garda og Þúfna Sliettun,
 med fleiru, aðhrærande Jarðs,
 Ríkiuna a Íslande.

" Sier Christian sa Siðs
 " Unde, med Guds Nád, Kóngur
 " til Danmerke 2c. 2c. Giorum öllum
 " vitanlegt, at þar er Bior, eins og Bor-
 " er hvaloflegu Fedr, jafnann hofum bored
 " alla fódurlega Ahnggiu fyrir, at Íslande
 " mætti

„ mætti upphíalpar, og Borra þar bítande
 „ færir og hollu Undersæta Ríor betraz, og
 „ þessvegna látið kostgæfelega eptergrenslaz
 „ þeim Orsökum, er því funnu vera til
 „ Hindrunar, sem og skipað að finna uppar
 „ þav Medel, með hvorum það kynne
 „ að vidrettaz og komaþ apter að Tætr;
 „ So hafa, ásamt öðrum Hindrunum
 „ þessar vered Ofþ Mæraunderdæmugast til
 „ kynna gefnar, að Tvinu að þeim flestu
 „ Jördum þvert að moot Lands-Lögunum,
 „ eru can Gyrdinga, og mörg þar að
 „ að full af þröfum, hvað hið fyrri er
 „ Skulld í, að þav verda ei can stærsta
 „ Omaks varinn, meðann að Grasvextin-
 „ um stendr, enn að öðrum Tíðum troð-
 „ az þav nidr og yferriðaz af Ravtpen-
 „ inge og með Hestum. Hitt annað, það
 „ er að skila þröfurnar, wtheimter jafn-
 „ aðarlegann og mikinn Aburd, og gefr
 „ þo eige söddann Avort eda Gagnfeme,
 „ sem þar til svára kynne, vegna þess þær
 „ liggja meir enn Sliettlended, við Frosti
 „ og Stormum, hvar af þær losna, blása
 „ upp, Molden í þeim deyr, og þær ver-
 „ da Mosavarnar, ef þær fæ eige ydug-
 „ legan Aburd: Hier að að verdr Bon-
 „ denn at enda ferfoldum Tíma og Erfi-
 „ de til að slá Grasid af þeim og mille þeir-
 „ ra

„ ra, hvad allt giorer hanns Henskap Mædu
 „ og Kostnadar samann, og þessvegna spills
 „ er hanns Uburde, Tijma og Erfide. Þar
 „ nu tilbæreleg Yrkia og Motkun Gardariñar
 „ er Grundvöllr og Stofn under hvørs eins
 „ Lands Belmegan, enn hennar Forsoomun
 „ þar æ moote til þess Banmættar og Þurfs
 „ ar, so höfuni Bier ælited þad yfrid naðs
 „ synlegt, til Gardyrkiunnar sonnu Betrún
 „ ar og Uppreistar, hier med Allranædugast
 „ ad tilskipa og biooda sem eptersylger:

I.

„ I Friingum alla Bæe og Tron, hvort
 sem æ Jördunum bwa Bændr eda Embætt
 ismenn, Andleger eda Beralldleger, þar
 sem annadhvert avngvar eda eige fullkomlega
 goodar Gyrdingar eru uppsettar, skulu hier
 epter allstadar sem þvi verdr vidkomet bygg
 iaz forsvaranlega hær Gardar af Steine,
 so at fullvarinn Mædr gete genged æ Gardis
 num fram og aptr, æn þess ad nockur Stein
 hrynie wr hönum. Þesskonar Gardur skal
 vera at minnstu 2. Alna hær, og sem fram
 ast mögulegt er leggiaz beint æfram.

II.

„ Ef so hagkvæmr og flatr Stein eige
 er at fœa, skulu Gardarnir hladað af Gras
 B. torfe

torfe eda Hnavsum, 2¹/₂ Al. Þyckver nedann til, enn cavaler og miover ofann til. Þessir Gardar skulu hlada; en nokurs Steins en mille Laganna (nema eitt Lag nedst en hvoria Hlid, ef Stein er ad fca) med Grasrootinne snwande wt til beggia Hlida og allt i frijng, hvarmed Gardarner eige einasta verda var anleger, so at þeir med sijtillu Adgiord geta allt afftaded, helldr og innann skams Tijma munu rijkuglega aptr giallda þad Erfide sem fyrir þeim hefr vered haft, þar þeir strax en fyrsta Are epter at þeir eru hladrer, bera gott Gras, þegar Grasrootin er nokurnveg in good; Þessir Gardar eiga at vera 1¹/₂ Al. hær þegar þeir hafa sijged.

III.

„ Þar sem Jordin er blavt, ellegar eige noogu fest og þett, til at bera Steingarda Þwnga, so at uggvænt være at þeir kynne at sökva eda hrynia nidur, þar eiga en slifsum blavtum Stodum, nokur Stucke af Gardinum heldr at hlada; upp af Grastorfe eda Hnavsum en þann Hatt, sem Art. 2 fyrir seger, jafnvel þo þar annars sie Jære en at hafa goodann Stein.

IV.

„ Þar sem Jordin er good og fest, skal stjngaz wt Beita eda Grof fyrir utann Gard

Gardiñ 3. All. diuþ ca ſkæ niðr og wt at, 3. All. fra Gardinum; Ef Jordin er blaut og Myrar kend, ſkal veita Batninu fra med Grof eda Rennu 1. All. diuþre eda meir ef með þarf; Enn ſv Renna ca eige at grafa; með eda rett hia Gardinum, ſo ad Grundvøllurinn eigi veifi þar af, og Gardurinn falle niðr, helldr wt at, i þæ All hvor Batnid hefr beſt Alfrennſle.

V.

„ Hvor og einn ſkal vera ſkyldugr at hlada Arlega 6. Fadma af Steingarde, eda 8. Fadma af Moldargarde fyrer ſiælfan ſig, og eins miðed fyrir hvørn verkfæran Karlmann ſem hann hefr ſier til Vinnu. Enn ef hann hleðr framþer þetta ægvarðada Mæl, ſkal hann af þeim Høfudſtool eda Summu, ſem Bær vilium Allræncadugast ætla hier til, ſæ til Upphvatningar fyrir ſlika ſina Vinuſeme, fyrer hvørn Fadma af Steingarde 16. Skil. og af Moldargarde med Grasſverde lögðum allt i frijng 12: Sk. Danſka i Courant, hvor Skenkr þo einasta er handa Bændastandinu, og þeim af Prestastandinu ſem haſa þav allra ſææfustu Prestakøll. Fyrir annarſlags Garda af Steine eda Moldu geſi einginn Skenkr, eige helldr, ef eige allt, bæde þad ægvarðada Mæl, og hvad þar fram þfer er hladið, er ſo æ ſig komed,

sem hier at framañ Allrannadugast er upp-
 caboded.

VI.

„ Ef Omögulegt kynne reynaz, at fæ-
 annadhvört hendtugann Stein eda Grastorf
 til slíkra Garða, sem hier eru tilskipader,
 mæ i þeirra Stad grafa; Arlega Friingum
 Twnid eins laangt og ædr er um Gardana
 sagt, hvor Grøf eda Skurdr skal vera i þad
 minsta 1. Al. dīp, og at ofañverdu 1½ Al.
 breid, enn æ Botninum ¾ Al. breid. Allre
 þeirre Moldu sem þar upp vör er grafiñ skal
 fasta uppæ þann Grasarbarmiñ, sem er iñ
 at Twninu, so hoatt og bratt sem hun mögu-
 legast legid getr. Enn þar slíkr Gyrding ei
 verdr mīg varanleg, og jafnadarlega wt-
 heimter Erfide og Aldgiord, so mæ hun helldr
 eige brwfa; nema æ þeim Stødum hvor
 reynaz kynne øldwngis Omögulegt at fæ
 annadhvört Grastorf edr Steina, hvad þæ
 med lögformlegre Skodun og Yferlite æ sīals-
 um Stadnum af vidfomande Syslumanne
 med tiltefnum skinsomum Monnum æ at
 metaz og afgioraz.

VII.

„ Þar sem Gardr verdr mīlle Bæa og
 Twna, þar æ hann at hlada; med sameigen-
 legu Erfide af jafnmörgum og duglegum Mon-
 um fræ hvöru af slíkum Moabylum, so
 laangt

loangt sem þeirra Twn liggja saman. Enn
 soa af þeim sem betst kan at hlada Gard, eda
 betst vill loata hlada hann, skal standa fyrir
 Berfenu og honum a i því at hljda. Ef
 Alfara Begr liggur þar um, þa kosta þeir
 boader Hlid þar fyrir, og halde því vid Magt.
 Hlided a at vera forsvorannlegt, og hoanga
 soleides a Joarnhiorum, at þad lufez aptr
 af sicalfu sier.

VIII.

„ Þad skal vera Hreppstiooraña Skyl-
 da, þo epter Syslumañsiñs Tilfioon, at ad-
 gæta at Gardarner verde Arlega so loangt og
 forsvorannlega hladder sem sagt er, og þeim
 sijdann tilbærelega vidhallded, hvors vegna
 þeir eiga at skipta Hreppnum eda Sveitenne
 sijn a mille, med Syslumañsiñs Samþycke,
 og lijka a þeim i Lands- Lögum tilsetta
 Tijma, aller til samanns, eptersica i Sveit-
 ene, hvort og hvornen sv tilskipada Gard-
 hledsla og Vidhalld sie sett i Verk. Finnez
 þa Brest a einhveriu þar vid, skal soa Sak-
 bitne gialda fyrir hvorn Gard- Fadm, sem añ-
 adhvert vantar, eda eige er forsvorannlega hla-
 den epter þessare Tilskipan, ellegar og eige er
 tilbærelega vidhallded 10 Sk. til Sveitar-
 Rassañs, sem Hreppstioorarner strap skulu
 upptaka hia honum, og han þar at auþ vera
 skuldugr a nærstkómande Are at hlada upp
 þad

það sem á brast, af þess sem hann ánaðs á
 upp at hlada. Ef þá enn vantar nokkud á,
 gjalde hann fyrir allt það sem ádr er sagt.
 En finnez slíkr Brestur hica honum i 3 sam-
 felld Ar, svare hann sömu Boorum, og þar
 at afke byggez honum wt af Jordenne, fyrir
 slíka hanss Ohliðne og Lete, ef hann er Lei-
 gulide, so at einhver duglegre Abwande gete
 orded til Jardarennar tekenn. En sitie hann
 á síðals síns Eign, gjalde tvöfalldar Bætr
 fyrir hvörn Jadm sem ábrestr, eda eige er
 forsvaranlega hladdenn eda viðhaided. Og
 hallde hann áfram i 3 Ar at forsooma það,
 sem her i er tilskipað, skulu Hreppstjórnarner
 hafa Myndugleika til, epter Ráðslögun við
 Sýslumannenn, at fæ og fæpa adra Menn
 til at gjöra Erfided uppá þess Sakbitna
 Kostnad, hvör, ef hann eige med goodu vill
 gjalda, skal upptakast af hanss Bwe an fre-
 kare Lagasóknar.

IX.

„ Ef nokkr, hvört hann heldr er Boon-
 de eda Kongl: Embættes Madr, andlegur eda
 veralldegr setr sig upp móote Hreppstjóra-
 ndr annara Yfirvalda: Ráðslögun um Gar-
 dahledslu, ellegar hindrar þá Menn sem
 Hreppstjórnarner setia uppá hið Sakbitna
 Kostnad, til at loka því Verke sem á brestr,
 skulu Hreppstjórnarner strax fyrir utan minn-
 stu

stu Bid, Undanndroatt eda Tilskott, stefna
 þeim Sakada med Politie Fyrerkalle fyrir
 Sýslumannenn sem strax skal dæma i Mæle-
 nu; Og ef hann þæ kemst ad Raun um, at
 nokkr hafi med virkelegu Forbode eda líkam-
 legre Mootstödu hindrad eda varnad þeirrar
 Gardhledslu, sem annadhvort Hreppstjórn-
 arner eda adrar Yfirvallds Personr hafa giort
 Road fyrir, og sem annadhvort epter þessare
 Forordningu eda öðrum Lögum er tilskipud,
 þæ skal sá Sakade, ef hann er Boonde, gíal-
 da til Sveitar-Kassans 2 Rdl. og sie hann
 veralldegr konglegr Embættes-Madr, skal
 hann gíalda til Sveitar-Kassans 3 Rdl. og
 jafnmikil til þess Íslendiska Justiz-Kassa.
 Enn ef hann er andlegr, þæ gíalde hann 3
 Rdl. til Sveitar-Kassans, og jafnmikil til
 fátækra Presta Eekna. Somu Sekt skulu
 þeir vera undervorpnar sem setia sig moote
 Gíar Uppteft fyrir þær Bætr, sem þeir kynnu
 verda skýlduger at loata wt fyrir sín Mis-
 brot, moot þessare Tilskipan. Allar þær
 Sekter sem epter hene tilfalla Sveitar-Kass-
 anum skulu annars goanga til jafnra Skipta-
 mille Sveitareñar Olmusu Maña og Hrepps-
 stjórnanna, fyrir það Omak sem þeir hafa
 fyrir þessare Innretting; Líka sem og þeir af
 þeim sem hier i kynnu at syna fremr öðrum
 nokkra sierlega Kostgæfne, meiga þar at avf-

vænta sîer frækare Launa þar fyrir eptir At-
vikum; Hvar ær moote þeir sem hier i forsoo-
ma sîjna Skylldu, eiga at tiltalaz af Synlu-
mañenum, og æan Appells dæmaz i Sæfter til
Sveitarennar Olmusu Maña, eptir þeirra
Brots fyrirfundnu Afsigkomulage og þeirra
Formegan.

X.

„ Þar Þwofurnar eru sw ænnr stoora
Eoalman fyrir Gardyrkiuna, so skulu þær og
Arlega hier eptir burt-takast, þar sem Ewn-
en finnast med þeim varen, so at Ewned
smæmsamann gete orded sliett. Hvors veg-
na einn og sîerhvor, sem hefr þyft Ewn, skal
Arlega slietta og jafna 6. Fadma i Ferfant
fyrir sîoalfann sig, og eins mîfed fyrir hvörn
Binnusæran Karlmann sem hann hefr til
Verfnadar, og bræfar til Gardarennar Sy-
rervinnu.

XI.

„ Þwofurnar eiga at þælast upp i fer-
strendum Styckium, fra hvorium Moldena
æ at sîera med Lîca, so at Gras-Svorduren
verde eptir einnar Handar þyft; Enn fram-
ar ær Molden at takast eins dîmpt upp wr
Þwofustædenu, hvar i þau ferstrendu Stycke
eiga sîjdann nîdr ad fellast, og med Tresleggs-
iu wt at berîast, so at Barmarner falle vel
samann. Þess betr sem Gras-Svordurenn
er

er barenn (þó ei so hardt at hañ farei fundr) þess hendtugre verdr hann til at taka æ mooti Aburde, og at bera miked Gras; Svors veg-
 sa og þessar Torfr eiga so at uppskerast, at þær eige fullkomlega fylla Holuna æ alla Bes-
 gu, fyrr enn þær eru nidurbardar. Þá af-
 skornu og uppgrofsnu Mold, æ at vtbreida til Aburdar æ þær Þvofr sem æ því Are eiga at sliettast; Hvad jafnvel er nyttsamlegt, ef Sliettanen skedr nokkud sneima æ Bore, enn sier i lage ef hun skedr æ Havst, so vel sem og at breida hana þunt vt æ þad sliettada Twn. Sierlega getr þesse Mold þenad til at kæsa Mosann æ mosavørnum Þvofum, eins og hun eptera görer hinn betsta Grasvöll, þegar Aburdr Ared epter er boreñ þar æ. Þá æ þann Hætt vtbreiddu Mold æ at með-
 höndla og melia um Sumared med Klær-
 rum eda Mykiufvijslum eins og annann Aburd. Hvada Steinar sem finnast i og un-
 der Þvofunum, skulu kostgæfilega samann-
 safnast og burtflutiaz eda kastast i Grund-
 völlenn æ þeim Stødum hvor Gardar eiga upp at hlada. Enn hittest so stoor Björg i Twnenu, at þeim eige af öllu Bæarsvölkenu verðe velt til Gardstædesins, skal þó sliettast i frijngum þau, og eiga þau at hyliaft med þeirre Moldu sem upp verdr grafin og epter verdr fra Þvofna Sliettanene, þá soa Gras-

Svørdr i Frijngum þessa Steina, sem annars hefde leged under Moldenne, æ at stijn-gast upp og leggiast ofann æ, so loangt sem hann hrœkr til, og allra heldst æ Röllenn, so hann þess fljótar gete Grasbundest.

XII.

„ Uppæ þad Twnaslettanen gete orded Gardhledslunne at Gagne, og Erfided falla þvi lettara, skal Twned slettast under eins og sincaimsamann, sem Gardurenn er hladden, so at sw Mold sem epter verdr af Þrofunum, og ofmikel verda kann til at breida æ Twned, sie lögð nedst i Garden, æsamt mæ þeim Steinum og Møl, sem hittest i Twnenu.

XIII.

„ Finnest so daudar og spilltar Þwfr, at þær æljest Openanlegar at nidurleggiast til Grasvartar, edr þær tolla eige samann, þæ skulu þær burtflytiast til at fylla med Gardana, eda til at hylia med þau stooru Biörg i Twnenu, sem eige kunna burt at vel-tast, ellegar og til at fylla upp med bleytufull, vot og swr Platts, ef nokkr þvilijf kynu finaz i Twnenu, hvadan Batnenu eige verdr hæglega veitt med Skurdum. Þad Stycke af Twnenu, hvar þessar Onytu Þwfr hafa staded, skal pælast upp æ Havst, og Moldar-
teck

feckerne sundurkrassast, hvad ær ny ær at itrefast
nærstkomande Bor, og þær skal breida þar
æ nokurn Alburd epter Esnum, og þar ept-
er sœ þar i Korne, ef þad er at sœ; Hvar
epter Korned skal krassast nidr med smœum
Jœrnhofum eda Kœarum. Sie eige Korn
til, þa skal þar i planta Jardeple, ef þau er
at sœ, ellegar og sœ þar i miœg gisid Nœp-
na-Frœ, þegar œdr er bœed at slietta med
Kœarum, hvad er ær ny ær at ske med œdrum
Hrijsfum, þegar Frœenu er sœd.

XIV.

„ Þrœfurnar verda og brœfadar til
Gardahledslu, þær Hlidarnar af Þrœfunum
eiga fyrst at stjngast frœ allt i frijng, so at
þær at nedann lode vid Jœrdena, hvar epter
Þrœfuna sœalsa skal stjnga i mœatulega Hnab-
sa, og þar epter pœla Moldena upp innan nr
þeim epterstandande Bœrmum, hvœria sijd-
ann med Sleggiu ær nidr at beria, þœngad
til þeir eru ordner slietter, og liggia jafnt
þeim Gras-Sverde sem œdr var mille Þrœf-
anna.

XV.

„ Hver sem Arlega slietter meira af
sijnu Trœne, enn þær Biidd sem i 10 Art. er
œfœrdud, skal sœ fyrer hvœrn Fadmr i Fer-
kante sem þar yfir er 8. Sk. til Skenks, og
i sœ

soa sem gefr sig fram til at soa slíka Skenk,
 so vel sem þan, hvorum heited er i 5. Art.
 skal þar um framleggja Hreppstjórnanna Vit-
 nesburd, um Hlutarens sanna Usigkomulag,
 hvor Vitnesburdr þar at auke oð at hafa mæ-
 tier at bera Prestsins og Syslumannsins Up-
 paskrift, til þess frekare Bissu. Skylde an-
 ars nockr Leigulide skara so miog fram wr, an-
 adhvort med Gardhledslu eda Tronastlettan
 yfir þad ækvardada Mæal, at hanns Hws-
 boonda Jord þar af so ytarlega betrest, at
 hun þess vegna mege alijstast at vera hæfud
 at Dyrleika, finnum Vier þad Allrancadug-
 ast at vera tilbærelegt, at slíkr Leigulide, ef
 Hwsboondenn seger honum wt af Jorðuñe,
 eda hanns Eckia og Børn, þegar hann dey-
 og eingenn af þeim verdr vid Jordena, skule
 niotta nockrar Þocknunar fyrer slíka Jard-
 arboot, epter Syslumannsins og Opartiskra
 Doanumanna Allite, ef sicalfir Bidkomendr
 eige geta æn þess komed sier samann.

XVI.

„ Hreppstjórnarner skulu mæ Syslumañ-
 sins Tilsioon gefa noakvæman Gavn at Tron-
 astliettaneñe. Somu Sekter sem i fyrerfar-
 ande 8. og 9. Art. eru tilsettar fyrer Forsoo-
 mun oð Gardahledslu, eiga eins i øllum Grei-
 num at gylða ef Forsoomun skedr i Tronastlett-
 aneñe.

XVII

XVII.

„ Og þar Þor Allrannadugaste Vilie
 og Dsk er, at Kornyrkian i Islande mætte
 komaz i Gaang og Bræfun, hvar til Bier og
 nærstlidnum Arum Allrannadugast höfum læs-
 ted senda Kornfæde til Reykslu og Hafnirnar
 og Sudurlandinu, so vilium Bier at so stöð-
 du, enn frekar til því stærre Upphvatningar
 til nefndrar Yrkii, Allrannadugast tilsegja
 hvörum og einum, sem getr aflad hælfrar
 Tunnu af fullvörnum Rroge eda Bygge i
 Rdr. Skenk, og fyrir eina heila Tunnu af
 sama 3 Rdr. Skenk. Þeir sem þar til hafa
 Efne og Lust, eiga at búa til einn Teig i
 Twninu edr utan Twns, sem hagkvæmaz
 fellr med Gyrding, Þæling og Slettan, og
 fasta þar og öllu því er til Aburðar er þien-
 anlegt, so sem Torfmillsnu, gamallre Dsk,
 eda og litlu af Rwanmykii, ef hun er til, sem þó
 hid minsta og at vera Arsgömul. Til slíks
 rar Yrkii i sinu er nægjanlegt at þæla Þor-
 dina upp og eins vjst, eins og at plægja,
 þegar Moldinne er vel krassad wt yfer það
 wtsæda Korn; en nær Jnbyggjararner kuns-
 na at fæ Lust til at hallda lengra afraun
 med þessa Yrkii, vilium Bier Allrannadug-
 ast hafa i Þaanka hvörninn þeim kann verda
 hialpad og þeim wtvegud hentugre Verks-
 fære.

XVIII.

XVIII.

„ Jardeple hafa vered flutt til Sudur-
landsinns, og æa nockra Stade æa Vestur-
landinu til Reynslu æa nærstidnum Arum, og
Skenk hefr heited vered fyrir þeirra Yrkju.
Og þar þad er reynt at þesse Alvørr luckaz
þar i Landinu, eins og añarstadar i allslags
Jorðu, utan i Leir-Jorðu og æa votum Stø-
dum, ja, jafnvel og i gamalle Øsku, sem
noog er af æa mörpum Bæum, i hvørre Yrk-
ian þar at avk er hægg, og þarf eige nema
mög ljtils Omaks; So væntum Bier All-
rancadugast, eins og Bier hier med vilium
hafa tilskipad, at Innbyggjararner loate sier
vera kostgæfelega umhugad at yrkia þenna
Jardar Alvørr, sem er so dringur i Bwe,
þar þeim ecke einasta frambyndz so æskelegt Tæ-
kescere og Gagnsemd þar af, helldr og þeir
þar med under eins geta Allraunderdæanug-
ast gjort epter Borum Allrancadugasta Vil-
ia og Belpocknan.

XIX.

„ Eige sijdr vilium Bier at Innbygg-
jararner hase loated sier annt um vera, at
brwka til Kæl- og Næpna-Gardayrkju þad
Fræ sem Bier Allrancadugast hofum loated
flytia til Landsinns, hvad Bier og framvegis
vilium loata giora, þegar Øþ er Allraunder-
dæanugast til Rynna gefed at þeir tilbærelega
færa

færa sier þad i Myt. Hvar epter aller og
sierhvor einn eiga Allraunderdcanugast at
brenta. Gefed aa Boru Slote Christians-
borg, i Borum Konunglega Adseturs
Stad KAVPMANNAHÖFN þann 13. Maji
1776."

Under Vorre Konúngl. Hende og Innsigle

CHRISTIAN R.

(L. S.)

Moltke. Prætorius. Erichsen.

Vormskiöld.

9. 2. Blessadr sie æ finles
ga Kongr vor fyrri þessa Rettars
bót, og heñi skal eg dyggilega hlýða, fari eg
heñar at nióta. Segdu mer Bóndi! hvar
ferdu þaa Endi-Jord, sem carædilegast sie
at fala?

B. Ecattu lyfa því aa Alþingi strax i
Sumar, at þu vilier taka til Byggdar þer En-
di-Jordina Konungstadi, Amtmadr læte
Sýslumann mæla þer hana wt, med stedd-
um Landamerki. Sw Jord er Kongs-Eign,
og losar Hann i Forordningunni, at hun sku-
li

li verda Odal þitt og Barna þinna eptir þinn Dag, ef þu byggir, ræftar og sitir hana vel, ásamt með fleirum Friðheitum, sem þu heyrdir í Forordningunni síðarfri.

10. A. Hvornín get eg byggt þar? eg æ eingvað Vid til Hwisa, og ekki get eg wti legid, þegar eg kem í Bor að Aludniðni.

B. Þu verdr at fœa Loan, þar sem þig síðalfann brestir, at fœypa Vid til Bæar þíns; þu geldir þœa Skuldir þær, er Gud gefir þer Efni.

11. A. Samt verdr eg at liggja wti æ Klaka, þegar eg kem til Boolstadar míns at Bori.

B. Eg skal gefa þer Biku Verk þitt í Havst, geturdu þœa byggt þer Kofa, sem þer mœa verda at Borðskooli, þegar þu kemr at Konungstodum, enn fyrst þu verdr at byrgja hann strax fyrri Snioovum, þœa varastu at sofa þar inni æ Bori, fyrr enn þu hefr opnadr hann fyrri Biku, loatid þar Bind innblœsa, og síðan kyndt Eini edr Hriðsi þar inni, því þar sem Jörd hefr verid opnadr æ Havsti, byggt yfir, og byrgt so Hwsið allann Beturinn, þar funna at hafa safnaz þeir Dampar upp af Jördinni, sem eru bandænir, helst sofandi Monnum.

Cap. III.

At li velr ser Bæarstædi.

12. **A.** Nu verd eg strax, er eg fœ Byggingarbræf frœa Amtmanni, at velia Bæarstædi, segdu mer nu fyrst, hvœrni þer kjtst at eg velie Alfstœdu og Landslag, sem byggilegast, þar sem eg tek Endis Jœrd til Siælla, sem legid hefr i kalda Koli, marga Manns Alldra?

B. Fyrst skaltu velia þer gott Vatnsbool, því flestum Ohægindum er það verra ef þess er vant. Það Vatn er best, sem eingvañ Smeck, og eingva Lngt hefr, og það sem skvmar vel med Soapu. Þessi Keniteikn telr D. Joh. Sam. Carl, og hroosar mest Regnvatni til Dryckiar. Hæn segir og það bati miœg Vatn, at heita það sem Theevatn, og drecka það siðdann kaldt, því þœ skilie sig frœ því, það sem Jærdarkyns sie. - Þar moattu vænta at fœ gott Vatn, hvar dimp Uppspretta kemr wr grœttri Jœrd, edr hvar Læfr brœtst miœg i gegnum Grioot og Steinsand. Soair þu ecki annad, en Smecklegt og barkandi Vatn wr Myrarbrunnum (sem er loangtum betra til Litunar, enn Dryckiar,) þœ verdr þu at hlada upp Brunn þinn allt um frijng med Griooti og bera þar at utann

C

Steins

Steinmöl og Steinsand, vel þyct, og eins
 i Botnenn hcalfrar Alnar Lag edr meira; Þar
 sýaz þaa Batnid igegnum, og verdr betra.
 Eckert Sly edr Gras maa i því liðaz, því
 Yrmlingar timgaz þar þaa, og kunna at
 dreckaz i Batni af Mönnum. Þu verdr at
 hreinsa Meytflubrun þin Arlega, so ecki naai þar
 at ilengiaz Bruñfluckr edr annad Gyllymi.
 Nockrir hafa veidt Smasilmunga og hleppt
 þeim lifandi ofani Bruña, til at eyda þar
 Ormum, lifa þeir þar heillt Missiri nidri,
 ef Brunnurinn er stoor. Þess verdr þu
 og at gæta, og en helldr kynna þer fyrir
 fram, at Batnsmegin sie so mikid, at hverfi
 þorni upp i Sumarhita, nie taki heima, i
 Betrarsfrostum, og nægi til allra Bwþarfinda.

13. A. Er það allt Dheilinda Batn,
 sem hefr Smeck?

B. Ein lærdr Madr i Norvegi Ström
 skrifar so: *) Heilsuþrunnar voru ei þeck-
 tir i Norvegi, fyrr enn 1768, það Batn
 hefr mineral = Anda, og ætheriskt Loft.
 Merki þar til er sterk Lygt og Dampi af
 Batninu, og miklar Boolur aa því, ef
 það hristiz i Glasi; þavg Botn hafa i ser Salt,
 Brennistein og Jarn. Med Saltinu þynna
 þavg Bloodid, lensa Slijm, og þrenngia ser
 igegnum

*) Tilskueren paa Landet Tom. 1. Num. 9.

igeignum fjnustu Eðdar, opna þær, og
 hreinsa burt það skadlega fyrir Urin, Ball-
 gang og Sveita. Med Brennisteininum
 lina þavg Verkum, og orsa Svita, og
 þeirra Jarnkraptr styrkir Sinar og Þodva-
 seigia það Læknarar, at margir Simfdoos-
 mar lækniz alldrei til fulls, nema med
 Jarnvatni, sem gefr Styrk og Festu þeim
 Þortum Lífamans sem linader eru. Merki
 þessara Brunna er: hvor þeir vella upp,
 er brunn Jörd i Eriungum þar, og Jarnlæ-
 ofanna þeim: Myra Vatni verdr frá þeim
 at veita, ef það rennr i þar, einfalldast
 Merki til at proosa þar, er at leida Hest
 at þeim, vilie hann. Dreka, þar er sár
 Brunne goode, og allar Skepnir vilia
 giarnan þetta Vatn. Menn proosa þetta
 Vatn so: þeir loata Gallepli, grænt Thee
 edr Tormencillu-Rót, hvort af þessu vel
 mulid, koma i Flösku sem þetta Vatn er i.
 Þess flóotara, sem þetta Miel søkr, þess
 hreinna er Vatnid. Þess meir sem það
 breytir Litum, frá Brúnum til hins Svarta,
 þess sterkara er það. Það er og Styrks
 leiks Merki, ef það fær nokud aa Hofud-
 id, og leggr wt i Limina. Þegar Men hafa
 reynt þetta Vatn, verdr at byggja yfir þvi,
 so at hverki Soolskin nie Regnvatn komi
 þar at. Menn dreka Vatnid af Bruñin-

num, edr loata færa ser þad i Flösku, med
 þettum Tappa, og taka 2 Glos þar af,
 einum Tijma ædr enn Menn fca Mat at
 Morgni, og eins mikid eptir Middag, þæ
 Maturin er nærri meltr; Siðan hræri Madr
 sig, edr gangi til sjns Erfidis; Þetta gioriz
 um Haasumar, so lengi sem Madr þarf,
 og hætti ei, þo eingvann Bata finni i 14 Da-
 ga; Þvoi lifka i þvi veika Timi. Gott er at
 purgera ædr og eptir. Menn kunna at
 dreeka 1 Pott æ Dag fyrr enn þeir fca fyrst
 Mat, og siðann at odru hvöriu allan Dagin,
 vid Þorstanum. Syrifram mæ bloodrijfum
 Manni opna Ed, og byria Batnslækninguna
 Daginn þar æ eptir. Her vid læknaz Lida-
 verkir, of þyekt Blood, Tijdamissir Qvenna,
 Þwnglyndi, þo þetta hid siðarsta, med þvi
 moeri Madr dreeki ædr Seidi af Horblöðku,
 (Buckblade, *Trifolium fibrinum*) sem opt
 ver hia þessum Brunnun. Þetta Batn er
 talid gott, vid ellum innvortis Siwkdoo-
 um, it. Skilningar Vita og Bloodsins Brest-
 um, eins Magans og Þvagsins, it. Lijfþra,
 og ellum þar med folgiandi Kraanflekum,
 einfanlegaz ellum þeim, sem snerta Blood-
 id og Gastiernar; Gott er at smyria veika
 Timi, med þeirri brönu seitu Jord, sem
 setst undir þetta Batn. Lifka kunna Menn
 bada sig i þessu Batni, næt Madr hærir
 annad

annad Batn, og heller þar ofan i þessu mineraliska Batne, til þess moatulega volgt er orded, og brwka þetta Bad aa 8 edr 9 Daga Freste. Þetta skrifar Ström.

14. A. Mun ecke þetta vera Yfiur ? Og þo satt være, hvar hefir eg aa Konungstöðum slíðkann Brunn ?

B. Saa norðke Sunnmæra Prestur, Hans Ström, er nu af mörgum þecktr fyrer einn af þeim lærdustu og betstu Mönnum, i i Norvege : Og allt hvad hann skrifar um slíðka Brunna, er samkvæmt Skinsme at hugasamra Manna ; Enn þess vegna villde eg loata þig vita þetta, at þer mætte at Gagne koma ; Finner þu slíðkann Brunn i Landeign þinne, sem mier þyke meire Bon at verðe, ef þu gefr Gævm at, þvi færre munu Lendr þær aa Islande, heldst þær sem til Gialls naa, at ei hafi þesslags Brunn, enn ecke alla þaa jafnstærka ; Og nockud af Berkunum þvilíðs Batns hefi eg reynt hier aa Bæ, mun eg þo hafa betre Brunna en þaa eg hefi enn funded, þvi noog hefr hier Jorden af öllu þvi þrennu, Brennesteine, Salte og Jarne. Vidlíðka Dygder eignar F. S. Carl, Hof-Ræfner Greifans af Isenborg,*) þvilíðku Heilsubrunna Batne, hafir þu hverfe Galleple, Thee nis Tormentillu-Rót, þaa

þær er þier betra enn ecke, at bræka i þess
 Stad Burne-Rót edr Sortulyngs Myd-
 llinga, til at reyna Batned med.

15. A. Ecke lifi eg æ einusamañ Bat-
 ne; Segdu mier Afstødu Twns og Bæar.

B. Taktu til Røads med þier forstandiga
 Menñ, sem þeckia þar Landslaged, þeir geta
 sagt þier og varad þig við, hvar nedanngavn-
 gu Batn sie, og hvar Js swellr upp æ Bet-
 rum, veldu þier þæ med þeim þann Stad;

1.) Hvar byggelegaz er, og betstr Gard-
 vegr. Hæns Merke eru þesse: Hætt Gras
 edr Lynng samann við; Þvæl, svart Mold,
 einsaman edr Leyrblanden; Hvar Men gra-
 fa Grøf ofan i Jordena, og geta ei komed
 allre þeirre Mold ofan i Grøfina aptr, sem
 upp wr hæne kom, verdr þess meira Afgangs
 sem Jorden er feitare. Hvar lægt og rijrt
 Gras er, þar er Jorden jafnan mægr, nema
 Mosa-Myre sie, hun er jafnan ævartarlav.

2.) Hvar Bæar og Þeninga Hws kunna
 at standa æ Høle, Leyte, edr so hætt, at þad-
 ann renne øll Rækt wt æ Twn, enn ecke ofan
 i Læke, Dn edr Fen at Dnytiu, þæ er lijka
 Þerresælla við Bæenn, enn verdt er at varaz
 hvar Bedurnæmt er, heldst Bilia Bedr, ef
 Menñ eiga Kost æ þvi

3.) Hvar Bæ, Twn og Engium er sem D
 hættaz fyrer Skridum, Snioofloodum, Land-
 brote,

brote, af Um, Bøtnum, Sande, Siooars-
gange, edr ødrum Skada.

4.) Hvar Twned er mest sudr undan Bæ-
num, og æ moote Soolu, heldst ef raklendt
er, so heñar nenty sem betst framan af Dege,
enn ligge i Hlie fyrer Nordrænum.

5.) Hvar Twned hefr sem minst af Kuls-
da Besle og nedanngangs Batne, því þess-
hoattar Jörd er alldrei friðoffom, siðst þegar
hun liggr i moote nordlægre Alt, en þad kostar
opt miked Erfide, at veita øllu því Batne burt.

6.) Þad er haggvænnt at Boonde sicae in-
ann wr Hwise siñnu, hvad um er wte, hvørt
noçkr ferðaz um, edr kemr at Garde ; Um
Twn sitt og Engiar, Sioos og Sioarhws,
Hialla og Skipaver vid Sioo. Þetta sið-
arsta taka Sioobæendr æ Vestfiördum til
Bara, og sica þeir wr Rvme siñnu, hvørt
Sioovedr er, og hvad Siooarføllum liðr.

7.) Hvar þurrt og gott er Altreidar, því
blotne þeir Trodningar miög upp, þæ leggja
Terdamenn hvoria Gøtu wt af annare, og
verdr allt þad Land sem upptredst, Dnytt, æ
medann so fer fram. Etladu so til at Lesta-
menn hafi goodann Þioodveg, utann til vid
Twn þitt, so þeir þurfi ei at rek a yfir þad,
og er betst at ein Gata sie skjir og breid fraa
þeirra Bege heim, og framann at Bæ þijn-
um, fyrer þa sem koma vilia. Þegar þu gis-

ter síðan Tröd at Bænum, ær hun at vera ei
mína en 5 Al. breid, og er þier loangtum míni
Skadi, at miða þad Plac, en at Tröned trodiz.

8.) Geter þu komed þvi vid, þæa verdr þer
þad miked Hagræde, at leggja þier þar Trön,
sem hægt er at fæa Esne i Tröngard allt um
Frijng, hvört helldr er Grioot edr Hnavs, og
hið sama er jafnann athugande, þar sem Men
brioota Jörd til Engis edr Alfra. Þetta flest
allt er teked, vor Bækling *Varronis de re Ru-*
stica. Lib I. Cap. 12. 13. *P. Juels, Góða*
Bónda, Cap. 13.

Cap. IV.

Atli hysir Bæ ær KÖRUNG- STÖÐUM.

16. **A.** Hært hysir eg hvörninn eg
eige at velia mier Boolstad, enn segdu mier,
hvörnenn ær eg at velia sícalst Hmfastæded?

B. Hardt og hoatt, þurrt og þierr, ein-
fanlega at þu siert viss um at ecke sie Mes-
dannganga (§. 15.) hvar ei hallar miög Lan-
denu, þvi þar kostar Erfide, at hlada Grund
völl jafnañ, sem gioraz verdr af stooru Grioo-
te, es duga skal, og Hm's eige snarast undan
Breckuñe. Best er at Bæren stande ær brei-
dum Hool sem halle wtas allt um Frijng. Sie
þyckr

þnefr' Gardvegr under, þá verdr Bygging
þijn ecke stöðug, nema þu grafir niðr Under-
stöðr, so længt, sem Þord frýs á Betrum,
þvi þegar Klakenn kemr i Þerdena, þá hefr
hún sig, og trótnar wt, þvi heldr sem Hwsið
stendr hærra, mættu þá skilia það, at þegar
Klakenn at utannverdu hefr sig upp, og
Beggenn með þeim megenn, enn Hwsgoolf
er þyðt at innannverdu og þar er Beggureñ
i sínum rettu Skordum, nema hvað hann er
jafnann at sígja, á meðann hann er nyr, meir
innann enn utann, þvi þar er hann þurrare á
Sumrum, enn stíjfr og frösinn á Betrum,
þá vill Beggurenn snaraz at Hwsiðu, eins
og Klakenn ytra steyper honum, einkum hafi
Begger vered hláðner meir við síer utann enn
inn, hvað marger Ofyrersyniu giera. Noð
ud hialpar það Róad hier á móte, at hafa
meira Griðot i Beggunum innann til, þá ver-
dr hann stíjfare at standa af síer Afgangenn.
Það Hws sem hefr Lyr i Grundvelle sínum,
segja Mennt traudt verði Slagalavst, og enn
síðr Lopted hollt þar inne, þvi Lyrren i Gool-
sinu halde i síer öllum Swr og namu Söft-
um, sem þar voru áðr, geraz þær þar niðre
þegar Mannir og Umtröðningr koma at of-
ann, og gefa þá upp af síer Gufu nokkra,
heldst við Bedrabrygde. Er þetta meint
um þau Hws sem ei hafa Rakal-Ofn, Giala
E 5 edr

edr Steingoolf. Það bæteð med Ræsum under Hwsum, og enn betr med því, at grafa burt Leyrenn, sem loangtum þarsfare er til annars, enn fella Aor og Sand ofani Goolfid apr.

17. A. Það mun kaldi, at hafa Steingoolf edr Hellugoolf i Hwsum þeim, sem Men sitia og standa opta i a Betrum?

B. Bæde er það kaldi, og lijka Dholle Barnkonum, edr þeim sem hætt er vid at missa Tijder sijnar, lijka Karlmonnum sem Holldsvelfe býr i (Skorbut) þo skadar það mest, at standa lenge fyrr a Steinenum, einkum ef lijtt eru klædder til Jlianna. Þar vid hefdu Fornbændr gott Røad, sem enn er tiltæflegt, hvar Hws ecke drimpa: Þeir þoktu hvørt Havst, Betrar-Hwsa-Goolf med þurru retthversu Gras-Torfi, hefr það vered hlytt, og miwkt a at gaanga. Nordmenn hefdu Høalm a Hws-goolfum i þess Stad, heldst i Dryckiu-Stosum. Skrifar so Assessor Arne Magnussøn yfir Orded Hvirfings Dryckiu, at þeir hafi seted i Hrijng rettum Beinum i Høalme, þegar þeir hefdu Bod inne, og vjssar til Norvegs Konga Sögu, um Haralld Kong og Einar Þam-barstelsir, þegar hann voog Griótgard.

18. A. Segdu mier nockud um Begg-ena, a þeim rjdr meir enn a Goolfinu?

B.

B. Grashnavs nýum muntu funna at hlada, og Snid-Torfi inna i, eins Griote og Toom, eda Snid-Torfi samann, ellegar hvar Begger eru i Jord grafner, þá einu samann Griote at innannverdu, þó slagar giarnað þad sem vid Grioteveggenn liggr, ef Jnebear Hws er. Hier skal eg nu segia þier þann Bæa-Byggingar Mæta, sem kenna er i Oeconomiska Magazini, Tom. VI. Pag. 341. Þar seger so: Boondabyle funna vel at byggiaz af almennelegu Griote og Leyre, hvar ei er Kalk at faa. Steinveggurenna mæ vera i mesta Lage Danstrar Alnar þyckr. Stiafa setia Menn nidr utan og innann vid Grundvollen, og negla þar a beinar Roar, hvoria upp undan anare, ellegar og so Bord, hoanga þadan Snurur a Loode, so Menn gete alltið sied ofannfra, hvort Steinar setiaz rett. Fella skal Smasteina i millum hinna stooru Understödu-Steina, og jafna þa fyrst til þess Alnar Hæd er komen. Nær Menn byria þa annad Griotlag, sicut þeir til, at lag-goodr Steinn kome ofan yfir allar Samkomr hinna fyrra Understödu-Steina, so at hvort Lag binde annad, og skal jafnað hinn betste Flotr Steinsins snva nidr. Þegar Menn eru nu komner 2 Al. hætt yfir Jardsvegen, med alla Bygginguna, þa eru Glugga-Risturnar innsettar. Dyragrindena setia Menn

Menn af 5 eda 6 þuml. þycku Tre, æa hvern
 Kant af fíðorum, þo er betra, funne Madr
 at fca gooda Steina i þess Stad. Leyr loata
 Menn æa Lopten, 2 þuml. þyckann, enn ne-
 dan stríwka Menn þavg med þunnu Kalke.
 Goolfid jafnaz ofan med Leyre, og sie Svefn-
 hws, Geymsluhws, eda Lopt, þa er betra
 at Madr melie Gler, og loate so miked af því
 sem Menn hafa Efne til, samann vid Leyren,
 þad ver øllum Ornum at hreidra sig i Gool-
 finu. Þegar bved er at byggja, þa plocka
 Menn at utannverdu Leyrenn wr øllum
 Samkomum, og fylla apte med tilbrenu
 Kalke, og þa fyllaz under eins, allar Rífr
 med Smasteinum; Þesse Þeggr þoler bæ-
 de Vind og Regn. Sie Berg spreingt i
 þessa Bygging, þa er betst at hver Stein
 ligge, sem han hefr ædr leged, og þad snve
 upp sem ædr var. Þegar fyllt hefr verid
 upp med Smasteina og Leyr, i millum
 tveggja Laga, þarf at fca lag-goodann flatann
 Stein imann i, sem binde yfir um þverann
 Þega, at midia Hlødslu-Steina, at alldrei
 gete flosnad. Ibid. 335. Þad er funded
 betsta Road at giora Leyrvegg varannlegann,
 Menn blanda hvor 2 Hlöss af Leyre, med
 einum Hoolborum af Hrossatade, loata
 Menn þad vel elta; og troða; sam-
 ann vid Leyrenn. Þegar þesse
 Þeggr er þakenn ofan so Vatnenu wt af

af halli, er hann varanlegr. Sama segja
 Mennt um Kwamyki. Eg seigi þer frá þessu,
 því slíkt Bygging er eigi kostnadsamari en
 so, at bæði þu og adrir Drijfir Mennt, geta
 fylgt þessum Reglum, þar sem Grist og
 Leyr er hægt at fæ, og mættu þessi Hwss
 verda at morgu betri, enn vor Moldar Begg-
 ia Hwss, og standa lengr enn flest af þeim.
 Það heyrir og so til Bæarstæði, at setja hann
 þar, sem Beggia Efni eru noog við Hön-
 dina og hendtug.

19. A. Hver Hwss þarf eg fyrst?
 Kenndu mer líka Hwssastipan.

B. Sw er þer Hwssastipan haggvæmust,
 at þu siccir frá Bæardyrum þínum, allar
 Utihwssa Dyr, og at sem mest af öllu Alivirki
 þínu sie þer strax fyrir Augum, er þu ljitr
 wt wr Bænum: Betra er at Bæriñ sie tví-
 dyradr, nema Gluggar sie so stórir, at Mennt
 megí vel wtkomaz, því það hefr stundum
 kostad Líf Manna, þegar Elldr kom framars-
 lega í Bæ, at þeir komust hverki fráñ um
 hann nie annarstadar wt at forðasér. Sicalfr
 kanntu at velia, af annara Manna Sidum,
 þann Hætt sem þer gediaz betst, at rada
 Hwssum nidr, skamta Bæarhlad, og annad
 þesshoattar. Nu þarstu fyrst at byggja þer
 eitt Bæar Hwss, enn það sem allra stærst
 þu fær. Efni til, og eigi minna enn flegur
 Stafs

Stafgoolf, 6 Alna breidt, þarstu þá ecki fleira enn það eina Bæar Hws fyrst um Sinn, og getr þu haft þar inne betri Hentisemi, enn þott þu fengir fleiri og smærri. Þar hefr þu Bwr og Altdrætti þekar i sdrum Enda, hinu meginu Pall fyrir þekr at sitia og sofa um Betr, enn Bestad á Goolfi. Bilier þu helldr líkiaz Fornmaña Hættsemi, þá mættu hlada þer upp Elldstoo á midiu Golsi, med Elldstockum um frijng á 4. Vega, og mæ þer samt dūga Hwsid, kanntu þá sitia vid Mælelld at Dvølldum, med Dvandada Binu, og hefr þu allt þurrt og slagalaust inu, og er þat mikil Hybbla Boot, enn ecki mættu þá Lopt hafa i Hwsinu, nema þu geymir essu á Skambitum Almboð, og allt þat sem renfiaz skal, hvørt helldr ætt edr Dætt. Bilier þu helldr hafa Onstosu wt wr Hwsi þessu, þá verdr þu at bwa vel um hana, því oft hefr Hwsbruni komid af Onstosu Elldi.

20. A. Fleiri Hws þarf eg þó enn þetta eitt.

B. Uti þarstu Fioos fyrri 6 Mævt. Þu munt taka 2 Ryr á Leigu, fyrst þu ætt eingva síðalfr, beggia þeirra Rælsa elr þu nu á fyrsta Ari, því ecki muntu i annad sinn hafa færri Menn fram at færa. 2 Gellðnenti tekr þu til Foodurs, því þess getr þu hægast aflad

aflad, sem þavð lifa æ. Verdr þæ Fioos
 þitt 8 Alna laengt, og 4. æ Breidd, og sinva
 þinn Nafna Hofud at hvortum Gaffi. Þæ
 þarstu Hws fyrri Leigu Þernar 6, til þess
 þarstu eingvann Vid, þu getr hladd þat at
 fer upp, sem annad Þyrgi, og laata Op eitt
 vera upp wr Midiu, enn Dyr þar sem hentug-
 az er eptir Afstödu: Eins mcattu Elldhws
 byggia utann Bæar med Nafv upp wr fyrri
 Renkhæfi. Lambhws er enn, sem þu þarst
 fyrri 20 Lømb, ef þu ætlar þer at borga
 Nviejllða Leigr i Lambafoddrum. Þess
 verdr þu at gæta um öll Nviffenadar Hws,
 at Beggir þeirra sie innann til, af einusamañ
 Griooti upphladnir, so laengt sem Andi Ficars
 ins kann til at naa, annars morknar soa
 Beggrstrar i sundr, og verdr at fwa Mold.
 Annad er þer atgætandi um alla Beggi, hvar
 Griooti einu er hladdid beggia meiginn, enn
 fyllt med Mold innanni, þar tvænar Moldin
 wt i Beggnum þegar hun frys, so allir Steis-
 nar fara wr Lagi, eru her til somu Rok,
 sem sagt var um Grundvollinn.

21. A. Efti sæ eg Hrijs æ Kon-
 ingstöðum. Hvað æ eg at hafa til Troods?

B. Soair þu þunnar Hellur, og stoorar,
 mcattu hafa þær bædi fyrri Trood og Raft,
 enn Laangbønd sie þæ so þett, at hvor Hella
 naai æ 2, og sie þavð þæ sterk at því skapi,
 Surtar.

Surtarbrandr er og þar til goodr, hann
 fwnar ei helldr enn Steinn undir Torfi, og
 slífr Bygging hefr her vjda lengi stadið. Sie
 hvörugt þetta at fca, maattu brwka þurr-
 ann Gamburmosa, rwmlega Dvartil þyck-
 vann þaa hann er lagstr, edr Sinu, edr
 Melstavng, og sie allt þat vel þurt. Þat
 er reynt gort Road, at brenna utann Bitas-
 hofud, Sperrutær, og alla þaa Bidi, sem
 helst mæta Bætu og Fwa. Þanninn brendr
 utann Bidr hefr fundiz 2 til 300 Ara gamall
 Ofwinn, bædi i Fornmanna Havgum og ann-
 arstadar undir Jörd. Gamliir Bændr hafa
 lijka borid Navtamykku at Hwsastofum ned-
 ann, so einginn Mold gæti at þeim komiz, og
 eru þeir þar beinhardir, eptir mörq Ar, eins
 og Sruker, sem med því mooti geymaz
 nidri i Jörd, so Barmar einir standa upp wr,
 og eru þar Ofkemd, bædi ad Girdi, og ødrunt
 Bid, einn Manns Aldr eptir annann. Þar
 maa Krijnglutorf fca, sem ecki sæst Loangtorf,
 enn hvar hvörugt er, þar maattu sem betst
 thyfa med Snidtorfi leda Hnavs, hann
 grær fyrri, því at i honum hallda ser allar
 Rætr, verdr þat Þaf þett, vid þat at Hnavs-
 sinn sijgr hvor aa annann ofanneptir Hlidinni,
 enn bæta þarf i Mænirinn aa hvöriu Ari,
 af þremr þeim fyrstu; Travdlega þarf þat
 Hws optar Torfs med enn um sinn, þott
 þat verði gamallt. Cap.

Cap. V.

At la vantar Rwmfot, Skoo-
ledr ic.

22. **A.** Eg er so fœtækr, eg æ
eingin Sængur-Rlædi.

B. So mikid muntu eiga fyriliggjandi
af Fata Badmœali þínu frá fyrri Arum,
med þvi sem eg geld þer at Bori, at þekr
Hivonum dugi i Sæng og Reckuvodir, þar
innanni geti þid fengid þekr þurrann Dya-
mosa eda þann sem Menn kalla Barnamosa
(Sphagnum palustre) mœ þann lifka brœ-
fag fyrir Gl-leppa i Skoom. Samann vid
þann minnfasta Mosa, sem þu fær, mœttu
blanda þurkædri Balldurs-Brá at þu sert
þvi helldr frij fyri Gloom, og til at veria Rwm
þekar fyri Mavr, Mel og Mœku, þœ er
Burkni goodr, helst Grisburkninn (Filix
frutescens ramosa) af þonum vel þurrun
mœttu hasa þyekt Lag undir Sæng þekar,
þann er vjda at sca til Gialla, og her vestra
med Tálkna og Vættar-Sjördum. Bædi
i Rwmstædi þínu, og vjdar i Svefn og
Setu-Hvost hafdu nokud töluverdt af þurru
Reyr-Grasi, og ødrum ylmandi Urtum, þat
gjörir Loptid þar inni hollt og þægilegt, einf-
um

um heim sem at koma utan frá. Hafir þu
 ekki Brekan, geturdu gjort þer Yfirdynnu af
 Einskeptu edr öðru Öðyrasta Tægi, og fylla
 hana eptir Þorsum, með vel þurru og kembdu
 Tiarna Slyi, sem er þar til laangtum betra
 enn Sifan, mættu þar við líjka blanda nock-
 ru litlu af Almgrösum, edr þurkadri
 Møðru. Af Myra-Sefi og Barna-
 Mosa mæ og so ríjda minna Dynnu.

23. A. Eg æ ekki Skooledr, enn
 þoli ekki at ganga Berfættir.

B. Von er þer þyki þad Dvidfunañlegt,
 fyrst þu hefr ekki vaniz þvi. Nockud líttid
 Skooledr þarstu at fæppa, og þegar þu hefr
 eignaz þad, þæ taktu Birke- edr Vídir-Bork,
 Birkiblød, Sortulings og Linirlavf, Bur-
 nirót, Kornfuru, Mariu-stack, hvad heldst
 af þessu þer er hægaz at fæ, edr allt þetta
 saman, sapa þad og set æ Batn, læt standa
 ei skemr enn Moanud, heldst hvar hlytt er,
 send þad so gooda Stund i Katli eda Jærn-
 potti ef Ketill er ei til, sja Eoginn frá, og
 þegar hann er volgr at eins, sem Blood i
 lifandi Nætti, þæ legg Ledrid þar ofaði, snu
 þvi opt, og velk þad þar innann um, læt
 þad liggia þar i hæl-fann Moanud eda lengr,
 betra er at velgia upp Eoginn at öðru hvöriu.
 Þetta verdr gott Ledr og mykra enn annars.
 Þad Ledr slíjst og betr, sem allt er. Sortu-

lög

Isgr bræfz víjda til at lita Skooleðr, lítt
 íð batnar það í hönum, og spilliz ekki helldr,
 ef það liggr ei lengi, so Þóarnkraptr Sortun-
 nar breiðir það ekki, sem annars er hætt við.
 Lærdú það af wtlendiskum Þjóðum, at snijda
 þer Skoosoola, eptir Jólveg Footarins, til
 Sparnadar við Ledrid, enn hafdu annad
 lafara Skinn yfir Ríðstena lodid, þegar þu
 vilt hallda til Hita, eins og þegar Gissur
 Jarl bræfadi lodna Róalf-Skinns Skwa, í
 Foldu Betrar Bedri, enn snodid annars. Við
 Sioosíðu bræfa nokkrir allslags Fiska-Skin,
 líka Skinn af Bæglum og Spordi Hvala
 til Skooleista, hallda þeir Skoor þegar þeir
 ræftaz vel einum Manni, Ur um frijng.
 Þetta Hvalskinn rækta nokkrir, eins og
 Grænlandingar Selskinn sín, leata það ligg-
 ia í Keitu, þar til öll Hita er wr því, og
 hefr setst ofann á; Síðann er þat herdt,
 barkad og ellt, meiga þeir Skoor verda
 nettari, enn wtlendiska Sioomanna Skoor,
 Þreskoo bræfa Nordfir, sem her í Landi
 eru við Fiskina, þeir eru ekki vandgørdir,
 kosta líttid, enn vinna þó sína Skýldu.

24. A. Þá hefir eg líttid okkr til
 Tædis, þegar eg kem at Rónungstöðum
 á Krossmessu í Þor.

B. Þegar þu fer wr Bistiði á Kross-
 messu, er líttill Urvegr til Matsanga, þar sem

ecke er Sioðarassi, Skelfiskr, Veidivötn, Allakelldur, eda Fuglaveide. Þu verdr fyrst at fœ þer Mat at Ræpi eda Læni, en þon um til Dyrkingda mættu fœ þier, Svanna-Muru og Holta-Rætr eda Siflarætr, Góebitla, Siðlagross. Skammt eptir Króssmessu kœntu at fœ Allsta og siðdann Rjúpu, Anda, og fleiri Villifugla Egg. Næir þu til Sioðar, kœntu at fœ Söl, Brogn-Felsi, Síld, Silúng, Lax, Sel ic. serhvad i sínum Stad. Mættu trœa Krúnni til þess, at þœ sie kœminn Silúng og Lax inn at Landi, og i Aroosa, er hun lætr til síjn þeyra.

25. A. Get eg nokkud bvið mer i Haginn fyrifrañ, sem Dyrkia kœnni Mat-biœrg miñna æ fyrsta Sumri?

B. Ecki dugir mikid at þeyrre Maturta-Rækt, hvar Þœrdin opnaz ecki Havstid ædr, so Svœrdurinn sie afstrœnginn, þvi strax æ Þœri, fyrr en Þœrdin er strœngu þyð, er Gras-rotn bwin at draga at ser Friðofgunar Bessa wr Þœrdinni, og kœma þeyr ecki til Gagns nnu Scæðfræi æ þvi Sumri, enn þegar alle Gras-Svœrdurinn er afstrœnginn Havstid fyrir, þœ gengr ei neitt frœ Kræpti Þœrdarinnar, en leggst mikid til hœns, bæði þat, at Rœotar-cangar frœna i Fluginu um Þœturinn, hvar við Þœrdin batnar, og líkfa hitt, at opin
Þœrd

Jörd tekr á móte nýjum Frjófsgunar Kraps-
 te af Loptenu, með Regne og Sníð. Þes-
 gar eg lofa þier i Havst, at byggja þier
 Hwsskosa á Konúngstöðum, þá mættu
 fara fram til Fjallshljidar, og veldu þier þar
 i Landeigneñe gooda Jörd og feita, i Hvarne
 nokrum, sem liggr i móte Sudre, edr ein-
 hverre sudræne Alt, stýktu þar Flag, og
 lættu allann Hnavsinn veltaz um, at Grass-
 Rooten verðe niðr á, nema þu fæer Tijma
 til at hlada Gard wr hönum. Geter þu þá
 þælt upp Flaged under þeirre fyrstu Beltu,
 þá er þad længtum betra, lættu þad so liggs-
 ia til Bors. Þegar þu kemr nu þar at apte
 á Bore, þá þæler þu upp sem fyrst at Kla-
 kenn er allr eda mest allr wr Jörðenne, sent
 ecke er at vænta fyre Sardaga, þar fram til
 Hljida, og mæske enn seinna, heldst ef Batn
 hefr staded i Flagenu um Beturenn, sem eg
 gæde ecke at vara þig við, enn þu þarst at
 forðaz, því hvar Batn stendr á, tekr Jörð-
 den længtum seinna i móte Borhitannum,
 þá fwna sijdr i henne Tægiur og Rootarcan-
 gar, og hun fær minna Lijf af Loptenu, igeg-
 num þad kalda Batn og þietta Is: En at
 Sníðr ligge þar yfir um Betr og framæpter
 Bore, er einwnges Bate, og er þad giarnan
 frjófsomust Jörd, sem hann liggr sem lengst
 á. Rijfdu þier sijðan Gamburmosa, heldst
 þann

Þann sem þu fær groofastann og styfastann,
 (Lyng og Sialldrapa mæ og til sömu Brw-
 funar hafa, enn það ættr þu heldr at spara
 til áðars, sie ecke Mægt af því) leggdu Mo-
 sann ofann yfir þetta Flag, hoalfrar Alnar
 þyckt, og jafnvel meir, ef hann er þar hægt
 at fæ, haldu honum þar til Þerres, sem
 þier er hægt at giora, því hafi þornar noeg
 æ einum goodum Þerrers-Dege: Legdu sið-
 ann Ellid i hann, so hann brenne til Osku,
 jafnt yfir öllu Flagenu. Þegar fulnad er
 wr þessare Osku, þæ soadu þar Næpna-
 Græe, heldst wr nordstum Svidum, sem
 Danster kalla Braate Næper, ef þu ætt
 þess Kost. Þegar þu scaer, stícktu nidr
 Siingrenum, so þu at eins næer i gegnum
 Oskuna ofan at Moldenne, það verdr vel
 hoalss Þuml. Dimpt, loat þar foma 2. edr
 mest 3 Korn i hværia Holu af Næpna-Græ-
 enu, settu so wr allt Flaged, og loat vera list-
 ed minna enn Islendsta All. æ mille hværrar
 Holu, æ allar Siidr. Þegar þu so wissett
 hefr Flaged, þæ taktu Ballar-Klæru, og
 berdu med henne, þo ei miög stoorfostlega,
 ofan yfir allar Holurnar, þæ lyfiast þær, og
 fyllaz med miwfri Mold og Osku saman.
 Getirdu aflofid þessu fyrst i Junio, edr fyr-
 ir hann Midian, þæ er noeg sneima soad.
 Eingva Rækt þarstu her til frammar, því þar
 ver

ver hvorki Arbi nie annad Ogras, og þo
 Hnavsinn hafi legid fyrr wthverfr, eins og
 þu skildiz vid hann at Havste, þa ver ecke
 so miked Gras upp wr honum, at þad spille
 Næpna Bextenum; Ecke skylder þu skera
 Gras af þessum Næpum, þvi þad skyler
 þeim og styrker Bort þeirra, heldst hvar
 Lopted er kaldt upp til Giallsblijda. Sie nu
 Slag þitt 3. Sadmar aa hvorn Beg, af fiod-
 rum, get eg til þu scaer 3 edr 4 Tunr Næp-
 na aa Havste. Þegar þier vinnaz Stunder
 til, einhvorn Tijma aa Sunre, þa vitiadu
 um þetta Slag; Sie þa Rooten orden so
 stoor sem Hænu Egg, þa stigg þu Hælnum
 ofan aa hvoria Næpu, so Grasid verde at
 leggiaz nidr, og Næpan þryckez ofan i
 Moldena, enn trodtu hvorge aa mille þeirra,
 þad spiller, en hitt hialpar Bextenum. Kál-
 rótina Græe maattu eins sca, reikna Svíar
 mikenn Feng i þvi, at hafa sem mest af þeim,
 og seger Boge þad sie eingenn goodr Boonde
 sem ecke hafi af þeim 50. Tunr aa Havste,
 þær eru og vijst better enn Næpr. Jard-
 eplum maattu lijka sca, med sama Moote,
 halsfu dyptra enn Næpunum, og vidlijka
 Bile aa mille. Nu vijsa eg þier heldst til
 þessara Græva, af þvi þavg þurfa minnsta
 Rækt, enn gefa mesta Epterteki.

26. A. Er nockud fleira þad, "eg
 D 4 mege

mege safna mier til Matardrygenda ?

B. Von er þu spyrier at því, nu æ fyrsta Áre, því Lífsid er þier torgætað. Þu ætt þo eina 3. Menn fram at færa, sem er, þid Hioon og ein Vinnustwlfka, sem þu þarft at taka, og dugar þekr líjtell Forde. Safnadu þier vel Siallagrðsum, Geitnastóf, Zvanarótum, þad geymez allt vel til Betrars Jorda, Rætturnar i Mold wte eda iñe: Ícatu Vinnustwlfku þijna tijnna Kornsúra (Bistota) Fræ, þad er þier ei verra enn Íslenska Midled, og geymez vel, þegar þad er nockud þurkad; Stwlfkan kann at fæ af því meir enn hálfa Þundfötu æ Dag, og hvar Kornsúra er mikil þæ Jioordwngs Fötu. Safnadu líjka Melstánger Fræi. þad er ætt Korn, og ef þad moodnar ecki, sem stundum vill til, edr kome Rafalld æ þad, snema i October Manadi, þegar þad er fyrst vant at vera ordid stríjdt, þæ taktu þad fyrre, eins og sagt er at Avstfyrdingar slære Melenn þurke og þresse síjdan, er þier ei vandara þeim, eda Bændum i Rússlande, *) sem brwka græn Gríon, af Omodnum Rúge. Her vid bætað Næpr þijnar, Jardeple, Kálrætr. Þu getr æ Sumre

*) von Haves Beskrivelse over de Russiske Rige. Cap. 4.

Sumre giört þer Grævt, eda so Fallad,
 Langfœal, af Skarfakále, Súrum, Heimanióla,
 nióla, allt er þer það hollt, og hvað
 Heimanióla Blöðin snertur, þá er þer
 Dæme Mægranna míns. Árid 1761 reid
 Hr. Land-Physicus um Vestfyrde. Þessi
 Madr kom til hans, so yfirfomið af Gulur
 Sótt og Brióstveike, at hann gat ekki gengid
 við Staf oan Hvíldar, þrin Fædmum lenara:
 Syri þessum Maðne, hroosade Land-Physicus
 Þolinmædinne, og ried honum at bræfa
 daglega til Fædis, Heimanióla (Patientz)
 Blöð: Þessu Raade fylgde Madurinn trö-
 lega batnade honum smámsaman, og síðan,
 það Sumar leid, hefr hann alldrei fænt
 þess Meins, og lifir hann enn við gooda
 Heilsu, og hefr vel endst til at vinna fyrri
 síð Børnum.

27. A. Eliunarsamr verdr mer Utveg-
 urinn, er mer ekki betra at sleppa Öbbygg-
 dar Rudninginum, og fœa mer helldr ljitið
 Part af byggdre Jörd?

B. Það er þer langtum hægra, at fyrsta
 Áre, og svefnsællra, enn ef at þu ætlar þer
 at verda duglegr Boonde, og gagnlegr Madr,
 þá fær þu noog at vinna, hvar sem þu ert.
 Ef at þu tekr byggda Jörd, þá eru flestar af
 þeim illa ræktadar, þu fær Hwö Önytt, þeim
 Öþægelega nidr radad, grasið i Jörd, enn

villir þu heldr búa nærri öðrum Monnum,
 og þu fær eingvann, sem vill rydia fer Uodn
 til Byggdar næslægt þer, þá er þer þad
 Vorkunn, og fædu þer þá byggdán Kongs
 Part at búa á, þá nyr þu Berka þin-
 na og mætt búa vid þavg, so lengi, sem
 þu villt, enn þar ættu at hallda Hwsum
 vid, byggia Trwngard, iafna Trw, og
 vinna hid sama sem á Konungstöðum,
 hvar þu hefr þá Koste framysfir, at verda
 Odalsboonde, og Skattfrij um 20 Ara
 Tijma. Enda gefr Forordningen um
 Rudnings-Manna Friheit, öllum þeim
 gooda Koste, sem rydia fer Nybyle, þo
 þad sie i Landeignum Bænda.

28. 21. Ecki þarf eg meire Friju,
 Konungstade vil eg taka, og nu i Bor
 vil eg qvongaz, strax epter Páska þvi eg
 hefi heyrt þad yrde Olans Menn, sem
 hallda Brwðkavp á Söstunne.

22. Gómul Þavvalög baña Brullavps-
 halld á Larngu-Söstu, eins á Jóla-Söstu
 og fram um Jól, og frá Uppstigningar-
 Dege til Heilagrar Brenningar Messu,
 enn þessir Mannasetningar, med fleira slags
 Súrdeige af sömu Tegund, hafa mist
 allann Krapt hica betr upplýstum Monum,
 þegar þær hafa verid skodadar vid Lidos
 Guds Orda, og retrar Skynseme. Þeir
 sem

sem hafa verid so Ofrooder og Ofstyrkver,
 at þeir hafa reiknad fer og oðrum Synd,
 at breyta æa mooti þessum fornu Setning-
 um, þeir sömu hafa tijnt samann allra
 þeirra Dæme, sem brutu Þarvalöginn, en
 fengu síðann einhvörn Gæfu Hneckfir.
 Þott þu glediez i Guds Otta med Hooffsemi,
 æsamt Boddsmönnum, at Bræðfæve þínu,
 æ hvörium Tijma, sem þer hentar betst,
 skylldir þu ecki loata það giora þer epter æa
 Guds Vilja til þess at blessa þig, grun-
 samann, enda hefr þu annad þarfara at
 giora af Esnum þínum, enn kosta þeim
 til mikillrar Drycktar Boru i Bræðfæv
 þitt, so þar verde Vanbræfan edr ofmik-
 ill Glæmr af. Enn getir þu hvörke af
 Skynseme, nie annara Manna Fortolum
 sannfært Huga þinn, at' aller Tijmar sie
 þer heilager og holler til so heilags Verks
 sem það er at iingcanga Ektafkap, þæa er
 þer Dhættaz og hollaz, at forðaz það sem
 þu heldr Synd, æa medann at þu frædez
 ecki betr, og sama mæa segia um það allt,
 sem Madr giorer ecki i þeirri Bissu, at
 Gudi lijke sijn Verk. Sw Bissa er Lijf i
 öllum Traingvæmdum Manna: Hvar hana
 vantar, kallaz Verken dævd, og i lijkam-
 legum Utvegum eru þavg ofraz Gæfulavs;
 Þaðann mun komid Munningale það sem
 þu mintiz æa.

Cap.

Cap. VI.

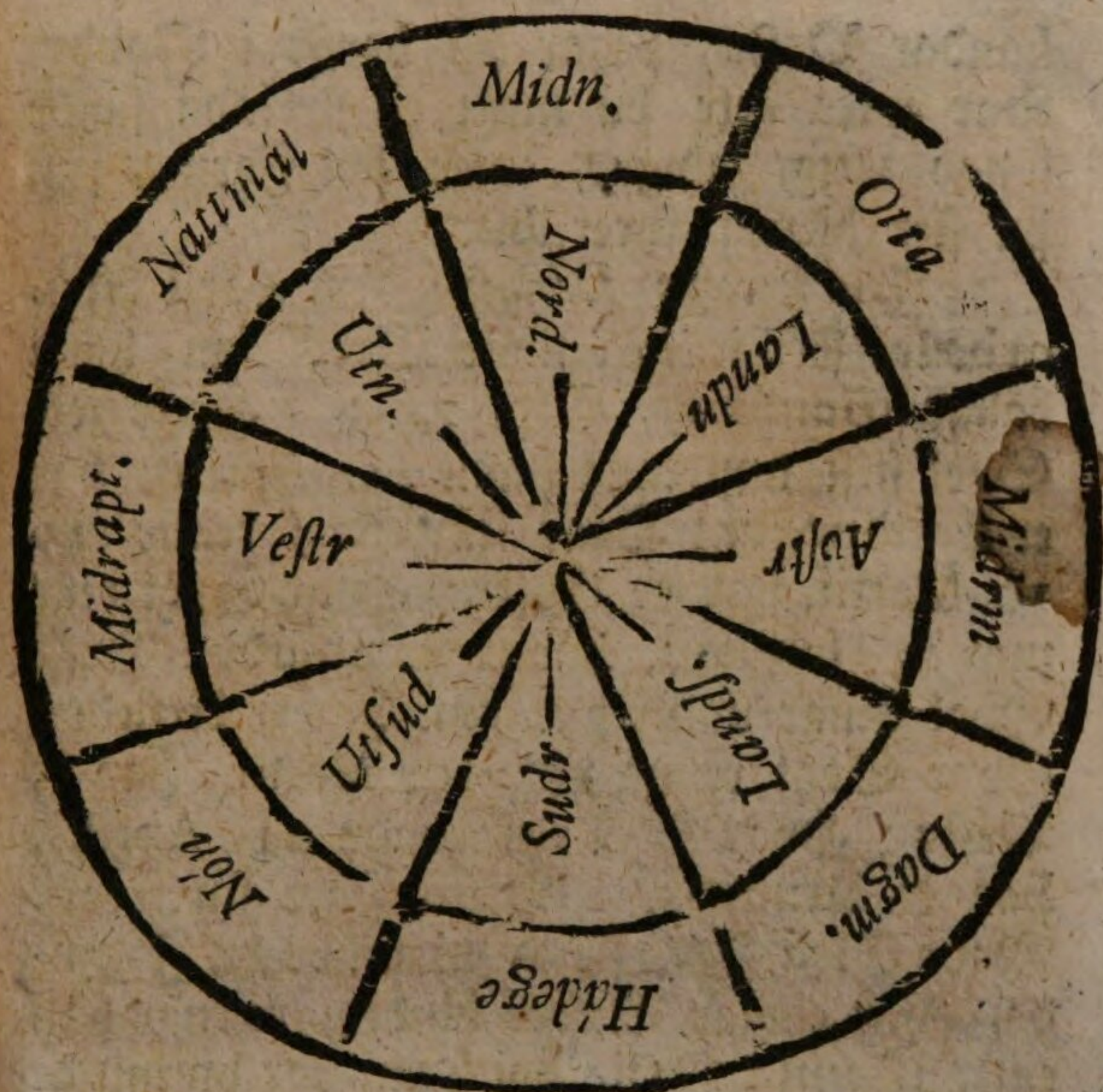
At le spyr at Dagsmorkum a
Konungstodum.

29. **Q.** Effe veit eg hvad Dege
liðr a Konungstodum, þar mun eingenn
vita Dagsmork? Enn so miked hefi eg nu
þegar lært af Roadum þínum, at eg mun
þurfa at vita Nismaal Boonda.

B. Sagt mun þier hafa vered, at Soo-
larhrijngnum, edr Dege og Noottu samann,
er veniulega skipt i átta Eykter, sem heita :
Midnætte, Otta, Midurmorgun, Dag-
mál, Hádege, Nón, Miduraptan, Nátt-
mál, hefr hvor þesse Eykt i sier 3 Stunder,
og eins merker hvert Eyktar Nafn heilar 3.
Stunder, enn ecke Punct einn Tímanns,
edr asmarkað Síñ, því verdr sagt : At end-
verdum Dagmálum, a ofanverdu Hádege.
Item, þa hallade wt Eyktenne ; Er þad ein
Eykt sem Sool gengr um hvoria Att. A
medann Sool gengr um Nordr-Att, heiter
Midnætte ; A medan hun gengr um Land-
nordr-Att, heiter Otta ; A medann hun
gengr um Aust-Att, heiter Midurmorg-
un ; A medann hun gengr um Landsudr-
Att, heiter, Dagmál ; A medann hun gengr
um

um Sudr-Att, heiter Hádege; A medann
 hun gengr um Utsudr-Att, heiter Nóð; A
 medann hun gengr um Vestr-Att, heiter
 Miduraptan; A medann hun gengur um
 Utnordr-Att, heiter Náttmál. Nu hefr
 Sool haalsgenged Midnættes Eykt, þegar
 hun er i fullu Nordre, er þá haalsnud Mott-
 en, og Kl. 12. Fra Nordre gengr Sool til
 Austurs haalsan Eyktar Tijma, er þá liden
 Midnættes Eykt, og hefst þá Otta, enn
 sv Eykt er þá haalsnud, er Sool er i fullu
 Landnordre. Þaðan hefr en Sool gengid
 haalsan Eyktar-Tijma, þegar sv Eykt byriaz
 er Midurmorgun heitir, og er hun þar haals-
 nud, sem Sool er i fullu Austre. Haalsfri
 Eykt sijdar hefiar Dagmál, sv Eykt er haals-
 nud, er Sool er i fullu Landsudre, en þar
 endaz hun, sem Hádege byriar, og er það
 haalsnad, þá Sool hefr haalsgengid Hádeg-
 es Eykt, það er, þegar hun er i fullu Sudre
 edr Kl. 12. en lidid er það nær ver föllum
 Midmunda, þá gengr Sool inni Nóð
 Eykt, sem þá er haalsnud, er Sool er i fullu
 Utsudre, og þegar Sool er jafnærre boad-
 um Nóð og Midiumaptne, þá er wte
 Nóð Eykt, en hefst Miduraptan; Hefr
 Sool haalsgengid Midaptans Eykt er hun
 er i fullu Vestre, en þegar hun er jafnærri
 boadum Eyktum, Midiumaptne og Nátt-
 málum

málum, þá er Midaptans Eyft wti, og
 hefiar Náttmál, er sw Eyft þá hoalsnud,
 er Sool er i fullu Unordre, enn þegar hun
 hefr gengid hoalsa Eyft þaðan, þá hefst
 Midnætted. Her á mooti, vilier þu falla
 Upphaf Eyftar, þar sem Soolvijsir synir þer
 midia Höfud Utt, muntu alldrei fína gömul
 Dagsmørk á nokrum Bæ sem veri samant
 við það, þu munt alldrei fína Fornmána
 Dagmál Kl. 9, Gádege Kl. 12, en setier þu
 slíkt Dagsmørk hica þer, munu Men falla
 Leti-Dagsmørk, og ei munu þá vel edr
 hentuglega fara fram Heimilis Verk þijn.
 So þu skilier þetta betr, þá er her Sól-
 skifu Form, myndad epter þeirre, sem Vice
 Løgmaðr Eggert Olafsson sette i Savdlavks-
 dal við Patríksfiord, eptir Fornmanna
 Dagsmørkum, sem enn eru brókanleg um
 allt Island, og ber henni líka samant við
 það, sem vor Hoalærði Biskup Doct. Finnur
 Jónsson skrifar i Notis við sjina Islands
 Kyrkiu Historiu, Tom. 1. p. 154, um
 Eyfta Mofn og Skipan. Það er og Al-
 þydu Talshoattr vestarlega á Vestfiordum,
 at þegar Ferdamaðr spyr Heimamant, hvort
 nu sie komid Gádege? þá svarar hin: Það
 er fyrri löngu komid Gádege, því nu er ko-
 mid fram undir hæðstann Dag, og mun sw
 Skilning Orðsins frá Fornalldar Mönnum.

Vilier þu giora þer Sólstífu, þá settu
 hana fyrst fasta niðr, sirkladu á henne
 Hringa sem á Mynd þessari, og set þu so
 ljítenn Þríoon eða Þíssir í Midpunktinn, ei
 maa Þíssireñ bogen vera. Sittu þfir Skífsuñe
 um Hædeges Bilid; Þar sem Skugginn er
 styttestr, þar hefr þu Nordr fundid, þá dregr
 þu Línu í gegnum Midpunktinn, yfer þve-
 ra Sólstífu, og þad beint frá Nordre, þar
 er Sudr. Midt á milli Nordurs og Sud-
 urs til hægri Handar er Avstr, enn til vinstri
 handar

handar Vestr, þegar þu horfir i Norðr. Þar epter getr þu mælt og sirklað i sundr hinar Attgreiningar, epter því Forme, sem þu sier hierna fyrir þier.

Jón Prestur Dadason, sem var i Arnarbæle, skrifar so i sinne Book, sem hann kallar Gandreid, Cap. 24. Hvar sem Sool siest upprenta þann 21. Aprilis, þar er Landnordr; Hvar sem Sool rennr upp 10. Martii, þar er Austur; Hvar Sool rennr upp 25. Januarii, þar er Landsudr; Hvar Sool gengr under 25. Jan. þar er Utsudr; Hvar Sool rennr nidr 10. Martii, þar er Vestr; Hvar Sool rennr nidr 21. Aprilis, þar er Utnordr. Þetta segr sá froode Madr Síra Jón, síe að sunnanverdu Íslands, hvar eingar Hæder hindra, reiknar hann epter Gamla Stíl, því hann var brenn at giora þessa sína Book, 1672. Hier Vestra vid Látrabjarg, mismunar þessu so misg, at ef Madr tekr Nya Stíl fyrir þann Gamla, þá kemst Madr nokkud nærre Ganne, það er, ef at Menn taka Mark að þessu, 11. Noottum fyrr, enn hier er tilvijsað.

30. A. Þegar ekki sier Sool, þá veit eg ekki hvað Tíma líðr.

B. A Konungstöðum sier nokkud til Siðvar, og getr þu fared nærre Dagsmörkum af Siðvarföllum; En þá verdr þu

þu at taka grant epter Fjörum-Moale og
 Glædar. Udfall Siooar eru 2 Eyfter fref-
 ar, Utsfall eins loangt. Nu eru Atta Eyfter
 i Dege og Moottu sem ædr er sagt, eru þæ
 2 Flood og 2 Fjörur i einum Soolarhriing.
 Þæ er alltið Fiara vid Sioo, nær Twngl
 er i Sudre edr Nordre, hvort sem þad er
 wngt edr gamallt, og lifka er þæ alltið Flood,
 nær Twngl er i Austre eda Vestre. Flood
 og Fjörur færaz epter Twnglgænge, og mu-
 nar þad vel heillre Eyft æ fiodrum Dögum,
 sem Siooarfalle seinkar, so þegar Twngl var
 Ein-nætt, þæ var Fiara, er Sool var i
 Sudre, enn þegar þad er Fernætt, þæ er
 Fiara, nær Sool er i Utsudre. Þetta allt
 er þo hellst at marka til Utnesia, hvar ecki
 er mikid Dfugstreyne, en sijdr inn æ Fiar-
 dabotnum, þvi þar eru ell Siooarfoll seiña.
 At vita hvornen stendst æ Twngle, og Sioo-
 arfollum, kann þer opt at Gagne koma i
 Bwnadar Berfum þijnum.

Cap. VII.

At le spyr at fleire Dorverfum.

31. **B.** Hwad þarf eg fleira at
 vinna, fyre Slaattenn?

E

B

3. Þu gíörer til Þedengingar Kola, og af sama Þirke safnar þu Þerke, til at lita Föt fyrir yckr, þad er þer betra, en at brenna Þadmoal þitt i Sortu; Þad slitnar öllum Þridiwinge verr, missir allann noatturlegann V, og er því öfkalt að Þetrum, en að Sumrum öfheitt, vegna Litarins, og fyrir utan löanga Sudu hialpar Þarntegund Sortunnar at gíöra stýrt og stutt i því; Eingva þessa Galla hefr Þarkarlitr, þar at öfke er hann Öförlíootare. Þu getr þarkad Skiñ fyrir yckr, Trenur og fleire Föt: Ske maa líjka, at þu geter unned þer nokud töluerdt inn að Þetre, með því at þarka og tilbúa Skiñföt fyre Siobændr, þeir gefa þer Fiskefang i Stadenn. Utferden og Kostnaduren eru lett og hæg, sem flester vita, og þu líjka. Eg veit at þu ert nokud hagr, þu verdr at byggja þer Smidiufosa, þad er þer gott at þu geter smiðdad þer Liae, og annad Þwsmiðde, líjka maa þer þad Gagn at því verda, geter þu að Þetrum smiðdad þad nokud, sem wtgelegegt sie hia ödrum Bændum, þaa er þegar Fevænlegra, enn margs þarf Þwed med, og líted öttu enn fyrir allt at gefa, sem þig brestr Þrumbylingenn.

32. 2. Hvörnenn að eg at smiðda, þo eg kunne nokud til þess. Syllumaduren bannar öllum at hoggva Skoogana, nema sem

sem allra minnst til Fedengingar?

B. Rett gíörer Synlumadr þad, sem Bon
er af honum, því so hefr Kongurenn að-
skilid, hann vill Menn fare sem sparlegaz,
med alla þaa Land-Roste er endaz af Brwfa-
an, hefr Kongr frett þad, sem þu veitst at
fatt er, at aller Skoogar endaz miög her i
Lande, og ef Hañs fódurlega Umförgun fyrer
Jslande hefde eeki reist þær Skordr vid, myn-
dum ver Jslendingar, epter hundrad Ar her
frea, þurfa Vidarkola med, fra Utlendum
Þioodum, nema nyr Skoogr verde her i Lan-
de plantadr og þrifiñ, sem enn er lijt byriad.
Nu mun eg raada þer at brwfa Mootorf
til Elldevidar, eingeni þañar þer at sfera þad
rijsfega. Gíördu þer Gröf i Elldhvöfs Goolfi
hladna þett med Griote allt um friing, Aln-
ar dimpa, og eins að allar Slidar, laattu
þar hiañ jafnañ liggia þetta og þyckva Gras-
torfu, sem nae vel wt yfir Gröfina. Segdu
Konu þinne at briota hvörke smatt nie spar-
lega under Þottiñ, þegar hun elldar, enn
strap sem hvor Mootorfa er orden glovande
i gegn, þaa skare hun heñe fram wt Hlood-
unum, og ofan i Gröfina, lyke þar yfir med
Svardtorfunne, sem til þess var ætlud, og
snve Grasinu nidr, þaa kafnar Elldurenn
under i Mootorfunne. So maa hun gíera
vid, hvöria Mootorfu epter adra, og verde

þer þá þad sama Moortorf, til Matgordar og
 Joarnsmidis. Þessi Kol eru good til alls Stor-
 smijdes, og maattu jafnað hafa noog af þeim,
 þavð gefa mikenn Hita. Til þessa segia Men-
 bestr sie hinn svarte Moor, og verda Kolen
 því betre, sem Moorenn er hardare. Vide
 Oeconom. Magazin Tom. 6to p. 413. Þá
 eru en Kol, sem þer meinar eingenn at brwfa,
 ef at þavð maa sca i Landeign þinne, þad er
 Surtarbrandr, hann er malinn vid lijka
 smætt og Kol, brendr nockud miða en Kol
 og at ødru tilhafdr sem þavð. Surtarbrands-
 Kol eru miklu dringare enn Vidarkol, og
 betre til Smæsmijdes enn Steinkol. Hvar
 Surtarbrandr er i Fiøllum, þar er opt hia
 honum ein Steintegund, ei Oljfk Steinkol-
 um; Hun verdr brwfuld til Dyrjinda med
 Vidarkolum, i Steinkolastad, enn gefr
 miked Sindr.

33. A. Eg aa eckert Bwssgagn, hvor-
 nenn maa eg biargaz?

B. Af Refa edr Skoogie maattu aa
 Konungstødum smijda þer i Bw allt hvad
 þu þarft, og þott þu værer Leigulidi, maattu
 samt bæta Bwsshlute þijna, enn haglega
 ættu med Skoog og Refa at fara, so eing-
 vum sie Skade at. LLb. Cap. 7. gefa Lög-
 en þer meira Frelsi en þetta: Þu maatt giora
 nya Bwsshlute af Skoogie edr Refavidi, og
 brwfa

bræfa þá ær meðan þu býr ær sömu Jörð,
enn hvorki máttu selja þá né burtu með
þeir flytja, því þeir eru Eign Landsdrottens,
og ekki þijn, enn fyrir Smíðakavped hefr
þu Mot Bwshlutarens, ær meðan þu ær
Jörðu býr. Grágás segr so, i Landabr.
Hætte, Cap. 46. hvadan þesse vor Laga-
grein er tekenn: Nú vill hann (Leigumadr)
geðra nýa Búlute, oc á hann at geðra ef
hann vill, oc láta epter þar er hann þerr á
Bravt, vanda so Vid til, sem þá mynde
hann, ef hann ætte siálfr Skóg oc Siðru.

34. A. Mieg hroosar þu Kostum miz-
num ær Konúngstøðum, en þar verd eg þó
at hysa, og hallda Hrossum síðann vid fyrir
ekki, ær øðrum Jördum geld eg at sönu Land-
skuld, enn þar þarf eg ekki at byggja nema
Gadinslaangann Begg ær Ane.

B. Ekki muntu vel þacka Kongenum
þá Næd sem hann veiter þier, ær meðan þu
þeckir hana ekki betr enn so: Bænt þootte
Jlands Bændum, þegar i Landed kom For-
ordning af dato 5. Maji 1591. og apte önnr
af 21. Apr. 1619. hvor þeim var lofad at
búa sína Lifstíd á Kóngs og Krónunnar
Jördum, og skylldu ekki Landskullder hæcka
ær þeim; Þó var þar með sá Skilmæle, at
Landsetar betre Jarder med Hrosabygging og
Tvingørdum, og síðan hallda þeim vid góð-

da Hefð og Bygging. Þrim Árur seinna 1622.
 29. Nov. i 4. Art. þeirrar Forordningar,
 býrðr Kongr, at aller Vændr á Íslande úts-
 rege sier siálfir Húsavid, til at byggja og bæ-
 ta sijn Hws og Garða, epter þeirra Efnum.
 Hier at lytr Forordn. 15. Maji 1705. og nu
 siðdarst Forordning um Prest: Ekka Jar-
 der, 5. Junii 1750. Her af sierdu, at þu
 hefr eingu hardare Ríðr æ Konungstöðum,
 en þar æ moote stoormikil Friðheit og Odals-
 rett at avke. Hier hia Dfska eg þier, at þu
 nióter betr Laga, enn þu ert rettordr at vera
 þavgr fyrer þig. Þess getr hvørge at þu eig-
 er at hlada Sadmslaangann Vegg æ Are;
 Helldr seger Lib. 3. Landsdrottinn er
 skyldr at fá Vid til at hallda upp Húsum,
 so at þar sie óhætt Mönnum og Se — En
 ef hann fær Vid til, þá skal Leigulide á-
 byrgiaz þó Hús falle nidr, og hlade Vegg
 Sadm samann edr lengra. Það er Mein-
 ingen: Þegar Hwsvegge þarf at hlada, þar
 æ Landsdrottinn at fca Leigulida Stoder edr
 Styttr, at setia vid so Hws falle ecke æ med-
 ann, enn Leigulide æ so hagannlega at bygg-
 ia Veggna, at ei þurfi Hws ofann at taka
 þar fyrer, moa hañ þvi ecke hlada alla Vegg-
 ena i senn, helldr æ hann at hlada Vegge
 Sadm saman eda lengra, so langt sem Styttr
 hroekva til Studnings. Þetta Stycke af
 Vegg-

Beggnum cattu upp at hlada, þaangad til
 þat er so haatt orðed, at þad getr studdt Hwsið
 i þeim Stad, þa færer þu Styttr og bygge-
 er eins Beggen, þaangad til þu hefr fullbyggd
 Hwssveggena allt um friing, so Hwsið stendr
 fyrer þad. Hier getr þess at Landsdrott-
 enn fæe Vid til at hallda uppe Húsi, enn
 ei er saat: Til at byggia þad; Þott Bygg-
 ingar Bidr sie i sama Cap. skilenn af Hende
 Landeigenda, med því Leigulide skal ei abyrg-
 giaz þott Hws fyrnez. Þesse fyrrre Lagagrein
 ma at sonnu na heim til vorra Bygginga, en
 catte heldst vid þad Bygginga Form, sem mest
 var bræfðad hier a Lande, þann Tíð Lögboof
 vor var wtgefin, enn nu er mios faren at wr-
 elldaz, nema Mynden siest a fœreinum Ryr-
 kium, etc. Grágás talar so hier um Lbr.
 Cap. 46. Leigumadr á at abyrgiaz Hús,
 at ei falle ofan, ef hðnum eru Stedr til-
 fengnar, og hestia upp of Sadm saman, og
 hlada so Vegge, o: Södmum saman so
 lenge sem þarf. Bidlika er Leigulida Skyl-
 da i Gulapings Lögum, Bb. Cap. 1. Lei-
 gulide skal þekia vel, og hallda Droplavs-
 um Húsum, þann skal uppehallda Torf-
 blum og Vindsteidum og Krókarðptum,
 og búa so um, at ei kome Slag á Vegg,
 er þesse Grein innfærd i Norstu Lög 3. 14.
 30. Her af sierdu, at þad er ber Bode, fyrri

Gardanijslu Meñ, at þykiaz affakanleger, þegar þeir klambra upp Beggfadme ær Are.

Cap. VIII.

At le vill byggia ser Furtagard.

35. **F.** Furtagard vil eg byggia mier.
B. So hefr Kongr boded þier, at þu
 skyllder brisota Jörd til Aldingarda og Alfra,
 26. Febr. 1754. veldu þier þar til hentugan
 Stad; Sparar þad þier Omak, ef þu lætr
 Fwngard þinn vera Långvegg Furtagard-
 sins, þær hefr þu lijka sijdr at Dittaz Kall-
 orma, lijka Arba og annad Ogras ef Sæd-
 gardr þinn er ei rett nærre Bæ, Þad er þer
 betra, at Sædgardurenn sie miög aflöngr
 frá Austre til Vesturs, og sie Hlidveggurenn
 nyrðre nokkud hærre enn sœr syðre, þær færdu
 meira Skiool under Norðr-Hlidenne. Best
 er at allr Gardurenn sie byggdr af Gardar-
 hnavs, enn allraheldst hlýturdu at byggia
 Norðr-Beggenn af einnesaman Jörd, þær
 verdr hann þettr, sem miked ríðr ær, og lijka
 hefr þu þad Gagn, at vilier þu geyma wte i
 Garde ær Betrum Rætr til Tjimgunar, þær
 lifa þær vel vid Hnavs-Beggenn, enn vid
 Griootveggenn deya þær flestar, þo vel være
 annars at þeim bved, vegna Kulldahlíluñar
 vid

við Steinenn, sem öllu Aldine er skadleg,
þó sá Beggr være allþettr; Allvel fer, þó
Gardr hallee ljúted i móote Sudre eða Utsud-
re. Um Maturta Rætt hefr Eggert Olafs-
son Vice-Lögmadr skrifad fyrstr i Íslendsku
1763. sá Bæklingr kallaz Lachanologia,
prentadr i Kappenhafn 1774. og Monsr.
Olafur Olafsson hefr skrifad þar um nokru
seinna enn Eggert, varð þó fyrre til at láta
Þryckia sitt Skrif, Anno 1770. Þessa Bæk-
linga kanntu at sá, því Kongurenn gaf mið-
ed af þeim boadum til Utbýtingar i Íslande.

36. A. Segdu mier nokud um þesse
Skrif, eða funner þu nokud, sem þavð kenna
mier ecke.

B. Monsr. Olafur, þegar hann var i
Kappenhafn, tók saman vör wtlendskum
Bookum, það sá hann helt heldst kynne at eiga við
Ísland, um Maturta Rætt; En Eggere
Vice-Lögmadr, sem ædr var sendr til Ís-
lands, at ransaka þess nátturlegt Afbrig-
mulag, skrifade það um sama Efne, sem hann
vísse, reynde eða sá fyrer sier i Íslande.
Það hefr mier reynt betst Jörd, sem hefr
sömu Kenneteikn, sem betsta Barn, það
er einga Lygt og eingann Smeck, edr sem
minnst af hvörri fyrer sig, nema hvad god
Jörd og heilnæm gefr gooda Lygt af sier
epter Regn þegar hun er open. Það sem

nockrer skrifa um vissar Urter, at þær bode
alltíð feita og gooda Jörd, hvar sem þær
vapa, þarf eg ecke at segja þier, þu tröer
þvi þegar Reynslan kenne þier það, edr hi
nu annars, at flestallar Urter geta vaxed i
magre Jörd, heldst ef þær hafa vanez þar
Lopte og Landstödu, aðr enn Jörden meg-
radez, enn það eru nokkrar Urter, sem all-
rei vapa i feitre Jörd, so sem: *Gelldinga*
Snappur, (*Statice*) *Holta-Sóleyg*, (*Dryas*)
ic. Það gíorer betre Jörd, at pæla upp
Gard, i minfu og hlýu Bedre að Havste,
strar og upp wr hönum er teked, þegar þu
tefr upp nyann Gard og hefr gooda Jörd,
þa er þier noog, at stjunga upp Gardstæd-
ed i. Qvart. dimpt, og beria vel i sundr alla
Recke i Hlaðum að Betre, þarstu þar eck-
ert að at bera; Annad Alr pæler þu dýpra,
og so lenge sem þu getr bætt vid nedann wr
Grunne Gardsins halsfu Qvartile arlega,
af þessare nýu Mold, sem kallaz *Jónfrúr*
Jörd, þa hefr þu goodann Gard, segja
Wen Hollendsker *) brúke þennan Hætt
vid Mýlendr, og hest eg það líjka reynt.
Bid þetta líjsgaz arlega sca Grunnr Gard-
sins sem Opældr er, af Lopte og Regne at
ofannverdu, i gegnum þa upp-pældu lausu
Jörd,

*) *V. Petri Laurenbergii Horticulturam.*

Jörd, og verdr at goodre Matjörd. Sie
 Gardr þinn grýttir, þá mættu fyrst i Stad
 loata þad Griot vera fyrst, so þu sparar þier
 Erfide, því þar sem Jörd er opnud, þar lyp-
 ter Klafen æ Beturnar Steinunum upp, en
 Jörden i hvørre Hlaðu jafnar sig og sigr of-
 an med þeim, og under þá, til þess at Stei-
 enn kemr siðalskrasa upp wr Jördenne, og
 þá er þier hægra at taka hann burt, en gra-
 fa dimpt epter honum. At Steinar hæfke i
 Jördenne skrifar og so Ström epter Bloog-
 mönum i Norvøge. Af þessare Orðsok ha-
 fa Menn sagt, at Jörden blæsiz upp og end-
 ez, því þeir scau Steina komna upp wr Jör-
 denne, þar sem þeir vissu ecke Steina Bon.

37. A. Hvar skal eg taka Aburd æ
 Ende-Jörd ?

B. Eg hefi sagt þier, at þu þarst eing-
 ann Aburd æ fyrsta Åre, þar sem þu hefr
 nna gooda Jörd, og lijka batnar hun, þegar
 hun er open fræa Havste til Bors, og þáan-
 gad til þu fer at sca i hana, enn finnez þier
 Jörd þinn mögr til at planta i þær Urter,
 sem frekare Næring þurfa, so sem Næpr og
 Kálrætr, 2c. þá taktu þier Sækeralld edr
 Sunnu, legg þar i Flögu af Saudatade,
 hell þar yfir Korg, sem þvegen var Bor-Ull
 wr, og fyll síðan af Batne, loat standa nock-
 ra Daga; Þesse Løgr fer strax at ganga og
 frolna.

fwlna, þegar hann stendr i Soolarhita. Af þessum Lege mættu hella einum Þela i Holu, sem þu gíörer utan hica hvarre Plöntu, vid það mun hica þier vel vara. P. Lundberg raadleggr *) at taka wte i Haga Kwamyfiu, þegar þær biyta grænt Gras, og setia Regnvatn á það, og vökva þar med. it. Skule þörf vera at veria Ornum, þá blanda Men þar vid Soote og Töruvatne. Míool Fræda Bloodblandad: Batn, er gott fyrir þá Averte, sem Mædr vill vel vanda Ræft vid. Kammecker Sænske, i sínum Bæklinge, sem Falla; Triágarðsmædr, seger at Batn, sem Urtableð voru i soden, it. Scapuvatn, og allr Þvottakörgr, sie gott at vökva med; Er allt þetta reynt hier, og hefr vel dugad.

Cap. IX.

At le spyr at Twinstærd.

38. **A.** Síðan eg foör wör Bistenne frá þier Bónde! i Þor, hefi eg hvers ad Bæ fyrir mig á Konungstöðum, at Raade þínu, segdu mier nu hvad þier listst, hvad
mif

*) Den rette Havedyrkning 5. Bok 6. Cap. Ibidem 2. Bok 16. Cap.

mikid Ewn skal eg taka fyre mig at hegna?
 hvad kann þad foodra epter Stærds
 enne?

B. Þad er gagnlegaz hvorium Manne, at
 loata ser nægia þad sem noog er, og vilier þu
 so, þæ skal eg segia þer minna Meining. Þad
 er gamallt Bromañalag her æ Lande, at
 haalfr annar Eyresvollr gefi af ser Kyrfoodr,
 er hann þæ velræftadr, og þo ecki i betsta
 Lage. Nu er Eyresvollr 30 Fadmar æ hvörn
 Fadar af Fioorum, þæ er þessi gamle Kyr-
 foodr Bollr 150 Fadmar ummæls, þad er
 37½ Fadmr æ hvörn Beg, en 1350 Quadratt
 Fadmar. Þegar þu leggur nu þessa Kyr-
 foodr Belle 8 saman, synes mer þu hafir noog
 Ewn, þad eru 12 Eyrisveller, (og þeim mun
 meira, sem Hwsabær þinn tekur Stæf af
 Ewnenu) verdr þæ allt þitt Ewn Ummæls
 420 Fadmar. Þetta Ewn slær þu ein upp
 og hyrder med Konu þinne, æ Moanade, þæ
 hefr þu sijdr at Ottaz Operra, fyrst sneina
 er slegd, þæ hefr þu betra Hey og Kiarna
 meira, enn þo jafnmikid være af stærra
 Ewne Oræktudu, því þad er vijst, at því
 betr sem æ er bored, þess meire Kraptr er
 i Grasinu: Um þetta litla Ewn er hægra
 at girda og hallda Garde vid, eins at tedia,
 breinsa, sca, taka og hyrda, og þæ færdu
 helldr noogann Aburd æ þad.

39. A. Það þyke mér Olijflegt at eg
fæe noog Hey, fyrer 8 Ryr, af ecki stærri
Twne.

B. Þó þer syner það Olijflegt, þá er
það ei síðr Gánleifr, til Merkes þar uppá
vil eg segja þer, 26 almenelega Heyhesta,
ætla eg fyre Rv, hvorn Heyhest 3 Bættir
eda 15. Lpd. at Bigt, ein Eyresvøllr er 120
Fadmar Uinnmøals, i honum hefr þu 30
Skæfer ferkantadar, 5 Fadma á hvorn
Fadar, af þvilljke Skæf hefi eg fenged, þar
sem betst er i Twne, 3 Bættir af velpurre
Lødu. Bære allt Twned so vel ræktad, þá
fenge Madr meir en Ryrfoodr á Eyresvølle,
og af þeim gamla Ryrfoodurvelle 45 Hey-
hesta, það er ljited minna en 2 Ryrfoodr. C. G.
Boje i hans förfarna Landhuushållarin
Cap. I. skrifar, at Tunnuland (sem hann reif-
nar 14000 Kvadrat Alner) velræktad, kun-
ne at gefa af ser 6-8 til 10 Hlöss Hens, hvort
Hlöss reiknad til 9 Bætta Þwnga, edr 45 Lp.
Þetta hans Tunnuland i Svíaríke, er
nokkud minna enn vor Eyresvøllr, og kemr
það vel samann við þennann minn Reikning.
Það tekr þó langt þessu fram, sem Essen-
drop skrifar um Lier-Sókn i Akurbús
Stifte i Norvege at þar æfi i Tunnuland
wplantad med Netlu i 8 Hlöss á Acre, og hefi
eg það reynt, at hana má her planta ei síðr
enn

enn i Lier-Sókn, hun þoler vorn Kulda
vel því hun er her innlend hica oss, þarf
ljtenn Aburd, enn Dimpa Jörd.

40. A. Þu so kynne at ræftaz frijng-
um Bæe, nær þad hvørge heim, at reifna
so allt Twined i gegnum.

B. Þad er satt, að medann Twined fær ei
adra Ræft, enn þaa sem nu er almennelegust,
sem er at bera herum 12 Tadvapla að Eyres-
voll, af nyrre Kwamþiu, beria hana að
Bore, og avsa um, hvar rómlega Helmingr
fer ofani Rootena, sem Bon er að því Twine,
hvar Hestar og Fe troda og bipta Jardvegenn,
allt Ared um frijng, nema sem svarar einum
Tioordung þess, að medann Grasid ver og
verdr fleged. Sie Jorden eins good og vel
ræktud i öllu Twine, og Gardr so goodr um,
at ecki trodez af Þeninge, þaa er meire Bon,
at þar sprette minnst, sem mest tredst, og er
þad nærst Bænum; Enn nu er þar betst
þvi þad hefr mesta Feite.

41. A. Menn segia þad Gras, sent
hærst ver i frijngum Bæe, sie vaxed we
ser, Odringst, og davfara enn annad.

B. Þetta er ecki færrer meint. Twined i
frijngum Bæina er vjldaz miög trodid, Gras-
rooten hörd og fäst, þar að ofan kemr of-
mikell Aburdr og Feite. Hin fasta Jörd lofar
eck i Rootunum at vaxa og dygraz nedann, enn
af

af þeirre miodu Rost tognar Grasid miög við
 Ofæfkena, verdr það veift og Stadlihted,
 legst wt af, fyrr enn það fastar Græ, og
 þá falla Menn það leggez i Leg, er þá
 Stíflr þess farenn at lyaz, vísna, og meyr-
 na, enn Græd er þá af falled, er sleged er.
 Þar i moote, være Jorden lavsare, þá
 þroskade; Rooten betr, Leggr Grassins yrde
 dngrare, og Kiarnameire, og hlýtr því það
 Gras betra at vera, enn hitt sem er vaxed
 yfir sig. At ofæfkar Gras hica Bæum,
 sie Odringara enn annarstadar i Twne,
 er ei helldr Orsakalavst, þær vökvamestu
 Urter vilia mesta Feite hasa, og draga ha-
 na til síjn, þeirra Græ deyrt wt, þegar það
 fellr i medallage Jörd, og þaðan af mag-
 rare, enn tijingaz i Ofæfkenne frijngum
 Bæe, so sem eru: *Lætia Sóley* (*Calta pa-*
lustris,) *Sífill*, (*Taraxacum*,) *Súra* (*Ru-*
mex acetosa,) *Seimanióle* (*Patientia*) og
 fleire þess haattar, enn eingenn þessara Ur-
 ta þoler Þurf, helldr verda þær við hann
 Kraptalavsar og at Hysme, ganga þær
 frá Heninu i Þurkenum, en hitt verdr epter,
 sem fastara er i ser. Hvarugt þetta er at
 Ottaz utar i Twne, þegar þar er þurr,
 lavs og hooflega ræftud Jörd.

42. A. Það munu vera einhverjar
 Nyungar, sem þu villt fenna mer, skuli

eg fœ betra Twn enn adrer gooder
Bændr?

3. Mun eige þad vel falled, at nyr Boons
de take upp Myungar, enn til þeirra einnra
Myunga mun eg vijsa þer, sem eg hefi reynt,
og mer hefr at goodu orded: Enn ecki er mer
þa Uppcæfning at þacka, eg hese lært hana
af *Essendrops* Oeconomisku *Utmálan* *Leire*
Sóknar: hann seger Cap. 11. so: Þad er
gott at stjunga allar Myrar upp med Skurd-
um, so þær verðe þurrar, þo er þad ei noog,
œ meðan Landed pœlez ecki, þad þornar, en
Mofinn er fyrr, þad hese eg reynt betsta Road
at plægja þad Land, nær þad er œdr upphur-
ad, mykia þad og laata so liggja, þad gefr
mikenn Alvort. Meste Skade er Engium þad,
at Þeningr biite þær œ Boren. Seyfrœe so
at vijsu nockrer Menn, en þad hefer eg reynt,
at nær magurt Enge er plægt, tadit, og læs-
ted so liggja, œn þess at smva Grasrootene
um apte, þad hefr gefed yfergnæfalegann
Grooda, af goodu Grase, ei verre, en þo
þad Enge hefde wtsœd vered af betsta Seyfrœe.
Fyrsta Ar gefr þad groost, sterkt Gras, fjar-
nagott fyre Ryr; Annad Ar nockud fjnara;
Þridia Ar ypparlegt allslags Hey, og þeirre
Fridoffeme hefr þad hallded síðann nockre
Ar samfleytt. Þetta skrifar *Essendrop*.

Vidljka skrifar Baron *Brauner* i sinne Boof
 um Ær og Enge: Hann leggr þad til at
 Myrar skule stjngaz so upp med morgum
 Skurdum at ei se millum þeirra meir enn 15
 eda 20 Alner, og naæ Hofud: Skurdurenn
 ofan i Grunn Myrarennar, en siðan berez
 Aburdr þar yfer. Þurr Ewn og Enge, þar
 æ moote bætez betst, med Batnsleidslu yfer
 þavg, ellegar Stiflum, þar til giørez Þver-
 skurder, syrer Batned at safnaz i: Þeir teppez
 þæ, og vid þad flooe Batned wt yfer Enged,
 hvort Madr vill Havst eda Bor. Rijka mege
 grafa Smærenfle wtas Þverskurdunum, so
 Batned helldr Dreife ser, og þo mege ecki neitt
 Batn standa yfer þurru Enge, epter þad at
 frys æ Havste. An þessarar Batnsleidslu
 seger hann at varla verde þurt Enge ræktad
 med Aburde, siist med nyrre Mykiu, en med
 þessu Moote mege þad slæ twisvar æ Sumre.
 Af eigen Reynslu veit eg, at þetta sem
Brauner kenne, gyllder og so i Islande;
 Þad hefr mer lijka vel luckaz, at stjnga upp
 Ewnpette, þar sem þyst hefr vered edr Frod-
 ningar, snwa um Grasrootenne aptr, so
 Svordurenn sie uppæ, og setta allt um leid.
 Þæ læt eg taka þwngann Kiepp edr Tresleg-
 giu, og beria af allar Mishæder so licaphdt
 verde, og þetta siðarsta er hægaz at giøra,
 þegar Jord er æ Havste frosen her um haalf-
 sijngi

Sjüngur-þykt; Þar kemr gott og miked Gras
strar á nærsta Áre, hafa Jorden vered feit,
annars verdr at mykia strar á sama
Havste, þegar nybved er at jafna.

43. A. Þu seger at hann, Madureñ
sem þu nefnder, gete um Heyfræ, á eg
at sca til Grassens, sem GUD lætr vara?

B. Þyker þer sem GUD læte þad ecke
vara, er þu sœr til? Hann gefr öllu Lif
sem lifer, og þann nærande Lifskraþ
gefr Drottinn i Lopted, þad færer hann
Jordenne, þun færer hann Avörtunum,
enn þeir færa hann Monnum. Hof. 2,

21. Nu á Dögum skrifa þad marger, at i
Utlöndum sie þad alment orded, at gisra ser
Enge med Kunst, plægja þavg og sca, er þad
mælt, at slíkf Enge gisre ei minna Gagn en
Kornakrar. Þyrst um Sinn er þer annad
þarfara, enn at fævpa vötlendst Heyfræ.

44. A. Er mer ecki betra, at ætla
mer Twned stærri, ef Landslaged leyfer
þad, og rækta so miked af því sem eg get?

B. Eingenn mun banna þer, at girða
um so miked Land sem þu villt, enn eg hese
sagt þer, at betra sie lírtid Twn umgirdt og
velræktad, enn hid stóra Dræktad, til at heg-
na hid stóra Twn þarstu miked Erfide, og
laangann Tijma, mæstie morg Ár, ugger mig
þá, at þer kunne at leida Erfided, er þu

biðr so lengi Mytianna, hvorra þer tíðar ecki
 at vænta fyrr enn því Starfi er aflofed, enn
 hið litla Twn syner þer langt um fyrr Gagn.
 Þer er betra, at setia ei meire Þening ær Hen
 þijn fyrstu Ar, enn so þu fæer sem mestann
 Tijma til Gardlagsens, því þæ hið fyrsta hefr
 þu fenged Born under Bro þitt, er þu hefr
 fenged umgirt og velræktad Twn, og síðann
 Navtpening so mikenn, sem þar mæ vel food-
 raz ær, og duger líka til at mykia þad. Seiña
 fæntu, at bæta utan við Twned Oðrum og
 Engium, hvar þess er Rost, og þu fær Tij-
 ma til að girða um þær. Þu munt síð hafa,
 ær nokkum Bæum, Merke til gamallra Twn-
 garda, sem hafa vered 2 edr þrijr hvor utan
 yfer oðrum, Orsofen þar til er sw: Þegar
 vorer Forsedr ruddu ser fyrst nýa Byggd, eins
 og þu gíorer nu, þæ hafa þeir fyrst umgirt
 ser lítel Twn, enn þegar þad litla Twn var
 velræktad, og Dvikfe þeirra og Esne uru, þæ
 byggdu þeir annann Twngard, fyrer utann
 þann fyrra. Þad sama mættu gíora, ær
 Mylendu þinne, nema þu hafer so fullar Hen-
 dr Tíðar, at þu geter leigt noog Fook, til
 at gíora þetta Berk allt i einu, enn þad mun
 nu travdlega fæst, þar Roongr hefr gefed
 nu i Ar inn i Landed nýa Forordning, sem
 býdr øllum Bændum at hlada Túngarda,
 og seger líka Hæd þeirra og Gyldeika, með
 fleiru,

fleiru, sem allt er miög þarft fyrir Landed.
 Hun er daterud 13. Maji 1776,

45. A. Hana þarf eg at vita, fyrst
 hun er gefin mer og öðrum Bændum, til Reglu.

B. Hier fyrer framán maattu lesa hana,
 enn gleyndu þæ ecke því sem stendr i hennar
 Formála: Jærdarennar tilbæreleg Vrka
 og Notkan, er Grundvöllr og Stofn un-
 der hvørs Lands Velmegun, enn hennar
 Forsömun þar á móte Vegr til þess Van-
 máttar og Furðar. Það sama sem hier
 er um Landed sagt, æ eins heima hia hver-
 ium Boonda þar inne; Þvi er það vissaste
 Vegr til þinnar varannlegrar Velmegunar,
 at þu ræftr vel Jördena, sem ber þig og elr,
 so hun vanmegnez ecke under þier af Oræft,
 og þu vanmegnez ofan æ henne af Sulte.

Cap. X.

At le vill fylgia Dæmum ann-
 ara Boonda.

46. **Þ.** Þetta eru gömul Ríkess-
 manna Ræd, þeir vilia at Almögenn þræl-
 ke og vinne Bæke brotnu, og bæte Jærder
 fyrer eckert, hvad gefa þeir i Stadenn?

B. Satt er það, at sá verdr at ræda
 sem Ríked hefr meira, og eru þavg Vfirvöld

betst, sem eru vitr og goodgiörn, enn þá
 med stjórnsfem, so vill hver Fader at Børn
 sijn erfide, so þavðg hafst noog Bravð. Bæ-
 re æ þig skiled at vinna fyrer Landsdrottenn,
 i hanns eins Þarfir, og yfirgefa æ medann
 þitt eigned Gagn, þæ munder þu kurra, og
 verða þo naðdugr at hlijða honum. Nu skil-
 le Kongurenn æ þig so fœdurlega, at þu ræ-
 fer þitt eigned Gagn, og gefr hann þier allan
 Algooda þijns Erfides, og Ende-Jordena mæ,
 sem þu vinn æ, þegar hun var Kongs Eign,
 þad er med ødrum Ordum at segia: Hvort
 Footmaal Gardar sem Kongr æ, vill hann
 verða Þegnum sijnum at Gagne; Þegar
 Ende-Jorden var Boonda Eign, gefr hann
 þier samt, og þijnum Børnum, øll Not þijns
 Erfides, so lenge sem þavðg eða þu endaz til
 at bræ æ þeirre Jord, sem þu hefr ræktad.
 Vid þessa Rækt batnar hver Jord, enn þo
 hæfka ecke Landskullder, og þvi er Abwand-
 ans allt Gagræd af hanns Sveita. Duge
 hann sier vel ad, þæ vill Kongr gefa honum
 Ravp, fyrer þad sem hann ræktar betr, enn
 þad litla Skyllduverk sem honum er uppæ-
 lagt, og hefr Boondenn eins Noten sicalfe
 af Verke sijnun þar fyrer. Þacka skyllder þu
 Gude, at þu byr vid so gooda Koste, og so
 miked Frelse; Olijkt er þad Risum þeirra,
 sem faster eru æ Footum vld Gardar, Madr
 ept-

ep̃ter Mann, og verda at erfida fyrer Hws:
boondann allt hvad hann vill og þarf, hafa
hvorke þar fyrer Fæde nie Lavn, enn þola
þo Straff, ef brestr að Verk eda misvinnst.

47. A. Það læt eg mier skiliaz, at
Kongurenn vilie ofs øllum sem betst, og gott
eitt kemr fræa Hønum; Enn eg verd at sica
um minn Hag sem betst. Eg veit añañ Mañ
sem vill fæa hœalsa Konúngstade að moote mer,
hann er goodr Vinnumadr, og mun hafa at
fer sem mest, þvi vil eg verda fyrre til og var:
na hønun at komaz þar inn, eg vil hafa
sem mest under til Slægna, so eg mege velia
wr þvi, þo eg gete hvorke girdt um það nie
ræftad, þæ get eg helldr vared ødrum at næ
þar til med þvi moote.

B. Eg hefi sagt þier, at eckert Gagn
være þier at hafa meira Twn, enn þu gæter
ræftad, þvi eg merke, at fyrer Gagne þjnu
gengst þu mest, þo er hier annad i Efne, sem
enn er meira verdt.

„ 1.) Gud hefr gjort allann Zei:
„ menn, til Eignar og Ubúdar øllum
„ Rettvísium Manna, Act. 17. v. 26
„ Psalm. 115, 16. Hafa þær Rettvísil:
„ er teked vid þessare Fasteign at rettum
„ Erfdum, ep̃ter Forfodr sinn Adam, enn
„ hann þæg i Øndverdu af sicalsum Gude.
„ Sjðdann hafa þessar Eigner skiptst i sundr

„ jafnan smærra og smærra, epter því sem
 „ sœa Vettspriingr æpladez, og hefr Guds
 „ Forsioon so fyrersied, at Heimurenn vinnst
 „ öllum at fullu, og Verölden hefr noog
 „ Framfære fyrer alla þœa sem þar inne bwa,
 „ ef at eingenn spillte fyrer ödrum, og hver
 „ liete sier nægia það sem noog er, þœa være
 „ og aller Menñ sæler; En þœ Madr gryn-
 „ ez meira, er hann eingu sælle enn aðr
 „ og honum er það ecke sticallst, því Gud
 „ hefr eingum Manne gefid meira enn hann
 „ getr nytt sier, og ecke fyrr enn hann fær
 „ það notkad, allra síst mœ hann banna
 „ það ödrum; Jœa, þott hann fæme at
 „ Eydelande, edr hitte œa Fe, sem eingenn
 „ finnst Eigande at, þœ samt eignaz hann
 „ alldrei meir af því, enn hann getr fært
 „ sier i Mœt; Sitt sem þar umfram er ei-
 „ gnaz sœa sem noted getr. Alt varna þess
 „ ödrum er Onætturlegt, Osæmelegt og
 „ Omannlegt. Hundum er það nættur-
 „ legt, og það er þeirra Sidr, at veria
 „ ödrum Hundum Mat, þegar þeir eru
 „ sicalfir so fuller at þeir geta ecke meiru
 „ torgad. Hefdu aller Menñ þann Þœanka,
 „ at þeir þyrstu ecke at rækta það Land
 „ sem þeir bwa œa, helldr villdu hafa mis-
 „ ked at velia wr, af því sem Nætturan
 „ gefr sicalfkræsa, þœ yrde at drepaz nidr
 meir

„ meir. enn Hælminge þeirra sem Londen
 „ byggja, því þeim være þá Framfæres
 „ vant, og þeir einir myndu eptarlifa, sem
 „ illgiarnaster eru, og öðrum verst vilja;
 „ Eckert er þó fiarlægara Guds Vilja en
 „ þetta: Hann biðr Sparsame og Bind-
 „ inde, hann biðr Erftde og Unægiu, hann
 „ biðr Mannelsku og Góðgýrne: Já,
 „ hann biðr oss at gefa þeim Mönnum
 „ sem þurfa, nokkud af því, sem oss hefr
 „ riettelega fienaz með vorum Sveita.

„ 2.) Kongr er Lands Fader, og þar
 „ með allra þeirra sem í því búa, það er
 „ Gagn og Glede hans, at eiga sem flesta
 „ Undersæta, og vill hann þá alla sæla.
 „ Hann ann okkr eins og Börnum sínum
 „ um, can Manggreinar, og því feller
 „ hann rettvísa Keide at þá, sem öðrum
 „ misunna Góðs, allra heldst þess, sem
 „ þeir geta ei síðalfr noted. Landslögen
 „ skipa þeir líka at vinna upp allar Eng-
 „ iar. Kettarb. Eyriks K. Svo skal
 „ Leigulide Zíon hafa, at hann fæ unn-
 „ ed upp Engiar allar, eda bæte Lands-
 „ drottne Skada þann allann sem Menn
 „ meta, at Land spilles af því, utann
 „ þeir skilje öðruvísi. Síðu nu, At le-
 „ minn! hvað Omannlegi Þaanke það er,
 „ sem þú komst upp með, hann stríðer í

„ móðe Guds Vilja, Kongsins Vilja, og
 „ hanns Bode nu i Forordningunne, hann
 „ spíller Fødurlandsins Farsæld, þó er
 „ hann þeim verstr, sem við hann heildir.
 „ Þu átt at reikna þier þad mestann
 „ Sooma i þínu Boonda Stande, og
 „ hallda þig þá rífkann, er þu hefr ræf-
 „ tad so vel líted Land, at þu lifir sæll af
 „ því, enn hitt skýlde þier Jundæle vera,
 „ at vita Granna þinn lifa sælann hía
 „ þier, á þeim Sluta Jardarennar, sem
 „ þu getr áan vered, og ecke ræftad, mege
 „ þid i morgu styrkia hvor ánañ, so þar-
 „ dum vegne þá betr, og nære Twn yck-
 „ ar saman, giøre þid einn Twngard, þid
 „ þursid færre Hiw, og aller Utveger falla
 „ yckr hægra.

48. A. Jeg veit þó margan goodann
 Boonda og gamlann, sem fylgt hefr þessare
 minne Meining alla Æfi sína, vered þó D-
 lastadr, og haft jafnann noog.

B. Þad er illa fared at þu veitst þad
 fyrst þad hneiplar þig, þó er þad enn verrá
 at slíker sie marger: Þegar þad er sem betst
 wtlagt fyrer þeim, þá verdr þeirra einka Af-
 sökun þesse: Einhvor Dvitr Madr og Mañ-
 hatare hefr sagt þeim þad wngum, og mæste
 fca hafi vered Fader þeirra, síðan hafa þeir
 aldrei brvfkad so mikla Athugaseme, at þeir
 Eyinnu

kyntu at vitkæz, og sicut hvort þetta være
satt edr eige; Þo hafa þeir afhendi Þor-
num sínum og Himnum, þessa sína Erfd
og Alfæse, Heimsku og Misunnar; Og
med þeim Mældaga ertu ordenn Eigande
þessarar Meiningar, því er þer scart at missa
hana.

49. A. Þu mætt lasta þessa Mein-
ingu sem þu villt: Flest eru þo Fornmæle sön,
og þar ær medal þetta: Betra er at Jorden
bere Mann yfirmegna, enn Madr Jordena.

B. Ef þu affakar med Fornmæla Maf-
nenu alla Mælsættingu og Orða Tiltæke sár-
viðra Mána, sem þeir hafa heyrt af Foreld-
rum sínum og edrum, sem þeim voru ecke
hyggjare, þá verdr hin epterkomande Old
Urfeng til allrar Heimsku sem upp kann at
finnast; Enn þesse þijn Meining hefr eingan
Heidr af Tyrnsku sinne, því hun er ei góm-
ul, heldr jafnalldra Dinnensku, Althuga og
Altorku = lensi hinna seinne Manna, og var
hun ecke geten i nokkurs Máns Hofde þegar
Sorfedr vorer mættu betst i þessu Lande, og
þad var þo fíðlbyggðaz. Allr Fíðlde Eyde-
Kota, hvorra Roster syna sig nærsta því i
hvors Manns Landeigan, sanna þad at Forn-
menn voru annars Sinnes. Þaog morgu
Eyde-Kot frijngum flesta Stoorbæe, syna
þad, at Hofdingiar villdu eckert loata Dnyr-
ast

az af Landeign sinne, heldr at sem flester Fæ-
 tæfer giæte biargaz æa þeirra Lood; Var
 þo Hofdingium loangtum meire Affokun, þo
 þeir legde miked Land under Bæ sitt, enn
 ødrum minnehættar Monnum, sem ecke hof-
 du so marga at annaz. Hvad adrar Þiood-
 er hafa meint um þetta i Fornølld, mæa væ-
 da af þvi sem *Columella* skrifar, *Libr. 1.*
Cap. 3. at *Carthaginifer*, skinsamasta
 Þiood i Afrika hafi so sagt, at Afurmadr
 skyllde bera yfirmegna Afurenn, enn ecke Afr
 Afurmannen, þvi gete hann ecke dugad Afris-
 num, þæa sie þad hæs Skade, og liltill Afr
 vel ræftadr giøre meira Gagn, enn annar
 stærre illa ræftadr. *Gellius* seger, *Libr. 7.*
Cap. 3. at Romveriar hafi sett þavg Løg,
 at Kolonistar (*Nylendu Bwar*) mættu ecke
 eiga meir en 5. Jugera; Og nærre þvi 500.
 Arum fyrer Christi Sæding, þegar Rom
 hafde ei staded meir enn 267. Ar, lögleidde
 þad *Spurius Casius* med Romverium, at
 aller Afrar skylldu skiptaz, og eingeni mætte
 meira Afurland hafa enn 7. Jugera, hvad
 gøfugr og mikellshættar Madr sem han være.
 Nu var Jugerum 240. Foota loangt, 120.
 Foota breidt, þad er 28800. Kvadrat Fæ-
 tr, enn Ummæals 720. Fætr, 360. Alna
 120. Fadma, eins og vor Eyressvøllr.

50. A. Fornmenn her á Lande höfdu
viðda afgirt Enge wt um Haga, og stundum
á öðrum Jördum; þar fyre byggdu þeir
Híðaleigukot heima hía ser.

B. Það var satt, gjördu það líka, þeg-
ar þu hefr fyrst fenged velrættad Heimaton,
og missir þu ekki miked af Veitar-Landenu
fyre það, því under þínum Engesvegg fær
þu bæde Skool og meira Gras enn aðr fy-
re Þeningen; Þó munu þer aðrar Fornmána
Reglir hagvæmare enn þesse. A meðan þu
ert Einvirke er þer nær at rækta vel heima
hía þer. Þu veitst af frúa Myrenne í Kon-
ungstada Lande, sem eingre Skepnu er fær,
hun er tvöfalt stærre enn Bæar-Tvön þitt,
hun er þar rett nærre, og er at henne ekkert
Gagn vegna þess at síðamsamann hefr safnað
Ulv, Rose og Sly í Læken sem vor heñe rañ,
þóangad til at hanns Farvegr er ordenn jafn
hær Holtenu í Friingum Myrena, sem aðr
mun vered hafa good Slægja, nu þarf at ríjfa
upp þennann Farveg, þóangad til hann er
ordenn so dímpr, sem Botnenn í Myrenne: sie
hun síðdann stöngenn vel upp og ræktud má
hun verda betsta Tvön, og þvílíkt Myrar
Þette kann Granne þín at rækta líka fyre sig,
og missir hvörugr yckar fyre það, því þess
hoattar frúa Myrar eru viðda, og flestar ord-
nar Gagnlausar med sama Mooti, sem eg
sagde um þessa Myre. Cap.

Cap. XI.

At le spyr um Engia = Hey og
Heydrygende.

51. **A.** Þu nefner alldreif nema
Ewn, hvar ætlar þu mer Uthens = Slægr,
sem mörgum eru dringare enn Eadan?
B. A fyrstu Arum kann þer vera þeirra
Þors, síðan ætla eg til þu heyer einasaman
Eodu, af Ewne þínu edr umgirtum og ræf-
tudum Engium þar utanvid. Allre þeirre
Syrerhöfn sem þu ender til at wtvæga þer Davst
og Kiarna listad Myra = Hen, Brok, Surnung
og þesslags moattu veria til þess at bæta heiz-
mabæar Ewn þitt, og lifka til at stærka þad,
ef Jarðvegr er til þess, samt til at girða um
Stæckiar Ewn, og muntu hafa þar af loange
um meira og varanlegra Gagn, enn þortu
sæfer med miklum Kostnade, Hestanna, Tjinn-
ans og Binnunnar, lett Hen uppá Sioll, eda
til fiarlægra Engia. Þad Hen verdr víjda at
flytiaz vott heim at Bæum, og er þad þæ
noog að 2 Hesta, sem ecki er nema 1 Heste i
Heggardenn, og sca eine at Gædum ecke bet-
re enn Eodu Sæta. Her að Bæ vooru Siall-
slægiur bræfadar þængad til eg kom og enn
noctud lengr. Begurenn var loange, þar
vo:

voru, at Verke 3 Karlmen og 2 Konr, fengu
 a heillre Vifu 30 til 40 Hesta af Botabande,
 þad var ei meir enn 20 Hestar þurrer, ecki
 so gooder sem 10 Tøduhestar: Eg hætte
 vid þan Utveg, toók eitt lijtad Alvkatvön, sem
 laag miög under Þenings og Þerdamanna
 Footum, og girte um þad at Havste, var
 þad vidljíka Kostnadr eda litlu meire, en eg
 þurste at hafa fyrer eins Ars Þiallsægium.
 Sumared aðr enn eg umgirte Alvkatvöned,
 feck eg a þvi 3 Sætr, nærsta Ar epter
 feck eg af þvi Aburðarlavsu 7 Hesta, a
 Þridia Are feck þad lijtenn Aburð, og gaf
 af ser 14 Hesta, a 4. Are 21 Tøduhest,
 enn vegna Aburðarlensses og Þanræftar
 hefr þad ecki batnad síðann, og mætte þo
 enn ræftaz til Helming meire Afraksturs.

52. A. Sumstadar etr Navtþeningr
 eckert Hen til Gagns, hverke Tødu nie
 Engia-Hen, veitstu Raad vid þvi?

B. Satt er þad sem þu seger, og her i
 Soofn eru Dæme til þess, samt vjðdar añar
 stadar: Gættu at: Hvar sem sca Galle er
 a Þord, þa er þar Myrlendt og Loaglendt,
 og flooer Odhravatned þar yfer a Þetrum.
 Þetta Batn hefr dimpa Upprás, og i Ley-
 singum blandaz vid þad ymsar noamu Safter
 eda mineralisker Þokvar, af Brennisteine,
 Viktrile 2c. Þegar nu þetta Batn stendr þar
 yfer

yfer Grasrooteñe æ Betrum, þæ inðrecte
 hun þessar Saster, so at Navtpeningnum
 verdr þad vidbioodslegt, sem upp af hene ver:
 Til Merkes þar um er og so þad, at Heng-
 ed af þesshættar Jord jetst þæ betst er þad
 ornar, blifnar og hefr miog hitnad i því,
 enn þæ vill Fenadr þad ecki er þad þornar
 grænt og hitnar ei: Alt dreifa nokkrum Salt-
 lege i Lavpana, Dægre ædr enn wr þeim er
 gesed, er reynt betra enn ecke, enn hvørfe
 er hann allstadar til, og ei er helldr þad
 Road einhliitt. Nu muntu skilia, at þess-
 um Hengalla velldr Drækt, því nær Mennt
 hafa forsoomad at stjunga Skurde i gegn-
 um slíkt Enge og loated þæ gömlu síga
 saman, þæ ver þar af sworre og stiptiske
 Jord þetta Oholla og Osmecklega Gras, en
 ef þu helldr Skurdum vid, og enkr þæ
 epter Þorsum, so at Landed sie alltið þurt,
 þæ muntu fyrer Aburd og Regnvatn fæ
 þar gott og holti Heng fyre þijnar Ryr, og
 muntu ei þurfa at qvarta yfer Slægulande
 þijnu, enn! sídr at þu þurfer þess vegna
 at ryma Jordena sem þu æ byr, eins og
 nu er nærre endelagt her i næstu Sýslu
 eitt betsta Høfudbool fyre þessa Drsof, af
 því sígner eru samant Batns-veitinga Skur-
 der Fornmanna, sem nu síast at eins Merke
 til. Enn fyrrum, æ medann at þeim var
 vid

vidhallded, kepptuz Höfðingar eptir þeim
 Garde miög, at hafa þar Bw sitt, eink-
 um 1241 og 1554. enn nu vill þar eing-
 enn Dvesæll bwa, því Kyrrar jeta þar
 ecki Hey, af öðr greindre Orðsok. Hier i
 Grend vid mig er eitt Dy i Enge Boon-
 da, sem boolgnar upp að Betrum, enn
 frijngum það sprettr miked Gras að Sum-
 rum; Hefr Boondenn sagt mer, at eing-
 enn Þeningr smacke það Gras, og segez
 hann forðaz það, sem Eitr i Hensfenge sínum.

53. A. Þyrst eg tek Ende-Jord, verdr
 ljúttell Hefasle minn að fyrsta Ate, get eg
 drngt Hey mitt med nokru, sem eg get
 komez yfir at fæ?

B. Hvað öðrum Bændum hefr at
 Lide orded, maa þer ljúka Gagn giera.

a) Rífsdu grænann Engiamosa, so mik-
 en sem þu fær yfir komez, þurfadu hann,
 og berdu samann i Løn, sem Hey, að
 honum geta bæde Geldneyte og Savdse-
 lifad, ljúka Hestar i Hardendum, þó ei
 so vel sem Þóort Þeningr.

b) Skerdu Grasróta-Svörd að Sumre,
 trampadu wr honum Moldena i rennan-
 de Batne, loat hann síðann þorna, og
 gefdu hann Ravtum að Betre, að honum
 hafa Kyrr lifad, og hallded nokkurre Nnt,
 i Biarneyum að Breidafyrde, þegar þar
 var Hensfortr. Circa 1700.

G

c)

- c) Þegar Þurfar eru meistur að Sumrum, getur þú komið að Tíornum, hvar Sefur og fleget þad, er þad Miðolfr-Kwa Foodr: Í þeim Tíornum, sem ei verdr atkomið að Sumrum, meðan þyð er Tord, slá Menn líka Sef niðr við Isenn, þegar fyrst leggr að Havste.
- d) Hris og heldst Vider er gott Geldnenta Foodr, þad er og Kwa Foodr enn ei gott til Miðolfr, því þad er barkande, og dregr saman Miðolfr Eðar: Og eingvar Urter sem eru barkande eðr adstringentes hallda Menn goodar til Miðolfr.
- e) Allslags Língr maa og so Geldnenta gefa, og er þad her i Pláke reynt, at þavgr lifa að því, þo þavgr fæe ei annad enn líttenn Rudda með, enn að einum saman Vider geta þavgr lifað.
- f) A Betrum maa gefa Navtum nýan Zalm og líka Smáþara, jafnoodum og hann refr, því hvörugr þeirra maa völdna og verda ei þurkader: Ete-Söl hraa eta Ryr giarnan, og vada wti Sioo epter þeim, miðolfa og vel þar af.
- g) Her að Vestfiordum er þad Almennings Bane, at gefa Kwm og öllum Navtpeninge baren Bein, heldst Steinbitshöfud, Hrygge, Ugga, og allt Sisteþang, sem Menn vilja eðfe eta.

54. A. Þeningr mun ecke eta þetta, nema hann sie því vanr?

B. Strap ær Savste, þegar Þeningr kemr ær Foodr, mættu taka feit Geldnente og svelta þavgr fyrst til at eta, hvað heldst þu hefr af öllu þessu, fyrst med litlu Hepe saman vid, síðan verda þavgr lifr til þess, þo eckert Hev være med. Dygra Griss og Viderlegge verdr þu at flivsa, edr meria þa i mille Steina; Þvi staldan brwka; fyre Þening dygrare Legger, enn svare Þingre Manns: Eg veit Dæme her, at einn Boonde Heyljtell, Ol ær Bláberia og Krækeberia: linge 4 Ungnente i 8 Bifr, so at þavgr hofdu ei annad, og lifdu vel. Añad Dæme veit eg, at Boonde nockr hellt þar öllu sínu Se 120 Savda, sem flest var Asavdr fengenn, ær einum saman Grámosa, allar síðurstu 8 Bifr Betræ, þegar Jarðlavst var, og flester adrer mistu misg Se sitt.

55. A. Þeir hasa minna fyre Geldnente sem loata þavgr goanga wte allann Betr, og gefa þeim nærsta því eckert Hev?

B. Ei verdr því neitad, at Fornmenn letu Navt goanga wte ær Betrum, og því miste Snorre Sturluson *) C Navta i Svigna: Skarde, ær þeim mikla Fellevetre, sem kom 1226 og 1227 er falladr var Sandvett.

G 4

G 4

*) Sturl. S. 4. 45.

Sæa Utvegr var þienanlegr Stoorbrum
 rijkra Manna, sem goatu valed ser þar til
 hentugar Garder, hvar Gras var miked,
 Skiool og Skoogar, enn hefdu nooga Men
 til þess at fylgia Navtum vel til Beitir, og
 standa yfer þeim; Enn eckert af þessu æ heis
 ma hica þer, og vilst kostar þu ei meiru D-
 make til þess, at Utvega Geldnavtum þad sem
 þavg lifa æ inē, en at vakta þavg æ Gadde
 og Þela, i Givkum: Þeim er hættara at
 missaz vte, sie þeim ecki fylgt; Þavg verda
 mögr, og syktiaz vid Borgroodr; Þegar þeim
 er slattrad at Havste, rijrna meir Missires
 Holden i Salte og Sudu og hafa minē Nær-
 ing enn hin, sem Navted hefr lengr æ ser
 hallded, enn þetta bætez, se þeim gesed inē
 Beturen ædr en þeim er slattrad. Her at avf
 er þad mest verdt fyre þig, at þu missir alla
 Mykiuna, sem er Dnyht og listel undan Ute-
 gangs Navtenu, þvi þad er Riarnalavst, sem
 þavg fœ af Jordeñe, enn þu ert ecki framshyn
 Boonde, æ medan þu reiknar ecki Mykiuna
 fyrer Abata Eyrrer. Þegar þu ert bren at
 rækta vel Konungstade, og þu ert orden þar
 esnadr Boonde, so þu hefr noog dygdugt
 Foolk, og mörg Geldneyte, þæ mæ þeirra
 Utegangs verda þer at Gefange.

56. A. Helldr þu eckert Ut-Eingia
 Gras gott til Mioolkr?

B.

B. Stóra Støren hvíta, þegar hun
 ver ær Siollum uppe, fram til Dala, edr ær
 Glæde-Engium, gefr mikla Miðolk, þegar
 hun þornar græn, af henne einne heyrde eg
 at Ryr miðolkudu 8 Þotta i Mæl, norðr i
 Stranda Sýslu. *Bomare* hroosar mig
 Alchemilla, bæde Liónslappa og Marius-
 Staðke, at þessar nærsýlldu Urter hafi mik-
 enn Krapt at avka Miðolk i Rvum; Samt
 eru þær báðar barkande. Madran, bæde
 sw hvíta og gula, eru gott Miðolk-Gras,
 enn þessar Urter hafa langtum meire Sast
 og Riarna, þegar þær vara i ræktadre Jörd,
 nema Sialla-Støren, því henne er það bet-
 ra enn nokkr Rækt, at liggja sem lengst und-
 er Snioð ær Vetrum.

57. A. Wenn hallda betra Hey af
 þyfdi Trone enn sliettu.

B. Það er líklegt, ef allt Tron er illa
 ræktad, at Þwfsna Heyed sie Riarnamest,
 því þær hallda lengr Þokvanum i sier en añ-
 ad Land, og Þwfsna-Rollarner skyla Róoteñe
 ær millum þeirra, en þó er ecke þar fyrer til-
 vinnande at hafa þyft Tron; Þvi þegar þu
 ver því Dmake til at slietta Tron þitt, sem
 þu tefr þig lengr vid það, enn hid slietta i
 Glættenum, þá fær þu ærlega gott Stýcke
 jafnad. Aldferdena hef eg sagt þier, þó lærer þu
 hana allra betsta i Forordn. um Túngarda,

sem eg hefi viðsáð þier til hier fyrir framan.
 Halldur þu því Verke fram Ár eptir Ár,
 færdu um síðer besta Tvin og eggslítt.

58. A. Eftir hefr þu sagt mér hvort
 eg skule haga Beitenne fyrir Bw mitt.

B. Eftir til þessa, enn nú skal eg segja
 þier það: Kyren hefr eftir goða Beit, nema
 hun hafi so mikil Gras, at hun gete sveipað
 því um Tvinguna, þegar hun vill bjóta það,
 því at naga snöggt Land dugir hun eftir, síst
 þar sem hun hefr eftir vanað því vng; Hun
 vill Leiglende, enn eftir Brekka nie Bala.
 Það er sannreynt sem Brauner skrifa, at þar
 mikilka Kyren best, ef hvor Partir Lands er
 heim tæladur til Beitar um Sinn, þangað
 til hann er robitenn, og síðan ferðar í an-
 ann Stad, sem eins er meðhöndlad, því ef at
 þær ganga jafnt yfir allt Landið, edr þeim
 er beitt sitt Mál í hvorn Stad, þar leiddur
 heim Beiten; og er þó hitt verra, at þær vel-
 ia vor fyrst það besta Grasid, og hafa síðan
 einwnges það líttara: Getr þa eftir það best-
 sta Grasid það síðast, og við það spillet
 Beiten. Hier á móte leggur Brauner það
 Mál, at skipta Beitar-Teigum í jafna Par-
 ta, og sie því betra, sem þeir sie smærre, so
 at allra best sie, at hvor Partir sie Bifu
 Beit. Þar við er sá Abate, at Mál hefr
 alla Teiga Öbitna, á meðann einn þeirra er
 beittur.

beittr, og hvor þeirra fer strax at spretta, þegar at Ryr eru teknar burt wr hönun, og færðar i añan. Med því Moote fær Madr lijka good Enge þar iñan um, er geymaz meiga Obiten þad Ar, sem Madr ætlar þavg til Slægna. Þegar Madr hefr beitt alla Þartana, er sá fyrste so vel sprottē, at þa mæ beita hann at nyu, og so hina i somu Rod sem aðr; A þetta heldst heima, þar sem Beit er nærre Bæum, og a allar Siidr vid þa. Hier higa er þad adgætande, at hvert Beits ar Þette sie því minna, sem Navt eru færre, því þad er loangtum betra, at 12 Navt biite Feig þinni Bifu, enn 6 Navt i $\frac{1}{2}$ Moanad, því þesse 6 giora meire og lengre Frodning um Grasrootena, og Grasid missir lengre Tijma til Baxtar. Af þessum Moata hefr þu þad Gagn, at Grasid eykst enn Mosinn minskar arlega; Verdr þu þa at fasta Tade Kwanna a Havsten i sunde, og dreifa því um Landed.

Cap. XII.

At le spyr at Aburde.

59. **A.** Þu hefr vijda nefndt Aburd, en ecke taled upp fyrer mier þa Glute sm þar tilhenra, eda sagt mer hvorneñ þm safna mege.

B. Það sagde eg þier að Havste, hvorn-
 en þu kynner at fœa nockurn Maturta Bœrt,
 oan Aburðar, enn nu vil eg vísfa þier til *Ur-
 uryrkju-Bókar Monsr. Thordar Thorodds-
 sonar*, hann seæer þar i 6 Cap. greinelega,
 frœa Aburðar Mœata Utanlands, kœntu þœa
 Bœok at fœa til Lœans edr Eignar, þvi Rœn-
 gur gaf 1000 Stycke af henne til Islands,
 og i Lachanologia sinne hefr Eggert Vice-
 Lœgmadr skrifad um þad flest, sem hier i Lœn-
 de er til Aburðar hendtugt. Eg vil einasta-
 telia þad upp fyrer þier til Minnes, sem þen-
 anlegt er til Lœns Aburðar og Rœktar.

1.) *Nautamykia*, tveggia Lœra edr elldre, er
 betst að sended Lœn, einkum sie þad þurrt
 og hœlendt, og þœa er mest Gagn at Lœos-
 Rœkt, ef þad stendr að þurrun hœsum
 Hœol. So er þad og hendtugt at Lœos
 stande nœrre Lœngarde, so at Nœvt þurfi
 ecke at troda miked af Lœne, þegar þau
 refaz wt og inn. Lœater þu liggia inne
 Rœr að Nœtr, allt Sumared, þœa fœrdu
 þann betsta Aburð, þvi œll *Mykia* er
 þvi betre sem Þeningr hefr betra Foodr,
 enn þegar grœn eru Grœs að Sumre,
 þœa hefr Þeningr Foodred betst. Rœr
 mioolka og eingu siðr þar af, þvi þær
 leggja sig betr til Grœssens að Dagenn,
 er þær liggia inœ um Nœtr, þær liggia
 i Hag,

i Haganum mesta Part Mæturenar, og hafa opt wte Hregg og Dvedr, enn i Fioosenu hafa þær Skiool, og koma heistar og þurrar wt æ Morgna. Mykian Haugr ligge i Gröf fram undan Fioos-Dyrum, og Kwahland sijge þængad frá Fioose, þad gefr Mykiunne mestan Krapt, sem P. Fuul Amtmadr seger, i hanns Góðabónda, Cap. 2. Safnadu þængad, jafnoodum og Mykian berst wt, nockru töluerdu af Myrableytu, og þo helldr Þänge, ef þu ætt þess Kost, so sem sware einum þridia Parte æ moote Mykiunne.

- 2.) Savdatad, er þar betst, sem Jorden er rakare, og laaglendt er; Þeir giora sier Skada sem ei laata Savdse sitt liggia inne allann Betr, ef Beitarlande hagar so at þvi verde vidkomet, þo er ei betre Medferd vijda æ Vestfiördum, hvar Fe gengr i Fieru, og Sandr er boreñ æ Fioarhws meir en Unar þyefr æ Haustum, mofad so wt æ Betrunt öllu Tade ofan af med Sandenum, so þad verdr alldrei at Gagne. Lijka er Savdatade vijda brendt, þar sem þad mætte betra Gagn giora Jordenne, einum raklendu Scadlande. Þad være þier Ræd, at giora Savdaqvij þijna vel

hæfa, leggdu þar Floor af Hellum, so þu færir þar hreint Lad, safnadu því saman, það er betste Aburdr; Þo dryger þier það meira Laded, geter þu komez til þess, at bera þar i Myratorf og Blentu, so þed trode það allt i sundr, bættu so vid það jafnoodum, epter Roodum P. Juuls loco cit. Savdaqviij stande hætt, so þaðann halle at Twne. Boje skrifar, at Færeqviijar fyre Alsavd at liggia i ca Sumrum um Nætr, skule vera so stóorar, at hvor ær med Lambe hafi 2 Quadrant Allner, verde það Land noog mykiad ca 3 Noottum, enn hier hefi eg reynt ca mögru Twne, at þar sem Færeqviijen stood, var nægelega mykiad ca Bifu, og stood þar ecke þe inne nema um Mialter, enn vidlijka var þravngt i henne, sem Boje seger.

3. Grossatad, er betst ca Botlende, enn þo Sinu: Kloarar ligge inne um Nætr Giasarlavst, er þeirra Lad Gagnlijted, þo skærst ca Mosa: Myrar, so er og Rav: tamyke ca Havstum, þegar Gras er solnad, ædr enn fared er at gefa Hey: Það mikla Hita sem wtlendskar Bwnadarbæ: er eigna Grossatade, hefi eg ecke funded, mun og varla hier i Lande at vænta, nema jafnmiked Hey kome saman vid Lad: ed,

ed, sem þar nra femr af Hoalme, hvar
fyrer Hrossatad kallaz þar og Obrendt
Stra. Med Hymode blandad Hrossa-
tad hefr hier gefid hægann V, hefde ma-
skie orded meire af goodu Heye, og lijka
kynne þa skie, at Ryr æte Hrossatads-
Havga eins og i Sviaríke.

4.) Orded Vallgánger, syner þier, hvar
til Fornmenn hafit nytt þavg Savrende,
og ecke Olijka Side skrifar Varro. de re
Rustica, Libr. i. Cap. 13. Hier at
avke telr Eggert Vice-Løgmandr þesse Al-
burda Ryn: Gladbleytu, Sorarbleytu,
Súamyrar og Mótors-Bleytu, Mó,
Mergil, Siðarleyr svartann og blarañ,
Þáng og Þara, Østu og swona Dyrar
Líkame. Ef þu bræfar Gras-Sværd
til Eldevidar, er gott at skiera hann a
Havste, og flytia heim a Twn-Hoola,
þar bæde skyler hann Rostenne, og lijka
rigner wr honum sw besta Molden, sem
er ei verre en Midswings Aburdr. Þesse
Aburda Ryn telr J. L. Kammecker i
Book sinne, sem hann kallar Triagards-
Mann, Cap. 3. Allt hvad vid Bæ-
safnaz af Savrendum Senadar, fued
Tre, Lavf, Bortr, skemt Hey, Urter,
2c. skylde Boonde laata bera allt saman i
Hgiörda Gref, og ma þar blanda Jord
vid

vid, Item Urba og öllu Ögrasi, Kæst-
 ne, Slopum, Skóbótum, verdr það
 allt goodr Aburdr, þegar það nærer at
 gera. Sót er gott fældu Lande, heldst
 af Steinkola Reyf. Utsoded Malt, og
 öll selt Siörugross eru good, bæde aa Af-
 ra og Enge. Bleyta wr Frodningum
 og Batnabotnum, er goodr Aburdr allre
 Jörd, henne er hægaz at safna aa Sum-
 rum, þegar Tiarnar og Beger þorna upp.
 Allt Blód er gott til alls Baptar. Sam-
 allt Sland er gott aa vott Enge, og saman
 vid allann Aburd, eins Vündregg, Öl-
 dregg, Sápuvatn, Hvotta: Korgur.
 Þetta skrifar Kammecker. Stadtholder
 Henr. Rantzau skrifar hid sama um Bijn-
 dregg og Sland, ef það er Karlmanns
 og nockurra Moanada gamallt. Sian
 hans Diarium Oeconomicum, &c. Pag.
 14. og seger hann það líka gott, at hella
 því at Aldintres Rootum. Kammecker
 seger at Saltpetr være einhlytr til Frjófs-
 gunar Jörðene, ef at noog/være af hön-
 um og þenna Saltpetr drage til sinn alls
 Joorte Penings Savrende, líka Ale-
 Sugla, og allra Hædnyra, hafa þesse
 Savrende því meire Saltpetr i sier, sem
 þavg hafa lengr leged og brotez. Það
 hefir eg reynt, at Veggiamold er goodr
 A

Aburdr æ Mosa Þembr, og i eingre
 Jörd hafa Maturter fenged betre Bort hica
 mer enn henne einnre, og lijka þeirre,
 sem safnaz i Hengjördum af frönu votu
 Hene. Þvilljst Jörd, boren her yfer
 Sandflog i Twnne, hefr komed i Gras
 æ ödru Åre, og gefed síðan gott og
 miked Gras i 6 edr 8 År, æn alls Å-
 burdar, er þess og Bon um sljka Mold,
 því hun er ecki annad enn fröed og upp-
 leynt Gras og Rætr wr Jærdhnavsnum,
 og þo at Jörden hafe vered ædr i Hnavs-
 num swr, stiptjst, og ecki hin betsta,
 þæ er mikid af þeim Brestre lagfært, epter
 so loangan Tijma, sem Beggurenn hefr
 stadid, af Soolar, Roptfins og Regn-
 fins Berkan, sem so jafnadarlega hefr
 genged þar i gegnum. Ljka hese eg reynt
 þad sem marger skrifa, um Dskunar
 Gæde til Aburdar æ Mosaværed Twn,
 og funded þad satt, at hun ender Mos-
 sanum, enn sie Salted wr henne right,
 og eckert annad saman vid hana, þæ er
 hun siælf Davd (caput mortuum) ny
 Åska med Saltenu er good at dreifa hene
 yfer Jörd og Soadreite, sem þar vid far
 nytt Ljst, vidljka og af litlu Sævatne
 edr Saltpekle yferdreifdu, og því mun
 hun so mikla Trjofsgun verka i Skoog-
 ar

ar Evidum Nordinanna; epter hvorra
 Lijking eg ried þer, at brenna Mosa æ
 Næpna Flagenu N. 25. Þad hefir eg
 opt reynt, at ell sw Þerd, helst i Myr-
 um, sem dyptra er teken enn hvalfrar Aln-
 ar nidr, er dædd og Ofriðoffom, eg hese
 loated bera i Havgar til at fwna þesslags
 Þerd, og hese Ewn sem hun siðdan
 var aboren, vered verra epter, þarf
 sw Þerd meir enn 2r um frijng, til at
 lifna og draga til sin Friðoffeme af
 Loptenu; Enn her skipter miklu hvort
 Gardarkyn er.

60. A: Menn segia at Mosapwfe
 uppstungnar, Hnavs, Torf og þesslags,
 fwna æ einu 2re, enn verde goodr Aburdr
 æ ødru. Þetta være mer hægar at fca til
 Aburdar nu fyrst um Sinn.

B. Þad mun satt vera Utanlands, fyrst
 þad skrifa marger Menn. Sica Oeconom.
 Magazin Tom. 3, Pag. 133, Brauner,
 Boje og fleire, enn her i Lande og Lopte, hese
 mer reynst ødruviise. Þad veitstu at Gardar-
 hnavs Begger vara her i Lande 40 til 60 2ra,
 og jafnvel lengr, fyrr enn þeir eru fwner.
 Gott Torfþak varer opt 20 2r æ Hwsum.
 Orsoken er, at her er Lopt kaldara en Utan-
 lands, og myndu þar vid Hitan ecke lenge end-
 az Torfvegger, Torfþak eda Reidings-Torfr.
 Dæfr

Dæfr þyfer undarlegt þad sem skrifad er og
 skyrskotad til Sioonarvitna, at 10 Ara gam-
 allt Mañslíð hase fundez i Nova Zemla blaas-
 ed upp vor Sande, hvar þad hafde jardad
 vered, so heillt og Ofwed, sem ny grafed væri;
 Enn þe mæ, at Utlendum Monnum þyfe þad
 litlu síðr undarlegt, at Aled 1754 þegar ei-
 nusinne var grafed Líð ncalægt Kyrkiudyrum
 i Savrbæ æ Raddasande, þar sem ædr
 hafde grafen vered Sira Biörn Biarnason er
 her var Þjunga-Prestur i mille 1620 og 1624
 og Dende fyre viðst ei seinna enn 1625, og þot-
 tuz Mennt visser, at ecki hafde vered hreift við
 Leide hanns fyrr enn þæ, enn síðr nockr Pres-
 str þar nærre grafen; Þæ kom upp vor
 Gröfenne Prests-Hempa af Badmæle, so
 Ofwen ofan til Mittes, at 2 hravster Men-
 gætu, ecke rised Skard i Tellingarnar æ Her-
 dunum. Er þar vort Kyrkiugardr miog, og
 Jord martialisk. Lifa en nockrer af þeim Líð-
 mönum, sem þessa Hempu soau upp vor Grö-
 fene koma, og añar þeirra, sem eg liet reyna
 hana. Þad er at sonnu viðst, at þad sem
 vofnar og þornar til skiptes, fwnar fyrst,
 enn so gíorer vort Torfbæ og Hentorf. Nu
 ræd eg þer, vilier þu brwka Myratorf til
 Aburðar, þæ loattu Þening þinn troda þad
 fyrst i sundr, ber þu so allt saman Taded og
 Torfid i Havg, sem ligge i Læg nockre hvar
 sty-

skýler at, annars muntu meiga bjóða þess
at Torfid færne til Moldar full 3. Ár eda
lengr.

61. A. Þeir vinna 2 Berk i einu,
sem gíora Kljning bæde til Jarðræftar og
Elldsnentes.

B. Þu seger satt, þeir vinna 2 Berk,
og bæde Dþors. Hvar Twn er þurrt og
slíett, mögr og líttel Grasroot, so Jarðvegr
þarf ærlega at nokkud leggez til hanns, so
sem víðaz er æ Vestfiordum, hvar Kljning
þo mest brwfaz, þæ er þesse Bw-
skapar Sídr beinste Þegr til þess at øll
Twn gænge af ser ærlega og endez um
síðer, so sá Skadeverdi Dþætánlegr, sem
og Merken syna her víða. Elldsnented
sem Kljningr gefr er miög Hitalítted, og ecke
Dmakfins verdt, æ moote Mootorfi eda
Sverde. Þeir einar, sem hafa feita Þord
i Twn, og Þwfr stórar, þeir sína þad,
sem satt er, at Kljningar ofan æ hvørre
Þwfu gíorer goodann Gras-vært æ sama
Áre, sem hann er brwfaðr, enn Jarðvegr
batnar ecke, þvi einnsaman Løgr Mykiun-
nar ser ofan i Þordena, enn hitt i Ellden;
Og þo er þad verra, þegar Mykiu er nyrre
brennt, og hun er þæ þurkud upp med
Legenum.

Cap. XIII.

Atle qviðer Ama og Athlætre
Manna.

62. **A.** Mer synest þu unner mer eingrar þeirrar Hægdar, sem adrer Bænder hafa; Þu eggjar mig að so margt og mikit Erfide, sem fæer eda eingver þrenta sig að: Mynde mer ekki betra at fara hægra at öllum Högum mínum og Munum eins og adrer Sveitvongar míner, og ef mig þá brest, verdr mer betr til, at einhver gefe mer Moalsverd, þegar eg ræðst ekki i meira en adrer Mennt; Enn fyre þessar Myvongar amast aller vid mer.

B. Það kom mer ekki i Hug, at myndest ætla þer at lifa að annara Sveita; Þu hefst sagt mer, at þu hefstur nu Evi um Eviugt, og að þeim Alldre fer Monnum fram en ekki aptr vid Erfided. Vilier þú ekki erfida, þá máttu ekki eta 2. Tesl. 3. 10. og þá verdr þu ekki lenge Jarða Børde; Giordu annaðhvort, erfidadu og ettu, eda hvortugt. Gættu at því: Þyrst er þer allt ordugast, að meðan þu ert Frumþylingr, síðann verdr þer allt hægra, og áttu þess Bon, þegar þu kemst að hinn efre Alldr, enn hefst dugad þer vel at
 H wngre,

wngi, at þu niðoter þar goðdrar og roðsamt-
 rar Elle, við Gnægd og Gæfu, því so þessat
 Guð Sveita þeirra sem Ottaz hann, og
 rækia trwlega sína Stiett. Fødurlandenu
 og Epterkomendunum ertu her um skylluðgr,
 því þegar þu komst inni Heiminn, og síð-
 an jafnlega hefr þu haft þess mærg Mot, sem
 þeir fyrre Menn höfdu greidt fyrir þer, og
 vared þar til Sveita sínum og Erfide: A
 medann þu ert i Heimenum, ættu sem mest
 þu orkar at greida fyre þeim, er eptir þig
 koma, og Landed byggia; Mæ þat og misg
 Enna þig fram, at þu veitst Børnum þínum
 ætladann allann Aðvært og Gagn þína Han-
 daverka. Þu ætt at vita þad, at daglegt
 Erfide, sem þu gíorer med Anægju, i goðdre
 Bon Guðs Blessunar, og i skemtelegre Sam-
 vinnu med Konu þíne, er heilnæmt og gagn-
 legt Rískama þínum til Heilbrýgðe og Við-
 hallds, og Gælum þekkar er þad gott, at tem-
 pra þar med Væskunnar Gíalífse. Med því
 Mooti kánnu at verða hyggenn og roðsvínt
 Mæðr, og bæðe þið Híoon goðder Hwss-
 Foreilðrar, hæf til at uppala Børn þekkar i
 Guðs Otta, Dugnade og Ræðvendne, so
 þavg verða þekkar til Gleda og Gagns, goðder
 Røongsin þegnar, þarfir Menn og nýts-
 sameir Fødurlandenu, enn ecki Klækismenn,
 Dnytimongar, Landhlavparar eðr Ddrese.

63. A. Eg verð fyrer Athloatre þegar eg er so opt at sýsla med Mykie, Moldbleytu og adra Ohreinlega Hlute, sem adrer minner Við- ar skipta ser eckert af, og vilia ei snerta med Sijngre sijnum.

B. Þegar þeir hafa hleged vót um Siñ, þá hætta þeir, því eingenn Madr getr an Afloats hleged; Og þegar Gud blessar Erfi- de þitt, enn hiner Onntiwngar svelta heilu Hwongre, þá þarstu ecke at tvijla, at Hloats- urenn fare af þeim. Þu kannt segia þeim, at alldrei mune þeir verda halldner jafn gøfuger, miklu sijdr gøfugre enn adrer Menn, sem þessa Jdn brwka, og lifa vid Uod og Sælu. At Marger Stoorhøfdingar og lærder Men hafa greinelega skrifad um allt hvad Gardyrkiune vidkemr, og lifa starfad þar at med eigen Høndum. So skrifar Xenophon um Cyrum Persa Koong at hann hafe sagt: Eg sver vid þessa Koronu, sem eg ber, at þeg- ar eg er ósiúkr sæ eg mer alldrei Mat, fyr- enn eg best unned mer til Svita, annad- hvørt med Germanna Kunstum, Alden- gards-rækt, edr Akuryrkju. Minntu þes- sa Besælinga æ þad, at þo þeir vilie ei vīna sljkt fyre sicalsa sig, til at hafa þar af ærlegt Uppellde, þá samt verda þeir fegner at vīna sljkt hīa ødrum med Osæmd, fyre Moals- verd þegar þeir svelta. Seigdu þeim at vor

Frelfare samliķe ser vid Aldingardsmann,
 sem bauðst til at bera Myķie at ávart-
 arlausu Tre þvi til Friðsgunar, so þad
 yrde ecke upphoggved, vegna þess at
 þad gjorde Jordena Gagnlausu þar sem
 þad stóð, Luc. 13. 6: 9. Loattu þa vita
 at einn velforstandigr Fornmadr samliķer
 þeim vid Myķie, þegar hann seger so: Latr
 Madr er liķr savrugum Steine, aller
 Menn hafa Skömin hanns at Vid-
 undre. — Latr Madr er liķr Myķius-
 skán á Tadhavgi, take noķr hann upp,
 sá verdr at brista Høndena. Syr. 22. 1
 2. Og en seger han so: Cap. 7. 16. Sata
 þú ecke þá Jdn sem erfid er, ellegar
 Yrķiu Jardarennar, sem stiptud er af
 þeim hærsta. it. Cap. 10. 30. Betre er
 sá sem vinnr, og hefr alls Nægter, enn
 hinn sem gengr umm, helldr af ser, og
 er Bravðpurfi. Og Salomon Roongr seger
 Ordsqvida B. 13. 4. Sál hins Lata gir-
 nez og fær ecke, enn Sál hins Kost-
 gefna mun fitna. Þeir sem ecke vilia taka
 að Dhreinu, hugse til þess er Salomon
 seger: Þar sem eingenn Ure er, þar er
 Jatan hrein; So sá þeir líka hreinar
 Tennr, og Sult. Am: 4. 6.

64. A. Veitstu nema þu verder siakfr
 hæddr fyre þesse Ræd? ef adrer þa þavgi
 at vita.

B. Kome þad fram sem þu getr til, þæ verda aðaðhvört þeir til þess, sem leista at Hædnes-Efne, og myndu þeir hafa funded þad, þott ecke hefdu þeir vitad til ockar Samtals: Ellegar þeir, sem hata allt Erfide, og þeim er hægt at liйда slijkt med Þollynde, þængad til þeir læra þad, aðaðhvört af þeirre Blessan, sem adrer fæ þar vid, edr sicalfra þeirra Oþrifum, at þesse Guds og Kongsins Skickan sie good, sem hier hefr vered umtalad, Gardyrkiune vidviðkiande; þæ funna at vera þeir Þridiu, sem eru goodgiarner Menn og duglesger, þeir hæda ecke, en hata þo allar Nyswongar, hvar med þeir telia þetta. Þessa skulum vid loata sicalfræda Sinnes sijns, og Ofka þess af þeim, at þeir unne ockr sama Zasnadar. Ef at þu fylger Rædum mijnum, þæ verdr Raunen Olygnust, hun mun dæma hvad Gagnlegt sie og velræded, edr hædelegt.

Cap. XIV.

**At le spyr at Agooda af Bwe
sijnu.**

65. B. Er mier ecke betra at lenta
H 3 mier

mier Bravds med hægra Moote? Er þesse
 Utvegr betre enn adrer? Kann eg at fœa so
 miked Gagn af Brismala minnum, at þesser
 Erfidesmuner fæde mig og flæde?

B. Þad giorer þu rett, at leggja þetta nide
 med þier fyrerfram: Eg hefi sagt þier, at
 Fornmen ætludu haalsan arian Eyres: Boll,
 fyrer Kyrsfoodre, sem eg reikna 26 Hesta,
 og þricar Bættir hvorn Hest. Þrica Eyres:
 Belle ætla eg þier at sloa, þurka og horda
 Heyed af þeim i Gard æa Viku, med Konu
 þinne og einne Binnustvölfu. Þad eru 52
 Hestar Hens, og noog Betrarsfoodr fyrer
 tvær Míðvölfur Kyrs, því eg ætla til þu farer
 vel at Ræde þínu, og aler Þening þier til
 Gagns, enn ecke sem nokrer giora, þeppaz
 vid at hasa mikenn Þening og stóra Jord,
 enn vandrækia hana og svelta Þeningenn,
 iœa, þeir þrælka fyrer honum ærlega, enn
 hasa ecke so miked Gagn af tveim Krum,
 sem forstandigur Þrifa: Madur af einne.
 Hier æa Þæ fær Míðvölfur Kyrs 13 Skæp
 lapund Tödu i Mæal, þœa hefr hun Bætt
 til þriggia Daga, og Heyhest til nýu Da-
 ga; Enn sie hun geld, þœa eru henne rífs-
 lega noog 20 Pund æa Dag, eda Bætt
 til fiogra Daga. Med þessare Gíof
 hefr Kyrs sem kelsde seinaz i Octobr.
 Míðvölkad —

Novembr:

Novembr.	10	Potta	ca	Dag	er	300	Pottar.
Decembr.	8					248	
Januarius	8					248	
Februarius	6					168	
Martius	6					186	
Aprilis	4					120	
Majus	4					124	
Junius	6					180	
Julius	8					248	
Augustus	6					186	

Summa 2008 Pottar.

Nu meina eg þad ecke, at so skipte um Miðolf med hvörjum Moanade sem hier er reiknad, helldr þegar hvör Bika bæter upp adra, fæez so mikel Miðolf i hvörjum Moanade, sem hier er sagt, og so um allt Ared, og er hier meint Medal-Kyr, sem ecke er loangstæd, og finnaz hier i Plaatse jafnmargar betre sem lafare, enn hier er taled til, þar sem Sumarheit er good, en fiarnagood Tada, sem hier er vijda ca Sandjördum. Þad hefr vered Lag hier i Lande, at selia 25 Potta ca 5 Al. eda 10 Fic fa, þa eru 100 Pottar ca 20 Al. Veludu þeir so til, at Smiored i Miðolfenne skyllde sværa Helminge Berds, enn ødrum Helm- inge Skir, Ostr og Syra. Nu hefr bæde mijn Kona, og adrar forstandigar Bwsthyrur reynt, at af medal-lage kostugræ Miðolf fæez 10 Pund Smiors, edr i Fiordunge wr 100

Þottum, þad er Helmingr Miðolfr Berðsins,
 síðan segia þær at wr semu 100 Þ. soæz 25
 Þotta Rwm af Skire, og af Syru 75 þotta
 Rwm. Epter þessum Reikninge ætter þu at
 soa undan einne slíkre Rwm allt Ured um frijng,
 þegar allre hennar Miðolfr er til þess hallded,
 20 Fiordunga Smiors, 4 Tunnr Skirs
 frekar (epter gömlu Íslendsku Tunnu-Mæle,
 þegar hver Tunna æ at taka 12 Fiordunga
 eda 120 Þotta) og nærre því fullar 11 Tunnr
 Syru, epter sama Mæler. Þad alltsamann
 gíorer epter gömlu Berðlage 13 Rdl. 2 Mk.
 edr 3 Hundrud 40 Alner, enn selst nu allt
 dýrara bæde til Utlendra og Íslendra. Þess-
 um Reikning kemr samann við þad sem Bw-
 maðalag seger, at sw Ryr, sem komæz hæðst i
 7 Merkr i Mæal æ Sumre, gíore 6 Fiord-
 unga Smiors æ því Sumre. Nu gíorde
 eg Ræd fyrer at þu slæger og hyrter 3 Eyr-
 es-Velle æ Biku, þad er 2 Ryrfoodr; Ber-
 dr þæa Uvinnigr æ Bikuverke nefar Hioo-
 na, og Bínustvolfunnar 26 Rdl. 4 Mk. eins
 og Miðolken kostar ny, en ef þið selied Smior,
 Skir og Syru alla undan 2 Rwm, epter því
 Berðlage, sem nu er komed, fær þu meir
 enn 30 Rdl. og reifr æ hier þo ecke Ræal-
 fa, Rnfnarbelg og Halaþoar Rwaña. Hug-
 sadu þig nu um, hvort þu getr valed þier
 annad gagnsamara Vert, enn at bwa so i
 Hag-

Hagenn fyrer þig, at þu meger vænta so mikellar Blessunar af Vifuverke þínu, heima við Bæ, og kosta nærsta því einu til, nema Erfidenu, og þó slíku Erfide, sem síst er underorped Hættu edr Vanholdum.

66. A. Eg veit marga Bændr, sem varla fæ epter sínnar Kyrr Helming þess sem þu reiknar.

B. Það veit eg satt er, því allr Fiollde þeirra svelter þær, en foodrar ecke til Nýtia. Eg veit þá Bændr sem gefa Kwm sínum ei meir en 6 til 8 Skjalapd. Hens i Moal, þar epter miolska þær, enn hafa þó sum er þeirra so good Hen sem betst mega fæ, enn þeir vilja helldr hafa fleire, og gefa öll um líted, því þeir seia, hafa meira Gagn af þeim morgum á Sumre, þegar ei þarf at gefa Hen. Þeir beita þeim wt á Vestrum, Borum og Havstum, þegar eingenn Groodr er á Jörd, eins Dviggum á meðan þær eru i Berte. Þær verda því qvidlavfar og smáar, leggja sig ecke vel til Grassens á Sumrum, verda Kostlettar at Miolsk, og magrar Alred um frijng; Miolsfr-Edarnar dragast saman, so þær verda alldrei Gagnlegar.

67. A. Það sie eg, þu reiknar allann Agooda Kyrennar, enn ecke Fyrerhöfnena, sem á mier liggr Alred um frijng.

B. Erfide þarstu at hafa fyrir öllu þij-
 nu Bravde, og eins Kwm, og er það Erfide
 þarfaz, sem betst lagnar sig, so sem þetta er.
 Einn lærdaste og forstandugaste Maðr hier
 á Lande, hefr reiknad Albata og Kostnad
 Leigulida af Kwm, enn það er avdsied, at
 hann gíorer Road fyrir magre Hagabeit, og
 þeim Kwm sem eg gat um at Bændr draga
 Goodred vid. Og þo seger hann, at þegar
 Men reikna allan þann Kostnad, sem Men
 hafa fyrir Kwm, þá sie Goodred 60. Alln.
 Leigan 20 All. Hagabeit, Hws og Umhyrd-
 ing 20 All. alls 3. Rdl. 2 Mk. og hafi
 Boondenn til Gooda af medal Kw, at þessu
 öllu fræreiknudu 4 Rdl. 2 Mk. Í Oeco-
 nomiska Magazini Tom. 7 Pag. 324. er
 skrifad at ein Hollænderiets Kyr, gefi af
 sier 1 Qvart. Smior, og hennar Goodr
 koste 3 Rdl. 2 Mk. Þar af sierdu at Kyr
 hier i Lande lagna betr sinn Uppakostnad.
 Essendrop skrifar um Leir-Sókn, at þar
 geymez Kyr i Selium 2 edr 3 Manade, og
 á þeim Tjma reikne Men undan hverre
 Kw haallst Lisd. Smior; Enn hier i Brei-
 dasfiardar Lyum koma Men Kwm á
 Land til Undangerdar 14 til 16 Vikr af
 Sumre, og fæ epter hveria Kw, alldre
 minna enn 6, stundum 8 Fioord. Smiors,
 og so þar i millum, fyrir utan Skir og Syru.
 Same

Same Madr seger at Ryr koste þar 6 til
12 Rdl. Hann seger og (sem satt er) at
meste Skade sie at hafa margar Ryr, því
færar velhaldnar giøre löngtum meira Gagn
en margar sveltar. *Bojers förfarna Lands*
huushallarin, seger. Ryr skule hafa 14 pd.
Hens á Dag, það er hier um 12 Pund
Dönsk. Enn fyrr en þu ert ordenn velrenn-
dr Boonde, muntu skynia, at það er ecke
nærre noog, nema Ryren hafe þar at avke
meir enn jafnmikil af Maste, Hálme edr
ödrum i Hensstad, sem þesse Bvsholldr mun og
tilætla. Anno 1693. 24 Aug. segia báð-
er Lögmennt fyrir Amtmanne Muller, at eft-
ter þeirre Landsvijsu, sem þá sie, skule gylld
Hundrads Ryr vera ei elldre enn 8 Betra,
ei yngre enn at ödrum Róalsfi, heil heilspens-
ud, eige at bera einhvörn Tjima á Betre, ei
minne enn 7 edr 8 Qvart. á Herðakamb-
enn, nema hun hafi þavg Gæde at Mnt,
sem Bortenn bæte, so feit at hun þole at ve-
ra vœ i frostlausum Hriðvidrum um Fars-
daga. Sw Ryr, sem miðolke 24 Merkr til
samans i bæde Mæal, einhvörn Tjima á Ate,
heite Mörfe. Sw Ryr meige ei Leigugylld
heita, sem alldrei á Ate komer til 6 Marka
i Mæal, enn miðolke hun þær eda meir, heite
hun Leigugylld fyrir Foodre sínu, Abhyrgd
og Leigu.

[Cap.]

Cap. XV.

At le spyr at Navtpenings Ræft.

68. **N.** Segdu mier meira af Navtpenings Ræft.

B. Það er reynt, at Ryr miölka vel af volgu Batne, þar sem Hverar eru i Grend, og so seger *Brauner* at þæ miölke Ryr betst þegar Batn er bored inn i Fioos fyrer þær, og loated standa til þess volgnar, aðr enn þær drecka það. Hann rædleggir at fasta Salte i Dryck Rwa, því hann seger, at þær miölke því betr sem þær drecke meir, en Salted veke þeim Þorsta. Sioð-Batn mætte i þess Stad brwka. Það reynez og gott, sem Bændr brwka hier, at sca Salte yfir nyborenn Kalf, aðr enn Ryren farrar hann, það hefr sömu Verkan, enn er gjort Rwnne til Heilsubootar. Ur því Ryr eru i 8 Betra, eru þær þyngre æ Foodre, verre til Undanelldes, og selia Dhollare Miölke; Enn Dparfi er það hier i Lande, at ibinda sig vid Þyðska Bænda Reglu *Zinckens*, at þær mege ei elldre verda enn toolf Betra. Hier i Grend visse eg einn Bwanda eiga fremur sdrum gagnsamar Ryr, og betstar til Undanelldes; Hann
liet

let Kwi alldrei fœr nema annaðhvört Ár,
enn let Helming sinna Kwa til skiptes vera
Geldmiðskann, ær Áre, hanns Kyrr voru
hravstar, og endtuð vel yfir 20 Ár.

69. A. Hvernun ær eg at velja mer
Alfkalf?

B. Merke ær ælelegum Kalfi hafa her
forstanduger Bændr þavð somu, sem
Brauner Sænske kener; At Kalfir sie loangr,
Briugusijdr, Hofudstoor, Ennesbreidr, Bit
ær mille Herdabladaña yfir Hryggnum, Hoals-
þyckr, ecke Krookhryggiadr, helldr med jof-
num og miðfum Hrygg. Það fallaz og
gott Merke at Sveipurenn se sem lengst,
fyrer aptan Herdakamben. Farfkalf velr
þu sem hina, telr Zincken good Merke ær
þeim rett hin somu og Varro. Libr. 2.
Cap. 5. at þeir skule hafa Enne miðg frw-
sad, Maler breidar, svart og mikel Alogu,
loden Eyru, wtstkonar Sijdr, Hesid sijtt,
mikla Booga, Tætr stutta, Hwð þietta og
harda Atektum. Du þesse Merke hefir eg vit-
ad vel reynaz. Þar at avke verdr optaz
bestir Kalfir undann stærstu Kwi hravstre
holdsamre, sem miðskar vel enn er loang-
stæd, og geldmiðsk Áred ædr, boreñ med
varande Twngle, i Martio og Aprili.

70. A. Hvernun verda þessir Kalfar
bestir allder?

B.

B. Þegar þeir fæ þad sem Maattvran
 ætlar þeim, sem er at singa Mooderena, en
 þad vilia færster til vinna, og er þad satt, at
 Kalfuren verdr þa langtum dyrare en epter
 Bana Lage. Þad hefr þo bræðad vered fyra
 rum síð Grág. Elb. 39. Ei ver Manne við
 Log, þo Þr leide Dilká Umerkta, og skal
 Móder bera Vitne hvorr á, so skal og
 þið sama, þo Þyr leide Dilká. Jónsbók
 Elb. 47. Ef Dilká Þr eru, þá er Monnum
 ei stilt at marká Dilká under þeim, á með
 ann Móder ber þar Vitne umm, og so
 Þyr umm Kálf, Gyltr umm Grís. Eg
 hese reynt, at loata Dvijgu at fyrsta Kalfse
 ganga með Dilká á Sumre 6 Bifr, syndez
 Dvijgan batna þar við, enn Kalfurenn varð
 miklu bette enn annars, i aðad Síð hese eg
 loated Kalf singa elldre Kw. Þarð soa Kalf
 fr hinn betste, enn Þyren hvörke bette ne
 verre. Engen Kona þykez geta so vel mylkt
 upp Ana, sem Lambed giore þad, eins ma
 stilia sie um Dvijgr wngar, og jafnvel allar
 Þyr. Flester reikna ser meira Gagn at Mivoll
 Þyrennar enn at Gædum Kalfssins, og so
 muntu reikna fyrst um Sinn, á meðan þu
 ert Grumbylingr, at þer se bette sw halsa
 Mvt Þyrennar, sem Kalfurenn ender þegar
 hann sigr hana, enn Þortr Kalfssins fram
 yfer annann. Þu maatt þo nyta þad sem
 adrer

adrer hafa breiðad fyre Kalsa. Smáþara
 sem kallaz *Reipáng*, saxadann og gordan af
 þynkvann Vatnsgravi. Næpe og þeirra
 Gras, it. Kál og adrar Gardurter, Jardi-
 eple og þeirra Gras, má allt geyma wte i
 Mold fram á Betr, þo so diuþt at ecke friose.
 Þad má upptaka þegar vill, og sara þad
 fyre Kalsa, og eins má þad elldre Navtum
 gefa, heldst þeim sem hafa vanez þvi wng:
 Vider er gott Kalsa Fæde; Bæde hann og
 allar Urter sem miog eru barfande, ef Kals-
 ar lifa á þeim nærsta þvi Eingöngu gefa
 þeim þykt Skinn, og broada Situ, en litten
 Bort, eins og *Brauner* skrifar um Skoogar
 Navt. Þo af þvi Kalsar hafa giarnan lavst
 Lijf, þa er þeim þad Lækning sem dregr sa-
 man, og her hefr þeim vered gefenn saman
 vid allt sem þeir drecka, nockud af *Sortu-*
lings Lög, item epter *Roadum Brauners* hefr
 her Kalsr sem ecke þreifst aðr, læfnaz med
 þvi, at skafa Krit ofan i Midolf hanns og
 laata Kritar Stycke fyrer hann i Bæsin, *sem*
 hann sleifte opt. *Járnlagar Vatn* og
Sortulögr er Kalsum banvænt, enn ef
 þeir fœ Hardlije læfna þa 2 Spoonblod
 af Lyse, eins læfnar þad Kyrr og elldre Navt.
 Enn Lijfsyke þeirra læfnaz med þvi, at hella
 ofan i þær einum Þela á Dag af Saltpefle
 sem aðr sie þo sodenn. Eins verkar, eins
 mifed

mikéd af samanhærdur Söte við Brennevín.
 Innann Mein hefr þad læfnad her á Króm
 at síoda mikenn Vallhumal (Millefolium)
 i Batne, og hella þeim Lege ofan i þær,
 nokkra Daga samfleytt, $1\frac{1}{2}$ Potte i senn.

71. U. Sumer lasta þad, at brwka
 wngann Tarf Kalf til Kwa.

B. Þess er Bon, og so giera lijka wtlend;
 sker Men, sem um Bwnad hafa skrifad,
 þeir seiga at hann skule þrevera vera; Es-
 sendrop vill at bæde Tarfr og Qvijsa sie
 þrevera ædr enn þavg brwka; til Tijngar-
 nar; En at Undanellde þess Tarfs, sem vel
 alen er rwmlega Arsgamall verde eingu verru
 enn hinna sem eru þrevera edr elldre, hallda
 her aller Bændr satt, epter Reynslunne, og
 ske mæ, at hardare Fæda og annad Lopt hica
 oss, gøre þennann Misimun her og Utanlands,
 i heitara Lopte. Þo er þessi wtlendiska Regla
 good i ödru Skyne: Þess fyrre sem Tarfr
 edr Hrwtu eru til Tijnganar brwkader,
 þess verre verda þeir þar til sijdan, þvi
 at þeirra Kraptar endaz, fyrr enn þeir
 eru fullstyrkver ordner: Þeirra Stya sie
 rwm, þat görer þæa hravstare, enn Kalf-
 far þeir og önnr Dyr sem til Slaatus
 eru alen, hase þravngva Styu og sem
 minnsta Hræring, þad görer þavg feitare.

Cap.

Cap. XVI.

Atle spyr um Medferd æ
Savdse.

72. **A.** Þu eggjar mig' mig æ
Marta Rækt, hvað seger þu mer af Savd-
Senu? Það er gamallt Mæltæke, at Svelt
er Savdlaust Bú.

B. Gott er af því at segja. Af því soaum
þer einn þarfasta Slut, sem er Ull til Klæd-
nadar. Savdse sæker epter þurru Hælande,
hvar þarfande og Kriddurter vara (aromati-
cæ & adstringentes,) so það lifir þar betst,
sem eingin önnr Skepna; fær Foodr, og
Geldse fær sér þá Foodr wte æ Betre, er
añar Þeningr þarf Her, heldst hvar Fallbyggð
er, og það er sannreynd Sögn Fornmanna,
at gamall Savdr og Rimpá gænge eins vel
Betr, i Hardindum og Sniooalögum, því
þavð bæde nœ lengst til þess sem þavð geta
lfsað æ, hun til Lavssins, sem af henne
tefr Mafn, og kallaz Riupnalavf, (folia
Dryados,) enn hann til allslags Beiteqvistar,
og Vidirbars (Turiones). Af því sem w-
lendsker Menn hafa skrifad um Savdfiar
Rækt, hefi eg enn þá mig listad sied, sem
eige her vid Loft og Landslag, enda villda

eg ecke roada þer til at safna miklum Smala,
 ef at her kostade so miked Foodr hans og Ræft
 en hann gjorde þo ei meira Gagn, en Sæn-
 sker og Hydsker skrifa, og ecke giorer Essen-
 drop meir af Siarasta nie Gagne þar af i
 Akurhúss Stifte i Norvege, hvor Alsavdr er
 alldrei misolkadr. Baron Hastfer hefr vel
 skrifad um Siartijngun a Islande, af wt-
 lendu Kyne, og er þad Rver wtlagt a Islend-
 sku og þryckt 1761, at Bode þess hvaloflega
 Kammer Collegii. Þar getr þess, at vegna
 ofnagvæmrar og qveifarlegrar Medhøndlun-
 ar Siarens i ødrum Løndum, verde þad soott-
 hætt og þroottlavst, og hroosar þessi lærde
 og velþenkjande Madr Utferd vorre med wte-
 gangs Fe; Þo er þad reynt, at þad Fe, sem
 vel er gefid Maanadar Tijma um Sumarmá-
 lalented aðr enn þad fer fyrst at bera, giorer
 langtum meira Gagn, enn þad sem sveltr þa
 þad þoler vest Sult, under Lamb-Burden.
 Best er þar Fe, sem þvi er gefid allan Betr,
 enn heldst a Utmanudum. Þvi giora og Bú-
 alög Ræd fyre þvi, at þar sem 8 Wr skule
 vera um Siordwungs Bøndul Hens a Þorra,
 skule 6 vera um hann a Góe og 4. a Ein-
 mánade; Og þo segia Landslög, at ætla skule
 Savdse Hen til Sardaga. Einn Boonde
 her i Syssu, rettordr Madr, sem bioo a
 Betrar-Ríkis Jord, og fodrade Alsavd a
 Heye

Hene allann Betr, enn beitte þá á Skoogar-
 brum, er Bedr var gott, sagde mer, at hā
 hafde átt 2, sem miðskade 5 Merkr i Mál,
 þá er 5 Þottar á Dag, enn margar sagd-
 ez hann eiga, sem miðskudu 4 Merkr, enn
 hann hafde besta Beitarland. Hitt er
 almennaz þegar Se er ecke magurt, at hvor
 2r miðskar i Þott á Dag. Hēnar Miðsk-
 urtiime er 4 Månader Junius, Julius, Au-
 gustus, September, þá sem hun hefr
 miðskad með Lambi i Junio legg eg ofaná
 September, þegar hun for at taka at ser,
 og mál eg reikna at hun miðske i Þott á
 Dag 3 Månade, þá eru 90 Þottar, þegar
 Menn reikna, at gömlum Sid hvor Mån-
 ad Þriðtugnættañ. Her er sá Dvane, at
 nær eingenn Kona legg Barn á Bríðst, nu
 var her Þoonde, sem eingva Miðsk áttie nie
 feck fyre Børn sijn 2. Hā toók 2 2r skamt
 epter Michaelismessu á Gies, og gaf þeim
 Hēniē til Jóla, feck hā af þeim mest allā
 þann Tijma 2 Þotta á Dag, og þar með
 lifdu Børnen vel. Á einum Bæ her i Sveit
 hvor Se er alldrei gefid, sagdez Þoondeñ hafa
 fenged i hitt hið fyrra 2r, i Mørk vr hvorre
 siñe bestu 2, nærsta Dag fyre Nýár, en þá
 hafde ei Se vered miðskad 3 Daga ádr: So
 gagnsamit er Se, jafnvel giasarlavst i goodu
 Hagqviste, ef ecke er ofmiked sett i Landeð,

heldst hvar teked er vor þvi Friðmál,
þegar vest er á Jörd, og í Einmáðar
Mæðingum.

73. A. Aldrei get eg eignaz nokkud
töluverdt af þe, ef at eg skal gefa hvörre
Kynnd Hen.

B. Til eru so goodar Utegangs Garder,
at þe gefr sig travdla hafi það Hws, þegar
hardaz er, þo stráfellr það stundum. Dr
raad tel eg þer at hafa meira þe, en þu getr
hyst. Dvöltust er Ficcareign þeirra Maña,
sem alltið hafa Foodr fyre það, en epter
Landslage skipter um hvað miked Hen þurfi.
Þá falla Bændr á Ströndum norðr, byrg-
er, þo hardt verde nokkud, ef þeir eiga 2 Ut-
hens Hesta fyre hvöria A, enn 1 fyre geldan
Savd, og Kyrfoodr fyre hver 10 Lamb.
En verde Asavdr magr á Bore, færdu
verre og minne Ull, sem opt tynéz, fyrr en
Fenu er fyllt, ecke Helming's Mnt, og
Lamb lafara. Viðda falla Men i Uthens
Hest nægelegan fyre hvöria A. Gamler
gelder Savdr gaanga viðdaz wte giastar-
lavfir, enn Hws hafa flester fyre þá.

74. A. Þá vil eg safna mer göm-
lum Savdum.

B. Það gíorer þu rett og Bwmannlega,
hitt er Dframþyne at slátra jafnan tvævetra
Savdum, enn láta Þer verða 10. Betra,
og

og þadan af elldre. Hier lecke laengt frá eru tveir goðder Bómenn, sem hafa betre Savde enn aller adrer, og giora þo ecke betr vid þaa enn adrer, nema þeir forðaz at laata þaa missa Qvid, sem miðg spiller þeim Genade er fitna skal aa Sumarheit: Þesser Menn selia hvørke nie slætra geldum Savdum, fyrr enn þeir eru 7 til 8 Betra. A 9 Ate segia þeir Savdum fare vjðaz apte, þo hest eg vitad Forystu-Savd vel þrystenn og seitann aa 10 Ate. Afavdr er betst ei verðe elldre enn 8 edr 9 Betra. Þaa Savde velia Bændr til Slaatur, sem strax snwa sier i Breckuna er þeir koma mooder af Slavpe, því þeir segia at feitum Savd verðe Ohægt ef Møren siigr frá i hönun, og því leite hañ Androms at snwa sier upp aa moote Brecku.

75. A. Hvørneñ aa eg at velia mier Hrwt?

B. Af þrissamasta Kyne, og eiger þu þad ecke sicalfr, þaa er þier betra at fca þier Hrwt hica ødrum. Hastfer raadlegge at velia þaa Hrwt a til Ficar, sem hafa lengsta Ull; Enn hier hallda aller Ficarbænde at fca Hrwt sie Þrifabetstr, sem hefr stuttann Lagd og hrockenn, med sijvolum Kroppe; Lomben lijfiaz mest Hrwtum at øllu. Einn listell Boonde ætte hier einusinne fer-

hyrðann Lambhrút, og brúfæde hann til Anna, þær áttu síðan allar ferhyrð Lombum Bored.

76. A. Hvornenn vita menn Alldur Savda?

B. Bæde merke; Alldr Navta og Savda á Hornum, so fyrste Hrijngr fraa Stikse, merker 1 Ar, og so merker hvor Hrijngr allt upp at Havse, Betra Tal. A Tønnum merke; Alldur Fioar med sama Moote sem Brauner seger Svíar giøre. Lambed helldr sijnum Tønnum, þangad til þad er Arsgamz allt, þa feller þad 2 Graimtenr, og koma upp aptr adrar 2 betre. At ødru Are lidnu feller Savdr eina Tøn á hvøria Sijdu nærst hinum, og fær þar adrar betre i Skerden. At þridia Are lidnu feller hann enn 1 Tønn á hvøria Sijdu vid hinar 4, og þar vara i Staden adrar 2. At fioorda Are lidnu, falla hinar sijdurstu 2; Hefr so tvævetra Savdr 2 breidar Tønne. Þrevetra hefr 4. Fioogra Betra 6. Fim Betra 8 breidar Tønne.

77. A. Eg á eckert Fioarmark.

B. Þu maatt giöra þier hvørt Bwmark sem þu villt, þegar eingenn annar i Sveitsenne brúfar þad ædr, edr so nærre, at Fe yckar kome saman, er þier þad eins heimillt þo einhver hafi ædr ætt þad og brúfad, ef þa ber þad engen Skapna á stier, er þu reisir

Bw,

Því, því Fjarmark edr Einkunn er eingenn
Eign lengr enn það er að Peninge Manna.
Alstyfingar einar eru öllum Bændum til for-
na fyrirbóðner, og skyllur þu ekki gjöra þig
grunsamann, með því að bræða þá, síst til
Fjallbyggða.

78. A. Það ugger mig, at eg mune
missa Lómb af Lijssýke, eins og marger Bænd-
ur missa þavg hær um Plak.

B. Ekki tíðar þær at forðaz Lambaell-
ed, ef at þu villt Fjarboonde verða. Þeir
missa heldst Lómben, sem at beita þeim wt
gjastarlavst i Hlakum, þegar Jörd er að
að Betre, enn þegar Róföld og Frost eru,
gefa þeir Lómbunum fulla Gjöf af megnu og
Fraptamíflu Hene. Þessa miklu og snögg
Umbreiting þola ei so tungar Skepnir, þær fæ
Sótt af Henenu, því heldr sem þær hafa
magrare orðed, allt eins og Meinn þeir sem
megraz hafa við Riettmete þola ei Umbreit-
inguna, síe þeim strax að epter gefinn megn
Matr. Þeir Bændr sem gefa þeim nokkud
að hvörnum Dege með Beitenne, þó þavg
hafi nooga Jörd og Hlakir síe, reyna, at þav
þola vel Hen. Samt fæ Lómb opt Lijssý-
ke að Boren, af nyum Groodre, heldst að
Gjóðarflæðe Engium. Þegar það ber við,
foma Bændr ofan i þavg, hvört um sig, hær
um Þumlunge af Þrycktu Tobake, og batn-

af þeim þar við, því það hreinsar Slijm vor
Ydrum þeirra. Líka er gott, hvar því ver-
dr viðfórn, af reka þav þar eptir strax til
Skoggar edr Gialls; hvar Beite-Övistr, og
fleira barfande og samandragande er til Foo-
durs. A Havsten er þav tafaz á Hen,
hella Bændr hier ofan i hvört Lamb, litlu
Háfalls-Lyfe, og reyne þeim það hollt, so
þav þrifaz betr eptir. Volg Syra, i Þe-
le til hvors Lambs, er þa good, nær þav
hafa Örm i sier.

79. A. Þegar Sövdse fær Utbrot, eda
önnr Banheilende, hvad Røad leggstu muer
við því?

B. Umser Menn brúka ymislegt, og
margt af því fyrir utan Skinsme; Eingen
hefr better Røad gefid við Sövdfiar Övillum
en Hr. Land-Physicus *Biarne Paulson*, (sem
þon var af þeim lærda Máne,) i því Skri-
fi sem hann gaf út frá sier, 1763. i moote
Siárpestenne. Hafa mörg af þeim Røadum
at goodu orded her Bestra við einstaka Ske-
pur, er fenged hafa Røada, edr annan Simf-
dönn, þo hans Røad dygde ekki at noogu, til
at enda Siárpestenne, þan Tjima hun var
megnust þar Öndra; Þetta er Agrip hans
Røada:

1.) At giera Reyfi i Siarhvosum, aðr Jenu
er sleppt inn, af *Zinerberium* edr *Ziner*,
flöf

skofnu Horne, Ullar-Sneplum, gömlum
Skóbótum, Mannshære, etc. hvöru
fyrer sig, edr öllu efsamt, er gott vid allre
Loptfins Öhyru, hvad giora; kann hvört
annad edr hvört þridia Övöld, fierdeiles
i Botvidrum.

- 2.) At bera i Kladdann Smyrle af Töru,
svru Smiore, eda Lysi og muldum Bren-
nesteine yfir Ellde vel saman-temprad,
myker vel samandregnar Hrukr i Skíni-
nu, og leysir eins upp Kladda Flöfuna og
Hrudurenn.
- 3.) Siodez flemt Tóbak i svru Smiore edr
stækre Keitu, og hellez i endelcangan Hryg-
gen; so wtas flöde ca boadar Siidr.
- 4.) Rædft til at brenna Brennesteine under
Övide þess Siar, sem Utbrot fær at ne-
dannverdu.
- 5.) Smætt mülenn Brennesteinn gefiz inn
i heitre Mööl, nockr Övöld samflett.
- 6.) Volg Syra, hier um róm Mörk i
senn, er good fyrer þad Fe, sem hefr mik-
en Sudda Utflætt, gefiz ca fastande Maga.
- 7.) At hænka Fed i öllum fioorum Maarum,
it. i Hnackanum er gott, og dregr Bessa
af Kroppenum.
- 8.) Þa smæu Lws i Ull Siarens, dregr
Lysi, it. Lwt af Savdatade eda Þang-
öflu og stæfu Glande.

9. Smámuled Salt, annadhvört med Foodre, edr eitt, Fenu inngesid, hier um i Spoonblad i seinn, hreinsar öll Betsla Oheilende wr Kroppenum; Saltpefcell kann giera hid sama.
- 10.) Malen Hvannarót edr Zinerber, gefez med volgre Syru.
- 11.) Heimiles=Níóla=Rót, i nyrre Misu edr Undanrenning soden, hreinsar Blod og Saster, það er og gott vid Hoofra, Fenu fastande inngesid.
- 12.) Siallagrös i Batne soden, eru good vid Lwngna=Syke, getr og af heim sialfsum Fenu gefiz einn Hnesi aa Morgna.
- 13.) Tak hardt Sót wr Roote, (einkum þar elldad er Hrijse edr Savdatade) saxada Hvannarót, eda steytt Zinerber eda Zelluhnodra, eitt edr allt, epter sem til kann at vera, bind allt i Posa, og legg þar til alijka miked af Salte: Gier so Deig med Batne, heing i Uthyse hvar ecke frys, og set under Bolla, er take vid því sem wr lefr. Hier af kann gefaz twisvar i Biku, því veika og floaduga Fe, gott Spoonblad fullt. Allt hier at framan skrifad kann og brwfaz vid Navtpeningenn, nema þar verdr frekara at gesa. Þetta skrifar hier um Land-Physicus.

| Batns

Batns: Soott læfnar hvor adgætenn Smalamadr, med því at flippa listad fram af Sin Savda, og Lwngna: Soott þykez hier einn gamall Ficarboonde læfna, med sexudu og mordu Pressu-Tóbake saman vid Lákalls Lysi, hann heller því ofan i þaa veiktu Savdar-Rynd, hier um 3 Spoonblødum, eda þo minna.

80. A. Hvort er mier gagnsamara Navta edr Savdabw, i Tillite til Awinning og Uppæfostnadar?

B. Aldr hefi og reifnad hier Nyt og Uppæfostnad Kyrennar, nu skal eg reifna hier Nyt Kyrennar fyrst. Hennar Miðolt eadr samanreifnud (N. 72.) 90 Pott. 20 Al. Lamb 5 Al. Reifi 3 Al. er 28 Al. Er þaa Awinningr af Asavdar Kwgillde 1 Hundr. 48 Al. og af þeim 2 Kwgylldum Asavdar, sem þu foodrar aa Kyrfodre, 2 Hundr. 96 Al. edr freker 11 Rdl. Setier þu fleire Ky aa Kyrfodre, þaa ertu ecke vel byrgr ef hardann Betr leggr. Nu kann vera þu foodmer fram 3 edr 4 Asavdar Kwgylldum aa Kyrfodre, þaa er Awinningr þinn loangtum meire, enn af Kwne, en Halld og Eign þijn, er þaa loangtum Dvissare, og kantu at missa allt þitt Se aa einum Betre, leggoz han þwngt at. Þier verdr Ky-Nyten drivgare, því at hun kemr jafnt at allt Ar um Friing, enn þo þu

Þu eiger Alsavd, ertu samt Miðolfulav's hei-
la 8 Moanade, og þá verda Savng þijn upp-
gangsem. Þat er þó mest verdt, at Jörd
endez af siðlfre sier, þar sem Navt eru ecke til
at gefa Alburd, því Savdatad næger ecke til
Jardræftar, sijnst hvar Se gengr vte, og þó
þad ligge inne, er þess Tad gagnlijted æ
Sandhoola og Hardlende, so þu fær travd-
lega hallded vid Jörd þinne, nema þu hafir
Navtpening. Dæme eru til þess, at Menn
hafa safnad Siðlda Savdfiar, af því at kost-
ade litla Fyrerhöfn, en forsoomad Jördena,
hafa siðdan mist æ einum Betre allann sinn
Siðarasta, og skiled þá snavder vid for-
diarfada Jörd.

81. A. Ecke þarf eg þetta at Ottaz,
ef eg gef Alnium inne allann Beturenn.

B. Ef þu gefr Alm iñe til Miðolfr fram
epter Betre, og þeim siðdan Foodr til Gardas-
ga, þá færdu eins mikla Nyt sem af Rvñe,
en Ohagavæmare, því þu ert þó æn Miðolfr
5 Moanade fulla. Ryrfoodr duger þier navm-
lega fyrer 6 V. Mykia þeirra er langtum
miñe, og þó Bøftun meire. Þier mun holla-
at hafa ei meira Savdse en so, at þier endez
Foodr fyrer þad, æn þess at draga vid Miðol-
fr Ryr, þá hefr betst Not af hvoriutveggia.
En Jødurlanded og Epterkomendurner þacka
þier betst fyrer þad, sem Jördena bæter mest.

82. A. Heyrt hefi eg það se Abate,
at flippa Savdse tvísvar á Ate?

B. Þegar þu heldr Savdse, við nooga
Gjöf allann Betr, þá er það gott at flippa
Se, og færdu með því moote betre Ull, og
Helming meire, þu flipper þá Geldse fyrst í
midia Góe, og fær fullt Reifi, aptr flipper
þu um Hófundags-Lented, og fær þá nær eins
mikud, en þegar þu villt hafa nokkud Tolu-
verdt Se, þá mun þer þykja þessi mikla og
gooda Ull heldr dyr, því eitt Reifi og nokkr
Munr Ullargædanna, mun eðke bæta þer, at
þu kánit ei hafa meir enn ein Savd fyrr tvo.
Til dæmes: Af 20 Alm færdu Ullarvætt
Opvegna: Síe þeim inne gefid sem Kwm all-
ann Betr Helming meira Hey enn annars
þyrste, færdu 2 Bættir; En á því Heye,
sem þær eyddu, ganga vel fram, með al-
mennelegre Himfun 40 Ár, og þær 20 sem
þfir hafa, muntu falla eigulegre, en Opveg-
na Ullarvætt, sem er Himtronge þyngre, enit
være hun hrein. Sæ mæ, at þu kunnir
at flippa þrísvar Se þitt á Ate, ef þu gefr
þvi vel, og lætr alldrei miðolka Asavd, eins
og Essendrop skrifar giört se í Alurbús
Scifte í Norege, enn með því þrefallda
Savdar-Reifi og Lumbunum með, fallar
hann þar þó Asavd gagnljtenn, og so
munu allar Sveitwngar okkar falla.

Cap.

Cap. XVII.

Atle spyr at Hestum.

83. **H.** Hest þarf eg at eiga.

B. Það er satt, enn hvort það Hross sem þu mætt can vera, er Óþarfaste Gripr i Engjum og Beitarlände, því þavð naga so nærre Rootenne, og þurfa líka so miked, at Hross þrevett edr eldra, er reiknad til Stolu i Haga vid 2 Kyrr, enn tvævett Hross edr yngra vid eina Kyrr, þar ca moot er taled þrevett Navt edr eldra vid eina Kyrr, og 3 Beturgemul vid eina Kyrr. Grág. Lbr. Þ. 15. Cap. Jónsbók Lbr: 4 Cap. hefr somu Stolu, þar sem sw Grein er rett tölud. Nu muntra skynia at betr kome nidr íasamiked Gras sem 2 Kyrr edr Navt lífa ca, enn eitt Hross, sem ecke vinnr til Myria. Getr þu mætt Hrossastood ca Fiollum edr Alfdolum sem alldrei kome til Byggda, það være gott, so mættu taka þar fræ Hesta til at temia og brwfa epter Þorsum, eda til at selia og legia ødrum, sem þurfa. Líkt því sem her brwfað at haanfa Hest i Briost, seger *Essendrop* at verie þæ Hesta, sem brwfað i Norvege fyrer øllum Simfdomum, seger hañ Hoanfen eige at vera af síalfra þeirra Hoare, þrij-
twis

tvinnadr, og goange Hænken in hica ødrum
 Booge, enn wt hica ødrum, sie þessi Hænke
 dregenn til og fra daglega, þangad til ecke
 safnaz meire Þessi þar at, þa er han dregen
 wt. *Brauner* skrifar nokkrar Hrossalæf-
 ningar, af hvorium þessar er hægaz at fa.
 Sie Hestr meiddr undan Reiding, taf Bren-
 nevín, Tólg og Edik, þad drage wr Boos-
 gu arided, siðan scaez i Scaed Aska af goms-
 lum Skoosoolum, enn Scaed þvoez i Salt-
 petr-Lút edr Ulin. It. Deig af Rúgmele
 og Salte, þurkad, brendt, og straad i Sca-
 red, læfne vel. Vid Hooskirking: Ríjfið
 Hoosfurenn nidr, so hann verde allr þunr,
 siðan nwez med raddum Lavk. Vid Klada
 og Lws: Meliez Brennesteinn ofan i Lysi,
 hvoriu þar skal vel umnwa, hvar Klada
 Hwdr er. Hvar Hær er af, þar smyriez
 med Púdre og Smiore, þa kome Hær at
 nyu, an þess at bregde Liti. Bilie Madr
 laata Hæralit Hests bera Boosstaf nokkurn
 edr annad Gangamark sitt, þa leggr Jesu-
 itenn *Tylkowske* (Traetate de Re agraria)
 þad Road at leggja Hænsna-Drit vid svartan
 Hest, undan þvi verde hvijt Hær, enn at
 giera svart Hær a hvijtum Heste, skule taka
 Leirkrúsar-Brot, siðda þad i Batne, sienta
 i Mortere, og leggja þad Dupr vid 24 Tijma,
 þa falle hvijt Hær af, enn svart kome aþr.

84. A. Hvor eru Hrenstemerke á Heste?

B. Þavgr telr ædr nefndr Jesuite, og fleire, eins Bændr her i Lande: Stutt Hofud, jafnbreidt nidr, lodid niög og hroeked i Ennenu, (falladez sljkr Hestr fordum Bucephalr) svört Avgu, opnar Nasir, Eyrun laög og lidug á Hofde, so þavgr hrærez flíoot vid hvört Vidbragd sem Hestr görer, þyckr Macke, Manarhær mikil og stýf, med nockrum Sveip, Bríost og Herdakambur þyckr og mikill, Hryggurenn jafn vid sig, Frijngloottar og upphæfar Lendar, þo lægre enn Herdakamburenn, Lagled þyckr og nockud hroeked, sývalr Kroppr, digr Kne, Footr beinn, harðr, svart, ihvolfr, Ofkækr og Oflofinn Hoofr. Sæ sem bjtr frá ser aðra Hesta á Stalle, og hlenpr giarnan fram fyrer aðra i Rækstre, heldst um Torfærrur.

85. A. Fleire Skepnr ala bæde þu og aðrer, enn þær sem nu eru taldar.

B. So er þat, Geitfe og Svín hafa Menn, sljka ymislegt Fiadræse, so sem Hæns, Endur og Gæsir, enn Navt og so Savdfe er þer gagnsamaz, og þeir eru flester, sem þar med læta ser nægia. Þegar þu ert orðenn laangtum meire Avdmadr, enn þu ert nu, þæ mættu þessu vidbæta sem fæsiðara er, ef þu hefr Skoog fyre Geitfe, og

og Stödu- Vatns- Tiörn nærre Bæ, fyrr
Endur.

Cap. XVIII.

Atle vill Hæns hafa.

86. **A.** Marger fættæfer Menn ha-
fa her Hæns, og þat vil eg lifka gora, því
Haninn seger mer hvað Tjima lifdr, og Men-
segia at þar verðe alldrei reimt sein hann
er i Hrofe.

B. Marger hafa her Hæns, sumer til
Skemtunar, eða Sælgætes meir enn til
Gagns. Villir þu hafa þavg, þæ fæddu
þer fyrst 1 Hana og 2 Hænr, af því Hænfa
Kynne, sem her i Lande hefr tilmaga; Þæ Ha-
na, sem jafnan hlappa til og frá er þeir era,
hvorfe gala nie duga Hænum, falla Menn
Skorbana, og eru þeir ei til annars enn
Sloatur. Döckleitar Hænr og stóorar
hallda Menn bestar Barp-Hænr. Þu fænt
at fæda Hæns æ Betrum og Bore æ Mýls-
nu undan Heve, þar sem þad er hrist, og
deiga þat med Mjólk, æ því lifa þavg
vel, vegna Fræanna, sem i Mýlsnuñe eru,
enn æ fæddu Heve einu lifa þavg ecke, því
þat er of Riarnalifed. A allslags Fisk hrogn-
um, Skire og ødrum inlendum Bwmate, lifa
þav ei lifdr, en inlendum Kornmate. A Sum-

R

run

rum og Havstun hafa þavǵ sicalf ofan af
fyre ser, med þvi at tjina Orma, Madka
og allskyns Fræ. Arsafræ mæ fyrre þavǵ
safna æ Sumrum; Þar sem Arsi er mikill
i Beggium; Taktu Siol, negldu utan æ ha-
na listenn Rista beggia megenn, at hun verde
sem laangr Stockr, set hana laangs med Begg-
num, þar fellr Fræid i wr Arsanum, jafn-
odum og þat rostnar, mættu síðan vinsa
þat so þu fæer þat hreint, til Betræ Rorda.
Saxad Kal, Næpur, Jardeple, Netlu-
þnappar, allt þetta varla edr ecke hoalssoded er
þeim gott Fæde. Þess verdr þu vel at gæta,
at alltíð sie biart æ Hænsin, bæde hvar þavǵ
sitia, og lijka hvar þavǵ taka Mat sinn og
Dryck, þvi einwnges vegna Dymuniar, þrifaþ
þavǵ ecki, og af þeirre Banrækt misti eg einu-
sinne øll mijn Hæns. Rofi þeirra eda Rista
þarf at hreinsaz einusinne i Biku. Alldreir er
þeim her gefid at drecka, þavǵ wtrvega ser sicalf
Svolunar Barn æ Sumre, enn Snioo æ
Betre, i Elldhvosi þrifaþ þavǵ vel, og þola
betr Ræf enn adrar Skepur. Gamlar
Hænr, sem mest gavkla, læta Mæn leggiaþ
æ Egg, og velia til þavǵ Egg, sem helldr eru
hnottroott enn aflong, þavǵ sem wngar Hæ-
nr hafa orped med varande Twngle, en þo
ecker fyrstu Egg undan wngre Hænu. Hentugt
er, at Hæna leggiaþ æ i Junio fyrr en Twngl
sie

sie fullt, so hun wonge wt med nærsta var-
 ande Twngle, því Ungarner flekiaz venius
 lega wt æ prim Biskum, og skal vera hlýtt
 æ þeim þar sem Hreidrid er. Róme Ungar
 þæ ecke wt Egge, edr ei aller, þæ eru aðad-
 hvört Eggen Davd, edr Skurmr þeirra so
 þyckr, at þeir geta ei broted sig wt med Nes-
 sinu, mæ þæ brioota lijtad æ fyrer þeim.
 Þavg Egg, sem epter verda, mæ læta i Ull-
 arflooka æ Kafalofn, i volgt Hæn-Mod, eda
 annarstadar, hvar jöfn og hoofleg Belgia er,
 þar koma Ungar wt Egge og mega þæ
 leggia til hinna, sem siðals Hænan hefr wt-
 klæd. Þad er Ræd til at siölga Hænsun;
 leytadu þer at Riupu-Eggium, og legg un-
 der Hænr, því at þad eru sama Ryns Sug-
 lar, og verda miög lifer Hænum, nockud
 minne, en þar æ moot tinasamare. Villes
 Anda Egg mæ og so leggia under Hænu,
 hun wngar þeim wt, enn þeir verda henne
 ecke lenge fylgesamer, því þad er aðad Ryn,
 og þurfa lifa annann Atbrnad, sem er
 þo eingu torvellbare. Egg sem leaggiaz un-
 der Hænu sie ei fleire enn 10 at Tölu, og
 ei elldre enn 8 Daga. A medan Hæna ligg-
 æ Eggium, skal hun vel foodraz, og fær-
 ez henne Matr og Dryckr at Hreidre. So
 at Hænr flwge ei þaangad, sem Menn ecke
 vilja, flippa Menn Slusfiadrer af Bængium
 þeirra,

þeirra, eda styfa mikid af ødrum Bæng-
 inum, sama giora Menn Villi-Anda Ung-
 um, sem Hænr wtklefia. Ef Lws setst æ
 Hænr, er það Zinckens Road, at þvo þær
 i Rúahlande. Þegar þær fœa svartann
 Rambu, og vilia ei eta, þœa skal gesa þeim
 grænt Kál, Lavk og Smior. Betst þarf
 at foodra Hæns frœa Marteins Messu til
 Nýárs. Hænu Egg geymaz i vindsvœlu
 Hwse uppheingd og rœdud nidr i gisinn
 Lavp. Varro roadleggr at leggja þavg
 3 eda 4 Stunder i Saltløg, þurka þavg
 sijdan, og geyma i Kornmølsnu. Haninn
 galar veniulega æ Eyktamootum, enn viti
 han æ Bedrabrygde, þœa bregdr han Beniu.
 Hwad Keimleika snertet, þœa er Haniñ laangt
 um betre til Uts enn Altrœnadar, þœ er það
 fevænlegre Trw, sem eignar Hanagalinu Krapt
 æ mootu þeim enn so kolludu Agate eda Kafi,
 og er sœa betstr æ medal Hœalsvita, sem bæter
 Bœrnad sinn, enn spiller hœnum hvœrge med
 þesshœattar Hicætrw. Ef at þu helldr, at
 Keimleikum vallde iller Andar, þœa er hvœrge
 Bœrn at fœa i mootu þeim, nema i Andanna
 Rijke, og hica þeim, sem er enn sterkare, það
 er sœa almœttuge Skapare og Kongr And-
 anna, Gud æ Himnum, tilbid þu hann,
 og trœdu hœnum til þess at vardveita þig
 frœa allre Mœrkra Magt.

87. A. Fleire Alle-Fugla hafa Menn
hier enn Hæns.

B. Endur hafa fœriner, þær foodraz
hæglega, og eta flestallt sem þeim bydst, i
Sioo eda Stöduvatne wtvega þær sier noog
Fæde, einasta verdr at gesa þeim nockud,
heldst Andrikamum, so þær verde ei villar.
Þær verpa vel, enn wnga ei vel wt, og mœ
brwka Hænr til þess at wnga wt Andar Egg-
ium. Heingiaesir hafa vijda vered hier aa
Lande mdr, enn nu er þad aflagt, þær segia
Menn eige at hafa skamtadan Berd, og ei of-
miked, so at þær verde ei of-seitar, því þær
verpa þær Bindeggium. Bæde Gassenn
og Gásen villia hafa Batn at bada sig i, þe-
gar þava paraz, því þavg eru Batnsfuglar.
Rófr, Kál, Jardeple, Miöl og Lafrar,
er þeirra Fæde. Þetta skrifar Baron Brauner.

Cap. XIX.

At le spyr at Hraqvifendum, ic.

88. **H.** Fleire Qvifende þarf eg
aa Bæ mĩnum.

B. Stalder eru Hundarner, eru þeir
þorf Dyr og Mœnum fylgesom. Þad eru 3
Hundar sem Gagn mega giora Bwe þĩnu,
K 3 Bard:

Vardhundr, Dyrhundr, Siárhundr. Það
 er Vardhundr edr Hwssvordr, sem bæde
 ver Landslög og so annara Þjóða geta um,
 at i Hleckium eda Bande skule geymaz, hann
 ver Se Maña fyrer Þjófum og ødruum Lvi-
 kendum, og skal Band hans ei lengra vera en
 so, at hann noæ ei til þeirra sem in vilia gænz-
 ga i Hws, þar sem hann er i Sete bundenn.
 Han gellter at Okunum Monum, en ecke kun-
 ugun. Þeir sie stoorer, sterker, grimer og
 svarter aa Lit. Dyrhundar, eda Beidehun-
 dar veliez hvijter, lagder aa Bore, og sijdarz
 um Sin; Men segia þeir sie betre geldter.
 Varro vill þeir hase stoor slapande Cyru, dig-
 rann Svijra, haabeinotter, wtiskefir, dyngle
 Fætenum i Gavngu nær þeir taka han upp,
 Dimraddader. Adalb. Tylkowski seger þeim
 fylge Hundr, sem gefr honum Mat, atadan
 i Sveita sinum. Beidehunde skal gefa
 Blood wr Dyre þvi, sem hann aa at veida,
 so mætte hier gefa honum Refs-Blood, eins
 og Nordmenn gefa þeim Biarnar-Blood.
 Siárhundar veniez wnger vid Se, þaa ver-
 da þeir þvi meinlavfare. Zincken seger at
 Hundastin sie rett gott, bæde til Handfwa og
 Footfwa, það er Læfning þvotnum Oheil-
 um Hondum. A Hundum er hier nu ecke
 Laagaerd, enn Frostub. Lög Magnuss K.
 i Qvennag. bydr þeim at gialda Drottne
 Hunds

Húnds hálfa Mork, sem dreyr Beidehund
og so Mavtahund, en fyrer Hwssvord Eyre,
ef drepenn verdr. Grág. Hreppskila þ.
seger so: Þá at Hundr er bundenn pyre
Búe Manns, eda Búd, eda Stío til
Vardar, þá ábyrgez sá sig er i Band
hónum gengr, og so þó Se gänge i Band
hónum, ábyrgez sá ei er Hund á. Li
skal Hundr lengra bundenn vera, enn
2 Alna sie á mille Stavrs og Hælsis.
Þá Hundr er bundenn i Sete, þá skal
hann ei taka frammi á Stokk, at bíta
Menn er gánga á Gólpe.

89. A. En vantar Konu minna Rott.

B. Ef Mns setiaz at hica þier, þá er
Kattar vant; Eins og Zincken seger, hallda
Menn svartu og dæfleitir Rette betsta, lagda
i Majo. Kattaskinn er Metse i Lögbook vor-
re, enn i fornum Lögum, voru 2 Freslíngr
Skinn Eyrrer. Kattar Unde er Dhollr, heldst
Börnum, og þó en verra, ef nokkud af Katt-
arhæare fer ofan i Mann. Hann leggur þad
Road, ef Rette verdr ei heima hallded vid
Hws, at gelda hann, edr styfa af Eyrum hans,
þvi hann þole ei Regndropa i Eyrun, og
heldst þvi vid Hws. St. hafi Madr Katt-
ar = Skinn i Satafoodre, þrennt Hestre fyrr
under honom. At Vatnsiwker og þrwtner
Men, skule hafa Kattarskin vid bert Brúost

á sier ; En mögrum Monnum sie þad skad-
legt. Rattarfeite verne og line alla Lidaverke.

90. A. Nu eru flest Qvikende talen,
og hyrde eg ecke um, at safna mier fleire
Tegundum.

B. Þoa mun þo Refr koma Obodenn i
Landeign þijna, en hann er Oheilagr i hvors
Manns Lande, 22b. 58 Cap. Þu ert skyldr,
epter Lögrettumanna Samþykkt, 1680.
at veida einn Melracka gamlann, edr 2 vns-
ga, á 12 Månudum hvörum, edr greida 2
Al. i Mat fyrer Gardaga. Hier veidaz Ref-
fir mest med Bissu ; Dyrabogar leggiaz
miog af, sem þo er hægre Veidr og kostnad-
arminne, enn allra minst kostar þig, at gera
þier Tóu : Gylldru, vidlijka og þu getr sied
hana uppá Brwnenne hier fyrer ofann Bæ-
enn, enn hun er giord epter Forskrift nokkurs
gamalls Prests, sem gaf mier hana, og med
þvi sá Umbröningr er nu flestum Ofendr her
i Grend, vil eg segia þier hana. Hun er þesse:

1.) Gylldran sie hladen á Helli eda Grioot
Grundvelle, sem Toost eda Qvjar, nokk-
ud lengre og hærrer enn Tooa kann at vera,
enn so þraving, at Tooa gete ecke snved
sier þar inne.

2.) 3 Gasse midium stænde Tre : Hæll af-
sleppr at nedannverdu.

3.) Sijdan er byggt yfir þessa Toost med
Griote,

Griote, so þad Glad hafi Hæd siðalf-
rar Gardarennar.

- 4.) Innar vid Gafenn skal vera so miked
Op, at þar verde bæde noad inn til at
egna, og lijka Beiden mege þar wttaf-
az, ef æ þarf at hallda.
- 5.) Strengr med Lynckiu æ Endanum, smock-
adr æ Hælenn, liggr so upp wr þessu Ope,
þfir æmiñstu Griothlade, allt til Dyra:
þar er krossbunden Hella (eda med Gate)
i hanns ødrum Enda, sem tilætlað er at ni-
dr dette, og þvi skal Griothladed vera so
þnct, sem Hæd Hellunær verdr at vera.
- 6.) Fyrer framæn Dornar stande fallega fars-
tader Steinar siñ hvøriu megeñ, so laangt
frea, at Hellan hafi nooga þrom, eda
þloats til at falla i millum þeirra og Gyl-
dru-Beggianna; En fyrer ofan Lynckiu
æ Hælum, heanger Alnbitenn æ annare
Lynckiu, so tilætlað er, at Tooa fippe Streng-
num fram af, under eins og Alnenu.
- 7.) Þegar Gylðran er tvijðyrud, þæ er siñ
Hella vid hvørn Enda, eins og fyrr seger
um þæ eindyrudu, en Alnhællen i midium
Begg annararhvørrar Laanghlidar, og æ
hønum bæder Hellsu-Strengerner.
- 8.) Lijflegt er, at Toour siñ Dvarare vid þa
tvijðyrudu. Loksins er Aln-Oped, med
Griote byrgt, og allt loated verda sem lij-

fa; nátturlegu Gríótholte. Þetta er For-
 skriften. *Ström Söndmørs Beskrivelse,*
 T. 1. C. 7, P. 392. seger at Summærer
 binde Skinnreim um Hals og Lømbum, sem
 sie smurt med samannblandadre Tioru vid
 Þvdr, þá Lygt fælez Refr. Romare seger
 þad vera betsta Refa-Smyrsl og Aln og Bo-
 ga; Giesafeite, Gestatad, Siolu-Rót, Lav-
 fr, Camphora, med þessu mege smyria all-
 ann Bogann. Refs-Feite miðker, hun er
 good at smyria med Sinar, hun lenser upp
 og læknar Footaverk, Kreppu og Hnuta.

91. A Giarnan vil eg Røad vita,
 hvørren eg mege eyda øllum þeim Dvif-
 endum, sem mig angra.

B. Mys og Madkar, og fleire Smar-
 Dvifende, munu taka sier Hwssrwm hica þer
 Ordlofslavst. Þad er Kettenum ætlad at re-
 fa Mys wr Hwsum þinum, under Lijfs-
 straff, enn duge hann ecke þvi Embætte, þá
 eyder þu þeim med Mwsafellu eda Mwsa-
 gyltru; Þike þier þetta fríðoffsama Dyr samt
 ecke eydaz noog, þá gefr Zincken þetta Røad:
 Menn take smætt sigtad Gips, og blande þvi
 samann vid smærisinn gamlann Ost, þegar
 Mys eta þar af, verdr Gipsid Steinhardt
 innan i þeim, heldst þegar þær drecka þar
 og epter, so þær drepaz þar af, Menn kunna
 lifka at taka samanblandad Miol, Ostmylsnu
 og

og Oflofed Kalk, og setia þar hica grunnt
 Vatnsfer. Þegar Kalked fer fyrst at breña
 þær innan, þyrster þær, og drecka, enn vid
 þad ver Hiten so þær drepaz. Þad er enn
 Road, at brenna Hesthoof i Hwsi, þa flýa
 þær þadan strax, sama er, ef Men brenna
 Mws eda Belsku, þa flýa þær þann Renk.
 Stundum breidra sig Mws i Ull ca lifande
 Savdse, en þad er þa Gualensi Smalamans
 og hanns Skuld, ef þe drepst af því, sem
 hættaz er vid ca Lombum i Hwsum iñe, þar
 vid er gott Road þad sem aðr er skrifad (N.
 79.) heldst um Tobakslagar Baded. Mold
 wr Lundaholum, segia Men Mws þole ecke,
 hana sca sier Landmenn wr Lunda-Eyum, til
 at dreifa yfir þad, sem Mws mega ei atkoma,
 mun sw Meining koma af því, at Lunde og
 Mws sicas alldrei i sömu Ey. Mole mun
 þier Oþeckr i Gatnade þinum, þonun verdr
 lifka Oþeck Bisten hica þier, ef þu renker
 Brennstein i Hwsum þinum, Tobaks-Renk
 vill hann ecke helldr, og eckert af því sem ra-
 ded var at renkia i Ficarhwsum: Jærnsmid-
 er vilia þad ecke helldr (N. 79.) Madkaf-
 lusz, Galldrafluz, etc. safnaz miog at Gloate
 því sem oped stendr wte, med nockrum Salt-
 pekke, af einhvörum Saltmate, heldst þegar
 hann fer at swlna, þar drepaz þær nidre i
 Pusundum saman, enn þegar so er orded
 þyck

þykkt, at þær kafna þar ei lengr, mæta taka þessa viðbívóðslegu Þeide i birtu, safnaz þá þangad apr, so lengr sem tilvinnst. Til at veria sig Ewsum, taka Menn Lög eda Gæstir Hofudlavk, Kále edr Sinepe (Mustarde) med Humánte og giora Smyrsl af, þad verkar betr, ef Tobaks-Lögr er þar samannvid. It. Tak svartu wtrenkta Þijpu Tobaks-Manna, mel hana til þess hun verdr at smærsta Dupte, gior þar af Smyrsl med gömlu Smiøre, med því at loata listad sióda saman. Ljóðsgrænn harðr Leyr, fæst hier vestra að Galtarfiörum og i Kollafyrde, þann Leyr þola engen Insecta, þavagdræpað strax sem þavag snerta hann. Þesse Leyr sydr eckert i Skeidvatne.

Cap. XX.

Atle sæter Hreppskilapjng.

92. **A.** Lóangt er nu síðan við höfum fundez, hefi eg forðaz Graatafir að medan Slætturenn stóð yfir, enda hefi eg nu ecke nokurn Blett líkaberande epter; Hvað liagr nu fyrer af Havstverkum?

B. Nu safnardu því sem þu fær til Aburðar Ewne þínu, þu þietter Hwð þínu

þijn, og hvor Stund sem þer verdr Af-
gangs, henne ver þu til Tvingardsins, og
þvi helldr þu fram epter Betre, so lenge
sem Jörd er þyd, en einusaman Griote getr
þu hladed æð Þela.

93. A. Þarf eg at sækia Hreppskila
Þing?

B. Þad cattu ad sækia, og segia þar
Hreppstioorum til Byggdar þinnar, þu seger
þeim at þu giorer eingna Lavsafiær Tijund
þessi Missire, fyrst þu catt eckert Fe. My-
þyle þitt þursir þu ecke at tijunda, Mann-
ellde gefir þu eckert, enda muner þu ecke
Matar beidaz af Hreppnum, Matgiafir
leater þu til verda, edr þysir einhvörn
Goatæfæn Hreppsman, þann sem Hrepp-
stioorar vilia, 3 Mætr, fyrst þu hefr 3
Meñ æð Jæde, nckr Hioon og Vinnu-
strolfuna, nema Kona þijn sie Oliett, þæð
gelldr þu at eins tvennar Matgiafir, þvi
hun fastar þæð ecke, nie gefr wt Verd
sinn i þvi Skyne.

94. A. Þarf eg þæð eingvañ Mann
at hysa frammar?

B. Kongurenn gefr þig frijann fræð
Skulda Utsvare, enn ecke fræð alimenneleg-
um Kærleika, og hann cattu ad syna Beg-
farendum i Mavdsyn þeirra; Verdr þu
eins sekr og adrer Meñ, ef at þu wthysir nock-
rum i vondu Bedre, og fær hañ Mein edr Bana.

95. A. Þegar eg blessaz so, at eg er komenn i 5 Hundrada Tjund, hvad mik ed æ eg þæ at giallda?

B. Þu gelldr Eyres Tjund þad'er 3 Tiskar hvorum Tjundatafara, sem er Kongr, Kyrkia, Prestur og Fættæker. Þu gelldr Glastoll af 5 Hundrudum 5 Alner. Þu gelldr Logmanns-Toll af þe þinu i Tisk, og af Abyle 2 Tiska ef þu byr þar einn, annars ei nema i Tisk. Þu gelldr Liós-Toll Kyrkiu, 10 Merkr Mors. Þu sóðrar Lamb fyre Prest. Þu gelldr Fættækum, af Fioordwngs Tjundar, Matgiasir, þad er Mælsverdr fyre hvorn Mann æ Bæ þinum, þann sem gengr til Guds Bords og er elldre en 12 Betra yngre enn 70, nema kona sie þwngud, edr hafi Barn æ Bræðsti. Þessir menn fasta er þeir ganga til Altaris, og æ Bænadagenn, fioorda Fostudag epter Páska, þad eru 3 Mæltijder fyre hvorn Mann æ Are. Þann Mat ættu at greida Fættækum, epter Hreppstioora Skipan, sem Ffolk þitt myndu eted hafa, æ þessum Dögum. Þegar Fættækra þe vinnst þeim ei til Fædes, þæ verda þo Hreppsmenn at fæda þæ, fallaz þad Mannellde, og ættu þvi at svara epter Tiltolu, og Hreppstioora Skipan R. B. H.

H. Kongs 1305. Dyratollr er 2 Alner
fem þu ætt at gjalda. (Num. 89.)

Cap. XXI.

Atla fædez Barn.

96. **A.** Þu veitst Bónde hvað
Tínum liðr, nú er kómen Góe, og þvi
mun þer ecke þykja Olijfleg Saga mín;
Hun Arnbiörg mín Ol Barn, i Gær-
dag, þad er Sveinn, og þyker mer vænt
um, sem þu munt nærre geta.

B. Þad er good Saga, Lof sie Gude,
vel sie Kongenum, Fodurlandenu, og þer
Foreldrum Barnsins, þid hafid vel aflad,
bröstu so vid at vel þurfi at geyma.

97. A. Ecke ætla eg mer at bera
Barned wt, eg ætla þvi Miólkfopa, þeg-
ar eg fæ hann úr Kúnne.

B. Eg læt mer skiliaz hvörninn þu ætlar
at byria Barnfoostred, og er þitt Røad hid
skynsamlegasta, ef ala skulde Røalf, til at ver-
da vænt Røvt, en fyrst Barn þitt er Rødr af
Manne borenn, þæ heyrer þvi til þad Fæde,
sem Røattvrunnar Herra hefr ætlad þvi til
Framfæres, i Røodurbrioste. og mættu ges-
ta

ta því nærre, at Barninu, sem hefr nærst af Moðurenni síðan það var getið, mune hentugre vera hennar Miðolfs, enn so Dlíkrar Skepnu at öllu Edle, sem Kyren er. Wenn meina skynsamlega, at Edle Barnsins, ið, sérhvórrar vngar nysæddrar Skepnu lagez miðg eptir Edle þeirrar fyrstu Sædu, sem það fær, so sem til Dæmes: At Lamb verdr styfhardara, ef því er iafnan gefin Mavtaedr Geita Miðolfs, og þar æ moðr Kalfar og Ridlingar miðthærdare, af Savdasmíðolfr Elde, enn eg þykezt vita at þu villt Barn þitt líkezt meir Moðr sinne, en Kvenne þinne.

98. A. Eðe getr hun Arnbiörg mín haft Barn æ Briðste, hun hefr so margt at annaz, það giora her eðe helldr margar Konr.

B. Þvi er verr, at þetta er satt sem þu sagðer, at eðe margar Konr hafa her Barn æ Briðste, þo eru þær nokkrar og eru þeirra Börn aðþekkt af bettre þrifum enn hinna, sem sæðaz æ Miðolfs anars Dyra Kyngs; Þu ert því sællre og fríðsæle sem þu getr bettr síð þig við því at rekaz fyrr Ströme annazra Manna illrar Síðveniu, einn i þess Stad fylger Skynseme og hollum Ræðum, helldst i so markverðum Hlut, sem snertir Velferd og Heilsu Barna þina. Hvað það hið fyrra snertir,

snerter, sem þu barst fyre þig, at Kona þijn
gæte ei hafst Barn ær Bríðste, vegna Eliunar
hennar og Anna, þæ veitstu at þetta gíora
þo Konr annarra Einvirka, og hafa gíort
til forna, sært Børn med ser til Engeverka og
annarar Utanbæar Binnu, borid þavg añade
hvort ær Bæfe, edr i Kiltunge med ser, hvort
sem þær fooru. Þetta hefr víst avked þeim Mæ-
du, sem Þon er, þvi soaheyrt er þad at Barn
alez vel upp fyrrer utan Mædu Moodurinnar:
enn Alvort þessara Mædra hefr þeim sialdan
brugdez, sem er soa, at Aft til Mædraña hafa
þessi Bríðstbørn inndrúked med Moodur-
Mioolfinne, sem hefr so naagvæmar Safter
vid Edle Barnsins og Moodurennar beggia
saman, enn hin Mioolfen er þvi Olijf, sem
fynlavsar Skepnr gefa, ja, þo onnr
Kona gæse Barnenu at sínga sig enn
Mooder þess, þæ er þad ecke nærrer þvi sem
sama sie, og þo betra fallande en Brósmalañs.

99. A. Þetta gíora þo flestar Konr,
ockr Konu minne er ecke vandara en þeim.

B. Þessa Alföfun hefr þu inndrúked med
Mavtamiolfenne, heyre eg þad, at þu villt
ecke gíora þer vandara enn nockrum ödrum
Mañe i sínum Ovana, þad er med ödrum
Ordum at segia: þu villt fylgia añara Maña
Dæmum, hvort þavg eru good edr ill, ef at
þavg eru at eins avdnæm og avdvellid. Þeg-

at Gud vinnalar fyrri *Jeremias Spæmann*
Olucku Gydinga, seger hann: At *Húngred*
 mynde gjöra *Mædurnar* so mistunnarlaus-
 sar, at þær myndu ei gefa *Börnunum* at síu-
 ga sig. Harmagr. 4. 3. Drekarner retta
Briósten at *Ungum sínum*, og gefa þeim
 at síuga, enn *Dotturinn* míns *Sólks* blytr
 at vera mistunnarlaus, eins og *Strútsfugl*
 á *Lydemörku*. Heilög *Ritning* getr þess vís-
 da, at *Gydinga Konr* höfdu *Barn* og *Briós-*
ste, og marger lærder Men hafa skrifad um það
 hvad hollt það være, bæde fyrri *Barned* og so
Mooderena, og medal þeirra er *Joh. Sam.*
Carl, *Greifans* af *Jsenburg Hofæfnare*, i
Bæflinge sínum von *Saug-Annun*: Hann
 telur það fyrst til, at öll annarleg *Mioolk* sie
Börnun *Dhollare* enn *Mædranna*. 2.) *Mæ-*
durnar síu mörpum *Sivkleikum* underorp-
 nar vegna þess at *Mioolkur* vegirner til *Briós-*
anna teppez, og *Mioolk*en þryckez med *Balldi*
 apte in til *Lijkamans*, hvor vid *Moattwrunar*
Edle hindraz. Það mega aller skilia, at það
 sie og moote *Guds* og *Moattwrunnar* *Reglu*,
 at *Moodore*n synie *Barnenu* sinnar *Brióssta-*
mioolke, missir hun lijka þar fyrer opt
Heilsu sína, og *Alst* *Barnsins* *Steph.*
Gvazzins skrifar so: *) At þess vegna verde
 marger *Ættlerar* og *Fracklande*, at *Franskar*
 Konr

*) De Conversatione Civili.

Konr'ale Børn ær Miðolfr skynlausra Dyra.
 Hann seger frá því, at þó Hustru Catonis
 hafi áled Børn sín ær Bríðste, þá hafi hun
 stundum lofad Børnum Ambætta sinna at
 singa sig, og þar fyrir hafi, æt Barnana
 hennar siðsfrar, aller Prælar i Hwínu elskad
 hana. Same Grvazz ritar og þessa Sögu.
 Ungr Mædr Fridluboren af Syrefolke i Ró-
 maborg, kom nokkuð Síne heim úr Stríde,
 vellavdugr orden af miklu Herfänge; Sö-
 num mættu Móder hans og Sóstra hans;
 Strar gaf hann Módr síne Silfur-Baug, en
 Sóstra síne gaf hann Gullmen. Þegar nú Mór-
 deren quattade um það, at Sonuren Ripte
 illa við sig, svarade hann: Umquörtun þín er
 órettvis. Það var eðle nema 9. Mánader
 sem þú barst mig i þínu Lífi, en Sóstra mín
 ól mig á Bríðste sínu heil 2. Ár: Líkamann
 hefi eg at sonu af þier med líclum Sóma, en
 allt hvað þessi hefr við mig gíort, er framkór
 med afbreine Elsku. Þú sviptir mig öllu
 Samneyte þínu, strar sem eg var fæddr, og
 rakst mig frá Ungum þer, en þegar eg var so-
 munadarlaus, tók þessi mig síer i Skapt, og
 kom mier til þess Þrosta, sem þú á mier ser.

100. A. Þu munt vilja at allar
 Konr hafi Barn ær Bríðstun.

B. Færre ser því. Þegar Kona er
 Skapvargr og affasull i Sinnesins Hær-

ingum, hværiar heldst sem eru, þæ er
 Miðolk hennar Dhall, heldst strax eptir
 hværia Skorpu, sie hun þvnglynd og fwl-
 lynd, edr hafi hun nokurn Erfa Simf-
 leik, jafnvel þo hann giore enn þæ ecke
 vart vid sig, þæ skyllde slif Rona alldre-
 gefa Barne Brist, og ecke helldr tiggia
 i Barn, so þad renne ei nidr hennar Muñ-
 vatne med Matar-Tuggunne. Þad skyll-
 du ei helldr giore Bristveifar Kerlingar,
 af somu Rofum, því allt þetta er Olif-
 ian i Ungbarns Maga. Loangtum minne
 Jllsku Dged og Dheilinde verkar Bvsmas-
 la Miðolken, og er þad betra, at Bar-
 ned hafi minne Skilning, og minne Leste,
 enn hvort tveggia meira, sem þo er lif-
 legt af illrar Moðurmioðlk.

101. A. Þæ verdr at taka Navtas-
 mioðlk er Konumioðlk er vond.

B. So verdr þad at vera; Hafi Rona þijn
 einhværia aðrtalda Breste, sem Arnbiörgmun
 þo ecke hafa, þæ gefdu Barne þijnu Mioðlk wr-
 wngre Kw, meinlavfre, þrifgoodre, nykelfdre,
 en ecke gamallre, ecki manngre, ecki þeirre sem
 einhver Dþrif er i, og allrasijst þeirre sem leikr
 a Ridle. Þo nu þessi Kwamioðlk sie good, sem
 eg riede þer at velia, þæ maartu samt skilia, at
 þegar heilbrygd Rona dreckr hana, og þessi heils-
 næme Logr hreinsaz og flæraz en betr i Mioðl-
 furz

Eur-Edum Konunnar, þá verdr hafi þvi betre, tærare, og Barnenu hollare.

102. A. Effe mun allt under þvi komed at Barned fœe gooda Miðolk, fleira vantar en.

B. Mooderen verdr at þrijsa Barned, hun laggar þad fyrst i volgu Batne, síðan sinæmsaman faldara, og seinaz i koldu, ja, wte i rennande Batne edr Sioo, æa hlhum Sumardege, þegar Barned er fared at stoal-
paz, þá verdr þad síðan hravstara og D-
hiartfælt, og þoler betr Bosbwd, Fordast
æa hun at klæda þad i þravng Fot, æa med-
an þad er wngt, og síst mæ þrengia at Lida-
mootum þess. Gott er þad veniez sem fyrst
vid, at þola Kulda, Bætu, og lijka nockurn
Sult endr og sinnum, heldst ef þad er Svein,
sem þetta þitt Barn. Upp fræa þvi þad er 6
Betra, er betra þad ete alldrei fyrr en þad
verdr swangt, og drecke alldrei fyrr enn þad
þyrster. Aller þeir Leifar, sem æfa vel Lijka-
mann, og hverke er Hæske vid nie neitt Last-
verdr, eru Dreingium gooder at ødruhvörnu.

Cap. XXII.

At la fædaz fleire Born.

103. **M.** Swangt er nu síðan Fundum oðfar hefr samanbored, get eg nu sagt

Hier þad Bónde ! at eg hesti reynt Moð þijn,
 og hafa mier at goodu orded, Þord mijn er
 hu vel ræktud orden, og bæte eg hana þo car-
 lega, enda ydrar mig alldrei þess, er eg hesti
 ær henne bicastrad, þo ordugt genge framan
 af, þvi nu sem komed er, hesti eg allt noog
 hvad eg vidþarf.

B. Niðottu heill Handa, eg samfagna
 þier, at þu uppstær nu Alvört þijns Erfides,
 þu munt þo enn betr reyna hier epter, hvad
 fóst og Ohviful Gicæsa þad er, at hafa so vel
 unned sier og Børnum sijnum i Hagenn.

104. A. Børnum sijnum, segerdu, iæt,
 ef eg ætte ecke nema elldsta Drengenn minn
 einn, þær gicæte hann lifad epter mig ær Kon-
 ingsstodum, sem nu eru ræktader til Gagns;
 Hann er nu lijka komenn til Bifa; Enn eg
 er meire Moðrlætes-Madr helldr en þu veitst,
 Børnen hafa vered ærlega at hlada ær mig,
 eg ær nu 6 Børn, 4 Dreng og 2 Strotter,
 segenn yrde eg, ef Gud tæke þavg af mier,
 annadhvört i Bólunne, edr ødruvijfi, enn
 eg sæ ecke so gott, at þavg deye.

B. Ecke falla eg þig Moðrlætes-Mann
 fyrer þad, þo þu eger 6 Børn, helldr Groo-
 da og Gæsumann, enn þad er rom Ogæsa
 þijn, at þu þecker ecke þann Belgjörning
 Guds, sem hann veiter þier i Barnaflanum;
 Þu Ofstar Børnum þijnum Dauda, en þeir-

ra Lijf ætte þier at vera eins fiært og þitt eig-
 ed Lijf. Gud virdte þad vel fyrer Salomone,
 at han bad ecke um Lijfæt Giandmaña siña ;
 Enn hugsadu hvad illt þad mune virda; þier
 fyrer Gude, at þu ærnar Børnum þijnunt
 Feigdar ; Þar ad avke er þad alltijð Synd,
 at Ofka ødrum Davda, iaa, þad er fyrsta
 Trappa til Manndraaps, at vilia Mann feiz-
 gann ; Þad hefr hendt verstu Glæpamen og
 Heidingia, at þeir hafa bored wt Børn sijn,
 og þo var þad hallded Illvyrke, hica þeim
 Heidingium sem niannvðlegre voru, kom þad
 af Bantrw, Lete edr Grind. Nu hefr Ban-
 trw, um Guds Forsioon, yfir Framfære Bar-
 nanna, geted þennann Þanka vid Bilia þijs-
 num, og finnde; nockursstadar myrðt edr
 wtbored Barn, þaa hafa Menn meire Orðs-
 sok, at drootta þann Glæp at þier en ødrum,
 sem ecke hafa loated slijk Ord af sier heyra.
 Þad er avdræded, þu hefr fenged þier Konu
 til Munadarlijfis, enn ecke til at afla Bar-
 na, og eiga Børn þijn listad at þacka þier
 Gaderned, fyrst þu ert aa moote Bilia þijn-
 um ordenn Gader þeirra, þvi þu hefder allðs
 rei Barn ætt, hefder þu moatt roada.

105. A. Þad er Bon at Rijkemen
 vilie at Børn sijn lifi, enn eg er soatæfr,
 þvi yrde eg segenn at Gud liette þeim aa
 mier.

B. Bist er þess Þon, at Ríkismen vil-
 le at Þern sijn lifi, enn ell er hin sama Þon
 aa Foatækum, því Bloodskyllan aasamt med
 naattwrelegre Dugd aa Rækt, hefr eins Stad
 hica Foatækum sem Rífkum, þu ert ecke hel-
 dr i þeirra Tolu, sem ecke geta sædt Þern
 sijn, og er Mannndygdar og Ræktarleysi þitt
 því svivirdelegra, sem so litla Alf hefr aa Alf-
 Evæme þínu. Þor Sreksare spæer Gyda-
 ingum, at þeir Dagar skylldu koma yfir þa,
 at þeir myndu segia: Sælar eru Obyriur,
 og þeir Qvider sem ei hafa sædt, og þav
 Briöst, sem ei voru mylkt. Þetta kom þa
 fram, er Guds Reide tortijnde Jerusalem,
 aa þeim sama Tijma, sem Mædurnar floats-
 rudu Þornum sijnum og aatu þavg, þaa seg-
 du þeir vesælu Gydingar Fiøllumum: Sall-
 ed yfir oss; Þeir villdu helldr liggia sundur-
 marder under Fiallsfridum, enn bera þaa Os-
 lucku sem aa þeim laa; Og var þetta Merke
 til þess, hvørsu at beiskustu Hørmwngar ge-
 ta floekt þann Ricerleika, sem Naatturunne
 er vidEvæmastr; Enn þu villt Davda Bar-
 na þinna, aa betstu Fridar-Tijd, þegar þier
 gengr allt at Oskum, nema þad, at hun Arn-
 biørg þijn er ecke Obyria.

106. **A.** Eg veit ecke hvad verdur af
 Þornunum þo þavg lifi, enn þavg eru betst
 fomen i Himnaríke.

B.

B. Mikell Trwmadr gíorez þu nú, at þu villt strax senda Børn þijn upp i Himen; Enn þetta er Yfirvarp, því at i rettre Ravn er þier þad innan Bríðosts, at Børnen ete ei af því, sem Gud gefr þier, þesse þijn Hraesne getr þo ecke noad wt yfir Ræktarleysi þitt, so þad hyliez: Fyrst þu unner ecke Børnum þijnum Lijfs, vegna þess, þu þarst at flæda þavg og fæda, so lætr þu, sem þu gyrnest þeirra Scaluhialp, einasta af því, þavg eta þoa ecke fra þier, enn þirster þu at fæda þav aa Himne, þoa munder þu foa þeim annars stadar Dvöl. Þat er satt, at aller Menn, og Børnen lijka, eru betst komner i Himnas ríjke, enn þoa endez Berölden, ef öll Børn dæna, og þeir byggia Lønd sem lifa, þeir losa Drottenn, þeir byggia og þacka Guds Belgíörninga, þeir stríjda og yfirvinna hid Illa. Þess vegna villtu ei Öska þijnum eldsta Syni Davda, at han fæe Himnavíst sem hin Børnen, at þu elskar hann meir enn þavg, og er þar af avdræded, at þu helldr ecke so miked af Himna-Bístenne i Þele níðri sem þu lætr, fyrst þu villt þann Drengenn þinn síjst þoangad komenn, sem þier þyker vænst um, og þu trwer betr Konúngstodum at fæda han ein, enn Gude, at gefa þier Framscere fyrer sex Børn: Þijn Børn eru þier öll jafnskyld, bíð þu Gud at ala Önn fyrer þeim öllum, og

trödu þvi, hann sende Brædd med Barne,
 fyrst hann gaf þeim Elfsid, mune hann gefa
 þeim Fædu, fyrst hann gaf þeim Elfkama,
 mune hann gefa þeim Fatnad, og gledstu i
 Bonenne, at i Elle þinne munur þu syng-
 ia af eigen Meynslu:

Sæll er sá Mann, þeim gefr Gud,
 góðann Siöllda Barna.

107. A. Ef þu vissir hvað eptersætt
 mæ er eldste Drengurenn, þá myndir þu
 ekki læ mæ, þó eg vilje síst missa hann.

B. Þon er þess, at hlýdd Barn næ
 mestre Elsku Foreldranna, enn þó eru þav
 þær ell eins skyld, og hlýden kunna þin at
 vera, þó þær falle best Gædslag eins þeirra.
 Ekki være Verölden velþagð, ef aller Mæn
 være eins gediadar, þó einhver Sona þinna
 sje þær miög Olífr, þá kanni hann at vera
 lífr öðrum, eins goðum Manne sem þu
 ert; Aldrei verdr það affakad, at Foreld-
 rar giøre sje Olboga Börn, eingenn Madr
 er til allra Sluta vel hæfr, og eingenn Dhæ-
 fr til alls, og ske mæ, at eptersætt Sonr þinn
 sje ekki gott Boonda-Efne til Rönungstada.

108. A. Eg ætla at gefa Gæm at
 Gædslage þeirra, þegar þeir eldaz, mun eg
 þá segia þær frá þvi.

B. Þvi mættu ræða, vel verða þær
 og þeim.

[Cap.

Cap. XXIII.

Gedslag þeirra Atla Sona.

109. **A.** Nu er Synur minner far-
 ner at vara, og sie eg þad nu að þeim, at
 þeir verda ecke Lyndes lifer, ætla eg enn sent
 fyrr þeim eldsta, at bwa epter mig að Kon-
 úngstodum, enn hiner verda þá at leita fyr-
 rer sier annarstadar.

B. Þvi villtu helldr hann bwa þar epter
 þig en hiner? Eða hvornenn er hann lyndr?

110. A. Hann er so vel lyndr, at aller
 unna honum, hann er sífellega gladr, þegar
 hann sier at vel liggir að mier, leifr hann að
 Als Odde, enn grætr ef hann veit eitthvad
 ganga at mier. Þo hann ætla sier alldrei so
 freklega eitthvad i Dvöld, gilder hann einu
 að Morgun, ef hann veit eg vil annad, hann
 er medavmfunarsamr vid alla, sem eitthvad
 amar at: Hann lagar sig epter allra Manna
 Gede, sem hann þecker, og eins þeirra Síns
 es Umbreitingum, hann þíðar sig ecke med
 at hugsa lengi um nockurn Slut, þad sent
 honum femr fyrst i Hug, er hanns betsta
 Ræd og þvi fylger hann. Sælgæte og Sels-
 skapr er hanns Ynde.

B. Vel seger þu af þessum Yngesmañe,
 enn ecke er honum hendrug Bist að Konung-

stodum, sw Jerd liggr misg affijdes fraa ød-
rum Mennum, og er þad hañs mestu Lei-
dende og hælfr Davde, at vera i Scamenne,
þar giæter ecke hanns naatturlegu Kosta, ne-
ma til þess, at giora Ogæfu hanns þeckianle-
gre, því þegar hann eyrer ecke fyrer Dynde,
at sitia yfir jasnlegu Bræhnavke, i Einbyle
sijnu og Scammenne, verdr hañ halldenn laus-
sinna og Dnytiwng, enn gefir þu honum
Road og Leyfi at koma sier i Pioonustu ædre
Manna, ellegar til Ræppmanna, til at læra
Ræpphøndlan, þæ er honum open loangtum
gæfuvænlegre Þegr, jæ, hann er allstadar
velkommen nema i Einsetu, og Scamenne, heldst
nu i Ungdæme hanns.

III. A. Þæ er nærste Brooder hanns
ødruvijse, hann er hardgedia, roadrijfr, so
hann eyrer eingu, nema þad gaange fram, sem
hann vill, og sparar hann hvørke Jllt nie
Gott til þess, hann er ørleatr og bedste Binc
Bina sinna, broadlyndr er hann, enn soatt-
fros aptr, alldrei kemr þad at honum, at
Menn siæe honum bløftra, enda sier ei Sag-
nad æ honum, þott honum gaange i Bil.

B. Þesse annar Sonr þinn er lijka gott
Manns-Æfne, þegar hann eldez og stillez, hañ
er þar sier og ødrum þarfr, sem hann hefr
eyter Mannvirding at sæfia, og þo æ hann
mesta Framma Bon vid Strijdsstanded, ef
Kong.

Kongureñ stiftar þad her i Lande, og þar er hann betr komenn, enn at vera Kon-
úngstada Boonde, og þar mæsse Mid-
lunge vinsæll.

112. A. Þridie Broodurenn er þeim bæ-
dum Slijfr, hann er þögull og Dþydr, athu-
gasamr, hollr þeim sem honum er vel til, en
heiptræfenn vid hina, hann qviðer þar öllu
fyrer fram, sem eingenn Hæsse er, enn þæ
eingou, er Hættan er mest fyre Alogum. Hann
er seinn æ ser at byria nokud, enn fappsamr
er hann femr til, og þravtgoodr i Erfide.

B. Dskemteleg verdr Gisting og Bist æ
Konungstodum, ef þessi byr þar, honum er
vandfengen Kona, og lijka eru soar Konr
honum velgistar, mæ hann vel Dgistr vera,
og nu er honum gott at koma ser æ Fiske-
Duggr, edr adrar Siooferder i millum Lan-
da. Umbrentingar eru honum eins navd-
synlegar, sem hinum elldsta, Fiølmennu og
Selkapr. Hann getr vel lært Styre-
manns-Konst, og þæ er hann vel komen,
verde hann Styremadr æ Haffskipum.

113. A. Fioorde og yngste Sonr minn,
er Epterlæted Moodr sinnar, hann kom und-
er Hardindes Ared, þegar eg so ei annad fyrer,
enn eg munde bregda Bwe. Hann er so stilltr
og spafr, eins og hann være orvaso Karl,
hann vill alldrei leika ser, nema ljited uppar
Palle

Þalle hica Moodr sinne. Hann gefr sig eckert at þo Brædr hanns hæde hann, eda hvað heldst illt þeir giora honum, ef at þeir losa honum at vera fyrrum, og hann kenne ecke til. Hann þoler allt vel nema Sult, og idnare er hann við allt Erfide, sem hann mærlenge seiglað við, enn hvor hinna Brædranna.

B. Þessi er Boonda Esned til Konungstada. Hann hefr lært Alfird þina i Brosshattum, og þeirre somu fylger hann; Þu skyllder koma Brædrum hanns burtu frá honum, ædr enn hann tekr við Bwe, og wtegaðu honum duglega Konu sem hvetie hann til Framqæmda, og sama giore þið Foreldrar hanns, sem verded til Hwisa hica honum i Elle yckar, þa er vel fyrer honum sied, og ske mæ, at þar werde þinn Wetsæld ei minne, enn hica hinum Brædra hanns, sem oðrum kunna at synað vænnre æ Belle.

114. A. Dætr mīnær tvær eru lijkar elldstu Brædrunum.

B. Þu skyllder gista þær strax. Gefdu þa sem lijf er þeim fyrsta, þeim Manne sem lijfr er þeim oðrum i Tolu Sona þina, en hina, sem lijf er þeim oðrum slyfum Manne, sem lijfr er þeim sýdarsta þeirra, sie hann at Wæ og Esnum henne meir enn jafn bodum, þa uner hun vel Hag sijnum.

115. A. Bandfösid er æ þessi Ríör
fyre hvört Barna minna.

B. Það er satt, Ríör Manna eru i Guds
Hende, enn þó ræða Foreldrar fyrer þvi,
hvad Børnen leggja fyrer sig fyrst, sem er opt
Underbröningr þeirra Lucku edr Olucku, ein-
fanlega skyllder þu forðaz, at troða Børn-
um þínum til þess, sem fiarlægt er þeirra
Sinnislage, og þavg hafa nættvörlega Öbeit
æ, þvi þar getr Madr betst þíðonad Gude
og so Födurlandenu, sem hann er hneigðs
astr til, og þæ er hann bæde ser og öðrum
þarfaste er hann mæ þad Gott gíora,
sem honum er löstugaz.

116. A. Eg villde þeir være fyrer i
Födurlandenu, þad þyke mer þeim betst hæ-
fa; Enn valt er æ þad at ætla, ef eg fylge
þínum Ræðum. Mer þyker þad Bricæl,
at so mærges sigla, og ilengiaz annarstadar,
hvar Frændr þeirra hafa eckert Gott af þeim.

B. Þessara Orða er mæ þadan Þon sem
þu ert, og so vill hvör goodr Madr, under
so goodre og milledre Stjórn, sem vier bær-
um við. Það er Synd og Glæpr at yfir-
gesa Födurlanded, nema sá leyfi er Ríks-
ium ræðr, eda stóor Mæðsyn reke Mann-
burtu, og eiga slíker Menn ecke Landvært,
nema þeir sœe Fyrergefning síns Glæps, þæ
híð fyrsta verða þeir fríðhelger, og varaðu
Børn þín við þvi.

117. A. Hvað er þetta? Sigler ecke margr ærlegr Mædr, og kemr aptr med Sooma til Fødurlandsins þegar hann vill?

B. Kongr leyfir þad morgum, sem hafa yms Eyrendi, og fallar þa aptr þegar hann vill; Enn eg skil af þessare þinne Spurningu, at þu helldr Fjörumæled i frijngum Island Ummerke þjins Fødurlands.

118. A. So er þad, eg helld Island enn ecke önnr Lønd fyre mitt Fødurland, því her bioð Fader minn, og her er eg fæddr.

B. Kongurenn er Landsins Fader, og medan þu ert einhvörstadar i þeim Løndum, sem under hanss Ríke eru, þa ertu i þjnu Fødurlande. Öll Ríke Dana Kongs eru aðliktande sem einn Ríkame, enn þu ert þess Ríkamæ Limr. Kongr helldr þier vid sama Laga Frelsi, sem öðrum Þegnum sínum, og leggja öll Ríken Styrk sinn til þess at veria þitt Frelsi, sem hvors annars Undersæta; Þar til þarf miked Herlid, enn Kostnadr fyre því liggir að öllum Ríkiunum, og öttu þar til at styrkia, epter Eitölu, vid aðra þjna Ríka. Þu fæddest til þessa Rettar, sem hvör Limr hinns borgarlega Ríkamæ nyr, og vid hann ertu bunden alla Væfi þjna, þu ert med öllum

um Barnade þínum fridhelgr i Ríike Dana
 Kongs, hann lætr bæta þer, ef þer er mis-
 þímt, og líka tekr hann sícalfr Bætr, ef þu
 mæter Ofkunda, vegna þess Rettar sem hann æ
 þer æ, verdr þu drepenn, þá hefner hann
 þíns Bloods, og tekr þe Beganda i Bætr
 þyre Þegn sín, sem hann miste. Þu ert skylldr
 at veria þe og Þiorve Þodurlandinu til Þar-
 nar, og hvor þess Limr er skylldr at gíora híd sa-
 ma. Þer af serdu hvor Skóin þad er, at
 stríwka til Granskra, Enskra, Hollendskra,
 sem hleyppa her inn æ Hafner, enn yfirgefa
 sín Erfda-Herra og Kong, og hafi Kongr
 þor þá Stríjd við þá Þíood, sem ein stríjkr
 til, þá er þad Eruleyse og Drottens
 Svík. Segdu Sonum þínum, at þad sie
 þeirra Skyllda, þeirra Frame, Soome og
 Wagn, at mentaz sem betst, Þodurlandenu, eda
 þeim borgarlega Ríikama til Þarfa, i hvoru
 heldst Stande sem þeim er hentaz og þeir eru
 hæfaster til, hvar heldst sem vera kán under so-
 nu Landstíorn; Þvi þeirra Þodurland er
 ecke Grioot eda Grund, Mosar eda Míjrar her
 æ Lande, heldr þad Samband sem er æ mill-
 um allra Mána i Danmerkur Ríike (Civi-
 tas. Res publica.) Þessa Meining um Þodur-
 landed má sína Jer. 29. 7. Leyted Fridar
 þeirre Borg, til hvórrar eg liet burtleida
 ydr, og bidied fyrer henne til Drottins,

M

þvi

þvi þegar hun hefr Frid, þá skulu þier og so Frid hafa. Her ma sía, at Gydingar cattu at alijta Bebel fyre sitt Fodurland, fyrst þeir voru komner under þess Lands Kong, en þeirra eigned Fodurland eda Rij-
Fes-stioorn var til Grunna gengen.

119. A. Marger Menn, sem ecke hafa meire Efne en eg, loata kenna Børnum sínum Latínu, og koma þeim i Skóla, litst þer ecki at eg reyne til við einhvörn Dreng-
enn minn, at giora eins við hann?

B. Ef at þu a) veitst at nockr Sonn þinna, hafi meir enn almennelegar Gæfr til Lærdoms. b) Ef þu veitst edr sier Lijfende til þess, at hann mune verda fyrer þennann Lærdoom, betre Madr og þarfare ser og þer og Fodurlandenu. c) Ef þu veitst hann hefr Lyst og Stoduglynde til Boofnoams, en ecki til Sicalfrædes og Jdiuensis, sem hann vænter ser (moaste) þegar hann er orden Skólalapilltr og síðan Student. d) Ef þu hefr so goodann Gíarhag, at þu þurfir eckert at draga frá ødrum hans Systkynnum, so þavg misse þar fyrer nockud þad, sem þeim er nauðsynlegra til Mannanar enn honum er Latínan. Nu þyke mer lijflegt at þu mun-
er ei funna at dæma um Lunderne, og en síðr Noams Gæfr Barns þijns, þvi ræð eg þer at fæ Son þinn i Hendr einhvörum lærdum

og skynsumum Manne, sem reyne hann um
Stund, ef hann radleggir þer þá at setja
hann til Boka, so fylgdu hanns Radum,
ef þu hefr Efne noog; Eg let þig ekki.

Cap. XXIV.

Atle verdr Hreppstioore.

120. **A.** Nu er so komed, at Prestir
og Hreppstioorar vilja falla mig til Hrepp-
stioora, enn eg vil komaz hia þvi, vegna
þess, at Hreppstioorar hafa Dmak mik-
ed, og Atolr annara Bænda, enn eingen
Lavn.

B. Ekke tíðar þer undan at skoraz, og
líka er þer þar með Sooma leyttad, þvi
Lússaga Sorordn. af 3. Junii 1746 35 Art.
skipar, at til Hreppstioora skule þer epter wt-
veliaz þeir gudhræddustu, duganlegustu og
forstandugustu Bændr i Soofnenne, hv-
ier i öllum ærlegum Samkomum, eins og
Medhicalpararner, skule metaz og virdaz
framar öðrum Bændum i Soofnene. Þar
i sama Stad er þeim líka Lavnum lofad, sem
er Þridingr allra þeirra Bóta, sem þessi
Sorordning uppaleggr, og verdr það þeim
goodr Styrkr, ef þeir forsooma ekki at ganga
þar

þar eptir, líjka Bóotum fyre Foragt þeirra Skiefana; Það má vera þer idugleg Fevön fyrst i Stad, og síðan meire Virðing enn aðr.

121. A. Hvað æ eg þæ at giera i Hreppstjórnene?

B. Þu ætt at hafa, ásamt Felögum þínum, Forsíða fyre því sem Hreppnum vardar, Frammf. B. 9, enn einfannlega Foatækum.

122. A. Hverier eru þeir Foatæker, sem Hreppstjórar eiga at annaz?

B. Það eru þeir Menn, sem ecki eiga Forslags-Eyrer, og ecke helldr Framfærslu Menn. a) Siúker Menn og Sárer. b) Födurlaus Börn. c) Orvasa Menn. d) Eckiur. e) Allir Þrotbiarga Búmenn, heldst; Bar-na Menn. f) Skipsbrots-Menn, (þó er mestoll þeirra Önnusta fomen til Synslu-manns med Forord. 1705 21. Martii.)

123. A. Hvað Fe leggst fyre þessa Foatækis-Menn?

B. Siórdúngir allrar Tíundar, Mat-giafir, Simmtúngir allrar Helgedaga Veid-ar, hvor heldst sem er, eins wr Hval þeim sem veiddr eda fluttr er æ Helgedögum, edr wr þeim Siárhlut sem þæ aflaz. Öll Tíund þeirra Maña, sem miña Fe eiga en 5 Hundr. Kongurenn hefr ogso gefid Foatækum tvo Þrid-

Þridiungu, af öllum þeim Boötum, sem
Húsaga Forordningun uppáleggir, item,
fyrir Helgedaga-Brot. **Sabbats** For-
ordning 29 Maji 1744.

124. A. Þu nesner Matgiasir; Er
það ekki Pápiška?

B. Þvi verdr ekki neitad, at lavngum
Tijma fyrir Sidaskipten var það i Lög leidd,
at Menn skyldu fasta og vissum Tíðum, og
gefa þann Mat Fættum, sem þeir myndu
annars i það Mál hafa eted, læsu Skylda og
öllum elldre Mönnum en 12 Betra, og yngre
en 70 Betra, (v. sup. 95) sívker Men, þvinn-
gadar Konr, og þær sem hafa Barn og Bró-
ste, eru þar frætefnar. Nu er ei nema ein
Skyldufasta árlæg, það er og fiorda Söstud.
epter Páska, og flester bindast Matar, þar
þeir eru til Guds Bords; Þessa Málsverde
og nu en i Dag at loka fættum Mönnum,
þo pápiškar Skylduföstr sien ástefnar. Það
er i nokkru Hreppum Venia, og ekki Osann-
giarnleg, at Boonde gefr i All. i Matgiasir fyr-
rer hvörn Mann, sem fastar og Bæ hanns.

125. A. En ef þetta næger ekki til Fram-
færes Fættu, hvað skal þá til giora?

B. Sie þá hverke til Alheit nie Scatta-
giasir, sem hvört tveggja má heimta, hafi
nokkr lofad þvi, þá heimta Hreppstjórar
Manneldi af öllum Mönnum i Hreppnum,
M 3 sem

sem þe eiga, so at fœtæfer alæz þo med ein-
 hvorinu Moote, er svo Regla æ Mannelde ep-
 ter Rettarbót Hákonar Kongs 1305, at fœt-
 tæfr Madr ein sie Moott æ hvorium 10 Hun-
 drudum, til þess fomen eru 1 Hundr. Hund-
 rada, síðan eina Moott æ 20 Hundrudum
 hvorium, nema Hreppstioornarmönnum synez
 annað sannara. Þar af sierdu, at fœ sem
 æ 1 Hundr. Hundrada, elr fœtæfæn Mann
 12 Mætr, enn eige hann 2 Hundr. Hundra-
 da, þæ elr hann þann fœtæfa 18 Mætr.
 Svava þessu eins Lævsamenn sem Bændr.

126. A. Mær æ at hallda Hreppskil?

B. Effe fyrr enn 4 Bifr lifa Sumars,
 og ei síðar en Tjundum sie skipt, Drottens
 Dag fyrstann i Betre.

127. A. Þæ mun eg verda at fœra
 upp Bod, eins og Syslumenn?

B. Bod ættu viðt upp at fœra, og sen-
 da þad Bodleid um Hreppenn undan þier,
 fyrrer Hreppstioornar Þinged. Syslumenn
 læta bera undan sier Breidaxar: Bod, sem
 merker þad Kongs-Balld, sem þeir hafa, og
 þvi fallaz þad Bod stundum Öre Kongs,
 eins og Kongs-Balld var stundum fallad sa-
 ma Mafne, þad Bod æ at brwfa til allra
 Kongs-Erenda, þar sem um Skipan, edur
 Rett Kongs og Þegngyllde er at hœndla, so
 sem, til Manntals: Manndrápsleidar æ
 Þinga.

Pínga. Til allra Kyrkju-Sóknar-Sunda,
Hrepps-Navdsynia og Sveitar-Skila,
hafa Menn aðr brófad Kross-Bod; En
til at boda Byggdar-Mönnum Rán, Hern-
ad edr Maandráp, þá var skoren upp Dr,
sem sendez giarnan alla Vega frá Bervange,
þad Bod skyldde beraz i þá Lijking fíðott,
sem Dr flyge, og aller áttu þá strax at þys-
ia saman, vegna broadra Navdsynia.

128. A. Hvað á eg fleira at ána?

B. Melraffa-Deidar, Geldfiár-Ret-
stra, Siallgavng, Vegarudninga, og Ve-
gabætr, Þjóðgötr, Almenninga, Soru-
manna Slutning, Hepting Ostilamanna.
Híer víð bæta nyrre Sorordningar Um-
sion yfir Dugnade og Byrgdum Smá-
bænda, Vinnuhúða Halde, og Vertum
þeirra hía Bændum. Sveir eldstu Hrepps-
stjórar eiga líjka at vera Stefnu-Bottar, þe-
gar með þarf, Utan-Herads-Manna, epter
Stiftamtmanns Skipan, 1772.

129. A. Segdu mier Eindaga, á oll-
um Gíolldum Boonda.

B. Eindage á Skatte er fyrrer Alþinge
Tíundum, Símtudag er 4 Vikr eru af
Sumre.

Gíastolle, sem á Skatte.

Líóstolle, fyrrer Nýár.

Heytolle, Mariu Messu síðare.

Løgmannstolle, sem æ Skatte.

Sátætra Tíund, fyrer Marteins M.

Matgiöfum, fyrer Páls M. æ Berri.

Dyratolle, Söstudag i Sardögum.

Legkavpe, sem Tíund.

Lífsavngs-Lyre, sem Tíund.

130. A. Segdu mier líka Sekter og
Bidlögr æ þessum Gíolldum?

B.

Mf. Ayr. Dæmt

A Skatthallde er Sekt	=	=	6	=
A Tíundarhallde (vulgo)	3	=	=	=
A Gíastollshallde	=	4	=	=
A Løgmannstollsh.	8	=	=	1591
A Líóstollsh.	=	=	=	3
A Heytollsh.	=	=	=	3
A Dyratollsh. hæðst	=	=	=	1
A Legkavpsb.	=	=	=	3
A Lífsavngs-Lyresh.	=	=	=	3
A Landskulldarb.	3	=	=	1504
A Bodsalle Rettarb.				
Eyr. R. 1294	=	=	=	2
A Kyrtugards Forsóm.	=	=	=	3
Efi fylger Lífe til Grafar	=	=	=	3

131. A. Þetta er miked Utsvar, og
hardt vidlagt.

B. Það ver þier i Alogum, sem þu ætt
ødrum at greida, og er það þó ecke so miked
epter Tiltölu, sem þier þifer. Til Dæmes:
ættar þu 60 Hundr. at tíjunda, gæfi þau af
sier

sier carlega Leigu, nu æ þessum Tíðum 10
Hundr. Þegar þu síðast býr við þau, verður
allt þitt Utþvar, það er Skattr, Gíastollr,
Tiunder, Líóstollr, Seytollr, Lögman-
sollr og Matgíafir, alltsaman ei meir enn
frest 1 Hundrad Verdavra.

132. A. Samt má síð æ þessu Skul-
datale, hvað harða Koste eg og aðrir Bæn-
dr hafa, fram yfir hina sem ekkert gjalda wt,
en taka Tollana in. Men eru þó af Náttur-
uðe aller jafner, og sem Stakan forna hlíðar:

Þá Adam gróf, enn Eva spann,
eingenn þekkte Keyserann.

B. Eingenn Hlutr er fullsiedr fyrr enn
hann er boðumegenn skodadr, þu alijtr þa
hina vinstre Síðu þinna Ríðra, þar er þer
ver það eina i Augum, sem mootdrægt er, og
spiller Anægiu þinne, enn freistar þijn til Of-
undar við aðra Men, er þu hygg þer sæll-
re: Gefdu nu Gæm at Högum þinum hæg-
ramegen, þar blasir við mörk og mikel Hægd
og Róðeme, sem Hofdingiarnir fæ ecke at
noota, hvað fegner sem þeir vilja. Eingenn
Madr hefr meira Frelsi, eingen sakslavfare og
Obrygdulle Anægiu, eingenn minne Hæska
og Bænda, en ein duglegr velmegande Bón-
de, slíkr sem þu ert: Þegar þu ert gudræk-
enn og trærækenn, hefr þu gooda Samvitsku,
og invortes Anægiu: Þegar þu ert goodgiarn

vid Granna þijna, þá syna þeir þier hid sa-
 ma, og þá verdr þu vinsæll: Þegar þu erfir-
 dar, hefr þu Unægiu, Alviðing, gooda Heil-
 si og good Þrif, sem lengia Lijf þitt fram til
 Ellenar, og hun verdr þier þá heidurleg, hæg
 og rooleg: Þu ert frij frá Steliande Ahbygg-
 ium og Sorgum, sem hiner ædre mæðaz med
 alla Ef, og leggiaz þar fyrer stundum varla
 mid-alldra i Gröfina. **Hvad þijna Stiett**
snerter, þá er hana at alijta sem Understö-
 du-Steina, allrar þeirrar Byggingar, sem
 Fallaz Almennings Gagn; Þeir eru at sönu
 laagt i Bygginguñe, en þar er hun öll upp-
 komen; Þeir haggaz ecke nie hræraz af nock-
 ru Stoorvidre, og ef þá bilar, þá bilar öll
 Byggingen. Þenñ Heidr og Gagn Boon-
 da-Stiettarennar, hafa vitrer Menn og good-
 giarner alltjíd þeck, enn þó er henne nu sá
 Hoadegeß-Tijme komeñ, sem alldreí kom fyrer,
 at siælfr Kongr vor og hanns Hofdingiar,
 taka nu Bændr i Forsvar, locka þá med Sy-
 rerheitum til þess sem cadur var Gagn og
 Skyllda Bændanna, og unna þeim Stoor-
 giafa, og añara Sæmda, sem nockurn Dug-
 nad syna ödrum fremr. **Hvad Gialld þitt**
snerter, þá hugsadu um þad, þu þarst at
 laata veria þig fyrer Ræne og Hernade, þar
 til þarf Strijdsfoolk og mikenn Herbrenad:
 Þu þarst at laata veria þig fyrer añara þinna
 Ean-

Landa Afgange og Raangstentne, þar til þarf
 Doomara, og þad einn ødrum ædre, so þu
 missir ecke Mettar, þo fyrsta Doomara siæz
 yfir: Þu þarst, eins og aller þeir sem vilia ve-
 ra dygduger Menn, at Erwarbrøgden siæu
 brynd fyrer þier, einkanlega þarstu, fyrst þu
 ert christenn Madr, at heyra Guds Ord, og
 brwka Sacramenten, og þar til þarf Presta
 og Biskupa yfir þeim, lijka Skoola og lærda
 Menn þar til. Öllum þessum sier Kongur-
 enn fyrer Bravde, og moattu skilia, at miked
 þurfi til þess, at sæda allar þessar Stietter,
 og vidhallda þeim, og þad er þeim öllum æt-
 lad, sem niöota Fridar og Frelsis i allre siæ
 ærlegre Høndlan, fyrer þessa Kongsinis Um-
 forgun, er þad ecke miked, sem þu wtelætr, at
 reifna, i moete þeim Mædum sem þu hefr;
 Enn samt þegar aller af þijnu Stande gjal-
 da eins, þæ er þad Fødurlandenu Styrkr,
 til ad vidhallda goodum Fride, Lögum og
 Erwarbrøgdum. Hvad Bidlogr og Sekt-
 er æ Gjøldunum snerter, þæ er þad þier og
 ødrum siælsstøpud Bjte, ef at þu og þeir vil-
 ia ei greida Gjalld sitt, fyrr enn Sekter eru
 afallnar, enn hafir þu ei Urræde at gjalda
 um Sin, þæ lijda þig gord Yfirvöld til þess
 hægez um fyrer þier. Stakan sem þu foorst
 med, vegr vidlijka og Mannjafnadr þin, være
 eingen Synd og Illska i Heimenum, þa þirf-
 te

te eckert Herlid, eingen Yfirvöld, og einga
 Þjunga-Prest; Enn nu eru Ríor þijn og an-
 ara Manna so, at þu maatt þacka Gude fyr-
 er alla þessa hanns Skickan, heldst þegar þu
 adgæter, hvad vesæll þu værer, es at þu find-
 er ecke i Landenu Frid, Rettvijsi edr Erwar-
 brøgd. Þad er satt, at Kersara Masned er
 laangtum yngra, enn Bwnadr þeirra *Adams*
 og *Evu*, enn hefder þu vered ordenn Boon-
 de, æ ofannverdum *Adams* Alldre, myndu
 þeir Masnkunnu Heliarmenn, sem þaa voru
 farner at alaz upp, og sijdan fylltu Jørdena
 med Ofriike, ecke lenge hafa myndad sig til,
 at giora þier loagt under Hofde. Sijdann
 Gud stiftade Kersaradæmen og Kongdoomas-
 na, samt ønnr Yfirvöld, hefr Verölden all-
 dreit orded so vond sem þaa; En nu er so god
 Tijd i þessum Løndum, at med fullum Sane
 mæ segia, at Mañdygd og Dugnadr hafi fen-
 ged Ofka-Stund at æfa sig.

Cap. XXV.

Verka = Skipan at Maanada-
 Tale.

133. **III.** Segdu mier nockra Reg-
 lu um Verka-Skipan Aled um Friing.

B.

B. Þá verður þu at vita Missera Skipte
og Moanadartal Broðoonda, því þar epter
hafa fræ fyrstu Bygging þessa Lands vered
reiknadar Broðskapar Reglr, og ber því Moa-
nada Tale miðg saman við Hlavy Soolariñ-
ar i gegnum hvort Teikn i Soolmerfia-
Hringnum, þegar allt Ared er samanreiknad.

1) Þorre er sá Moanadr, að hvorum
Soolen geingr um Vatnsberamerke.
Nu er Tijme til Innannbæarverka, enn
Utevinna er nu lítel, nema Griotdrættir
og annara Hluta að Sledasære, er það
nu hentugt at giera, því Hvíldartijme
Karla er loange þó Menn lyeð nokkud að
Dege. Af því það Jörn er deigt i öð-
rum Moanudum, sem harðt þyfer um
þessar Munder, so smijda Men Ogjar.aa
Eggjörn i þessum tveim Moanudum.
Fordastu at Vatn stande að Twne þjnu
i þessum Moanade, og alldrei fyrr enn
Vorleysingar koma, fræ því frys að
Havste. Allt hvað þu geymir af lifande
Abortum Innannbrofs, þarf nu meire
Bættun enn fyrrre Part Betrur, og því
meire, sem meir alijdr, fram til Sumar-
mala, at það skemur ecke af Freste edr
Hita, Slaga edr Ofþurf. Til at giera
goodann Scadreit, er nu Sænsa Skarn
besta Aburdr, sie það bored 3. Þunn-
lunge

lunga þyct yfir hann, og rigne þar niðr
til Sædijmans á Bore; Med Þorra
komu er Beturenn hælfnadr, en i Þor-
ralof má optaz falla hælfnadan Sódur-
tíma Þenings. Mikel Botvidre i þessum
Máanade, boda Þorkullda, og listenn
Grasvort. I þessum, og næstfölg-
jande Máanade hallda marger betst at
ala Kálfa og Hvelpa.

2.) **Góoe** heiter sá Máanadr nær Sool
er á Slavpe um Siskamerke, nu er sama
at vinna og varaz, sem á Þorra. Nu
koma þeir Stoorstravmar, sem kallaz
Góe-Ginur, þá er Skelfiska Tekia hæ-
gust, og betst Titlingaveide, sem þá
eru feitare enn med Smástravm. Lijfa
er nu goodr Tijme til Rjúpnaveidar. Um
þessar Munder bæta Menn Bröskhlute
sína, Ambod og önnr Ahöld, sem
bröfaz þurfa Sumared epter.

3.) **Finnaanadr** er Ferd Soolar i geg-
num Grútsmerke, og byriaz hann nær
lægt Jafndægrum. Nu má draga Sool-
dur vid Navtpening, enn bæta þad vid
Alsod, því Ellded gengr á hann. Navt
og Hestar geldaz um þessa Tijma. Sie
Þorgott, er nu hentugr Tijme at styfla
Barn, sem veitaz á yfir Land, so Bat-
ned stande þar á, medan Þorleysing er mest,
því

Þvi þad Grugg sem setr sig under Lysfinga-
ar Vatned, ær medan þad stendr yfir Læn-
denu, er betre enn nockr Aburdr kann at
vera. Sæ sem vill nœr Grioote upp wr
Jord, þvi sem upp wr stendr, hann
giore þad nu, þegar Jord er healsa Allen
þyd ofan til, edr nockud minna. Þær er
þad bæde lvsaz, og velltr lijka ær Kla-
kanum, so Erfided verdr healsu hægra.

4.) Þar um Bil byriaz Sumar, er Soolen
femr i Tarfsmerke, enn ær medan hun
er þar, hefr Moanadurenn vered kalladr
Gavkmanadr edr **Harpa**; Nu
er Scadtijme i fyrsta Lage i kallda Jord,
med þvi Moote Borgott sie, og er þær
betra at sær litlu Salte, med snemscanu
Græe, eda at vœkva um Siñ, med Salt-
lege eda Siðvatne, þad ver nockud Kul-
da, Ofpurke, og lijka Kalormuin. Frost-
lavs Snioor, ofan ær nysad Græ, er
betre enn flest önnr Vœkvan. Öllu þvi
sem under Jord ær at vaxa, mæ nu
fyrst sær. Seint i þessum Moanade, er
Tijme at planta allar lifande Kærr, sem
geymder hafa vered i Mold eda Sande ær
Betre. I hlju Bedre skal pæla þær Jord
upp sem Menn vill Grioossom verde. Hela
og Lognfrost eru skadlegre enn Frostnæd-
ingar, fyrer allar Urter, þvi skal Sæd-

reit

reite vel þekja þegar Hielufall er. Nu er Tíð at Manskera Hesta. Af því Siðarflæde Engiar gefa milog feitt Gras, þá þoler Savdse það nu ei, og verdr at hallda því frá þeim Engium heldst er Sed er magurt, enn betsta Beit eru þær Engiar fyrr Miðolfurkyr, og allann Stodrsfenad.

5.) **Æggtíð** edr **Stecktíð** kallaz sá Maanadr, nær Sool er á Ferð um Trúburamerke; A Ströndum norðr kallaz sá Maanadr Skerpla. Nu er Savd-
tíme þegar seint Þorar; Í miðium þessum Maanade eru Gardagar. Um það Lente má grasa Villerætr til Matar, því síðan þegar Gras fer at vara mör þeim, eru þær lafare. Nu er Tíme at byggja Hús og Garða, hreinsa Tönn og Eng-
iar, hylia með Mold Flög og Skridr, edr færa þær burt, vinna í Skoogie, safna Berke og fleirum Litunar Grösun. Þegar Hnavs veltr nu á Klaka, er hann betstr í Begge, því þá er Jorden enn lavs og Ofrið, sígr sá Beggr flóott, en verdr vel þiettr og varanlegr. Afavd er það nu eins Öholt at bjta Tönn, sem aðr var sagt um Flæde-Enga af sömu Rök-
um. Kyrr miðolka þá betst af grænum Groddre, ef þær eru ei of feitar, og hafi
aðr

adr genged wte nockra Stund, med noog-
re Gjöf og Mottum.

6.) **Soolmannudr** heiter sau Tjime,
er Sool gengr um Krabbamerke. Han
byriaz og Sólstodum. Fyrst i honum
fara Men og Grasafiall, um þad Lented
safna Men þeim Urtum, sem til Læfninga
eru ætladar. Þomb gelda Men næslægt
Jóns-Messu, en færa fræa Biku seinna.
Enge, sem Madr vill twijsla, sie nu sleg-
id i 10. Biku Sumars. Bilie Madr
uppræta Skoog, skal þad nu gioraz, þæ
ver hann ei aptr. Vel þarf nu at vofva
nyar Urtæ-Plöntur. Nu er Hvanfurdur
bestur sijðaz i þessum Moanade.

7.) **Heyanner** er Mannudr sau, sem
Sool hleypr um Leonsmerke, Nasn þessa
Moanadar syner hvad þæ skal idia, þvi
nu er komed at þvi abatasamasta Berke
her og Lande, sem er at afla Hens, og
meta þad flester Menn odrum Verfum
framar. Slættir byriaz veniulegaz med
midium Sumre. Vofva mæ Plöntur
einusinne i Biku med Gjoovatne, enn
odru Batne annars, ef mikler Þurkar
goanga. Nu mæ safna Þurkna, hann
er goodr at geyma i honum velpurum,
Egg, Rætur og Eple, sem ei mega
wtspringa, hann ver og Mocka og Swa,
N lijka

lífa hafa menn bræðad östu hanns í
Sápu Stad. Kornfuru og Cumine
má nu safna. Midt í þessum Má-
nade er Sólva Tefu Tíme, þó Ryr
hafi leged vte á Sumre, þá er Tí-
me þær ligge inne með Höfuddege.

8.) **Tvímanadr** er sá Tíme, sem
Sool rásar um Meyar Merke, og er
öll hin sama Jón, sem hín næsta umlíden
Mánuð; Nu eru Alfter Fjóðursórar, og
er því þeirra Beide Tíme. Allr Argroode
lætr nu af at vaxa, og eins Tre í
Skógum. Adalbláberialing, má nu
bræða í Barðar Stad, á Skinn og
Ledr. Epter Michaelis Messu miðskaf
Alfaydr at eins einusinne á Dag. Um
þad Teyte er Sleatr Tíme Geldneyta
og Hröta, ef ei skulu megraz aptr.

9.) **Havstmandur** byrjaz nær
Jafndægum, en Soolen gengr þann
Tíma um Vigtarmerke, líka var þesse
Mánuadr falladr Gardlags Mánuadr, því
þesse þofte hentugr Tíme at berta Trón-
garda, Engegarda, Haga- eda Skiool-
garda, og Grañagarda. Þegar Sá fer
fyrst at vísna, á Trone, þá er Tíme at
bera Myke á Boll, annars breñr undan
henne, nema sie gamallt Mottad Sav-
da, eda Hrossa á Mosa bored og
breidt

breidt yfir um Leid, er því betra, sem
 fyrr er giört, Alfa er til þess liðed lafare,
 og satt er það Fornmæle, at betre se ein
 Havstbreiðsla enn 2 Vörbreiðslur. Nu
 er Tíme at velta Lande því, sem scaft skal
 i eitthvad Fræ at Vore. Batns-veitinga
 Skurde æ nu at stínga, so eckert Batn
 gete staded yfir Lande æ Betrum, helldr
 at það swra Batn soæ gott Afrensl. Jar-
 dar Averte sem Menn vilia geima nidur-
 grafna wte edr inne, skal nu upptaka
 og loata nockud þorna, grafa þa síð-
 dan nidr, hvar Frost mæ ei at þeim fo-
 ma. Um þessa Tíma feller Míkr Fræ,
 mæ nu safna því ædr, og soa því strax i
 sendid Land, og breida Mold yfir,
 Fernr upp nærsta Bor. Svanna Fræ
 og Cumine mæ nu líka soa, þar sem
 Menn vilia þær Urter vare síðan. Nu
 er Rídtíme Silunga, og þar fyrr
 good Veide þeirra. Snembarar Ryr,
 sem nu goanga wt æ Hielu, loata opt
 Soange strax wt i Haga. Navtpaningr,
 heldst Ungnente takez nu inn at goodre
 Gíof, þa þrífst hann betr allann Betr
 síðan, enn komez Havst Þwstr i hann,
 þa verdr hann ollum Fiordwonge
 þyngre æ Foodre síðan. Felle Skoogr
 seint Lavf, og sie mikel Hínde i þess-

um Moanade þá vænta Bændur eptir
hordum Betre.

10.) **Gormannudur** tekur Mafu af
Slaattrun Fenadar, með hönuum femur Betr,
og um þad Leyte gengur Sool i Spord-
dreka Merke. Nu máa safna Vider,
Hrifi, og Linge, fyrr Mat, allt hvad
Dnytez af Urta Tæge i Gerdum gefiz nu
Matum, heldst Kallsum. Nu máa planta
Billeverpe, so sem Birke, Vider, Rey-
ner, Svanner, Metlu 2c. lifka skal nu
bwa um Urter þær, sem wte eiga at standa
um Betr, so sem Lavkar, Piparrætur
2c. giorer þad vel med því, at bera
hrautt nytt Þáng at þeim, enn se þær
plantadar at Havste, þá verdr þar at
avke, at bera Mold eda Torf ofannfir
þær, annars spjitz þær upp w Klat-
anum, og dena. Nu er gott at bera
nyan Þara æ Twn, og er sca Þare
betstr, sem rekr med Siooargange, i
Hafatt, enn at Bore beriz hann samant
i Lag at frona, þar verdr hann enn betre
Aburdr Ured eptir. Nu máa sca Pers-
sille og Persillerótum, Lavk, gulum
Rótum, Pastinacha, þefia Sædreis-
tenn med wthversu Torfi, og nyrre
heitre Myfju, ofannfir, femur upp at
Bore, ef þá er opnad er hlytt Bedr er
for

fómed. Ei verdr Þíðor Dróor, sem um þetta Mund er geldr. Etey Hæn illa, þá má dreifa Saltlege eðr Sævatne, i mille Laga i Lavpnum, og stande so til þess gefid er.

11.) Frermanadur er sa Tjime, sem Sool dvelst i Skotmanns-Merke. Nu þietta Menn Hws sijn, sem betst verdr, og taka það allt til Handargagns, sem bræðad var á Sumre, og nu þarf ei lengr, so það sie þá til er Þorar. Þeningr hafi nooga Gíof, og ei má hann láta Havst-Holld, fyrir midian Þerr. Sie þyð Jörd og hlýtt Þedr, skal nu væla upp Al-dingarda, so Aburdr blandez og þvælez vel saman við Moldena á Þerre, það eyder og nokkud Arba.

12.) Morsugur heiter sa Mannadr, sem býr á nær Þetrar Sólstodum, þá Soolen kemr i Steingeitar-Merke. Nu er Þenings-Rækt, og Þinne-Þinna heldst til Þarfa. Sledastere má opt nýta um þessa Tjima, þar sem þess þarf. Í 10 Þífu Þetrar hleypa Men Hwrtum til Asavdar, nema Men hafi noog Hæn, og vænte epter goodu Þore, þá Þífu fyrir. Nu er Tjime at bera Þorsföku og Þæar-Skarn allt, eins Þvotta-Rorg, á mögr Enge eðr mojavaren Þwmpette, jafnoodum og þetta safnaz, það bæter þavð vel.

134. A. Þarf eg nokkud at skipta mæ-
af Twngls Aldre, i Bwnade mínum ?

B. Strax með Mæ, ættu at planta þær
Urter, sem þu villt sca Fræ af. Þæ skal þæ-
la upp Scad-Jord og mykia hana. Legg Egg
under Hænu at wnga wt, fín Dögum epter
Mæd.

Med vapande Twngle skal sca til
allra Urta sem ofan Gardar vara, og síðan
planta þær i sama Mund, líka safna Fræum
til Utscads. Þæ skal sca, hvar Menn ætla
at sca Hæna síðar. Hoggdu Elldevidar-
Hrijs, sem þu villt at vare aptr. Þæ skal
hlenpa til Fíar. Slatra Fenade með Ad-
falle Siodar, at healfvopnum Moana, verdr
Ríot dringara og vardveitest betr, því þeim
Dyrum blæder betr, sem þæ slatraz. Ryr
sem þæ hafnaz um Flood Siodar, hafa ecke
ysir, sem hinar er um Fíoru hafnaz. Þæ skal
rya Savdfe.

Med fullu Twngle: Slat-
du Hey, sem ei skal rírna. Planta Lavka.
Salta Ríot, edr heing þad i Renk. Planta
allskyns Rætr sem Roolfa hafa. Med
mínkande Twngle: Þæl upp Land hvar Gras-
Rætr eiga at frwna i. Hogg þæ Bid, sem
lenge skal vara og ei frwna, so sem til Klifbera,
Hripa, Amboda.

A síðarsta Qvartile
Twngls: Sca Næpum og öllu Rootafræe,
líka Bidarfræe. Planta Vile-Bid æ Hav-
ste. Tak upp wt Jord Averte þæ, sem íne skulu
geymaz

genmað; æt Vetre, under Mided síðast, enn
 þv vel um hina, sem vöte eiga at lifa. Gelda
 skal þæ allar Skepnir sem gelda; eiga. Hier
 at ætke taka nokkrer Menn Mark æt þvi, hvar
 Tvingl er i Himenteiknum. Þeirra Regla
 er þesse: Þeir sœ þvi sem ofan Gardar æt at
 vara, i Tvíbura, Vigtar og Vatnsbera
 Merkium. Hinu, sem under Jord æt at
 vara, i Grúts, Meyar og Steingaitar
 Merkium. Heitum Kridd-Urtum vilia þeir
 sœ, i Tarfs, Bogmanns og Leons Mer
 kium. I Sporddreka, Krabba og Si
 ska Merkium, vilia þeir hvörke sœ nie
 planta.

Cap. XXVI.

At le spyr Vedrabrygda.

Q.

135. Kanstu at segia mier nokkr
 Merke, sem viss sie, fyrir Vedrabrygdum?

B. Allmennustu Regla, sem eg hefi teked
 Mark æt, vid þennan Utfriska Lands, get eg
 sagt þier; Ei allsœar af þeim, eru Ured, 1649
 valdar og vtlagdar vr Donsku Rime, af
 Sr. Gísla Biarnasyne Profaste i Gullbryn
 gu-Sýslu, og Preste æt Stad i Grindar
 vík: Þar vid hefi eg bætt nokkrum Sunn
 mæra Bedr-Spœm, epter Hr. Ström, þyk
 est

ez eg hafa reynt allar þessar Mæglr, at flestar þeirra bregðaz sialdan, en nokkrar þeirra alldrei, þar sem eins stendst á Landslage og hier.

A SOLENNE mæ so Vedrættu- sar marká.

Þegar sicalf Soolen er skær, i Uppz og Midurgavngu, og Lopted allt hreint, i Grend vid hana, merker gott Vedr nærsta Dag og Moott. Sagurt Ský, sem Korona yfir hene, nær hun gengr upp, enn endez þegar allt i einu, merker gott Vedr og biart.

Þegar Soolen synez koma upp i Heiðsbyrtu, enn gefr þó ei skært Skín, heldr synez vera dím, merker Botvidre; Synez hun i Uppz eda Midurgavngu gul eda bleif, med Batnslitum eda raddum Sknum um sig, bodar Hreggvidre: Sama merkia raddur Geislar, sem goanga i gegnum Ský á Sumrum, og stendr mikell Hite af þeim, frá Soolenne.

Ulfar fyrer og epter Soolenne, fagrur, eda radd Sool i Midurgavngu, bodar optaz þurrt Þrævidre.

Sialdan er Gyll fyrer góðu, nema Ulfur epter renne, gange raddur Hale af Gylnum, bodar Stormvidre.

Marger Ulfar friingum Sool, raddgræner at Lit, boda Stormvidre med Hregge eda Raf.

Rasallde, epter Ursins Tijma : Deckravder
og grænleiter Hrijngar, i frijngum Soolena,
vita æ þad sama, heldst þegar hun er i Upp-
eda Midur = Gavngu.

Skær og sager Hrijngr, frijngum Sool-
lena, um Middege, i biortu Bedre, og stande
Ulfar, skærer sem Lioos, i þeim Hrijnge, Sool-
len lijka skær, inān i Hrijngnum, þyðer ætjð
Bedraattu gooda og minna. Þad merker
og sama, þegar Hrijngar um Sool, dragaz
af allt i einu, æn þess Hlid verde æ þeim.

Sæler þricar i Aofstre, ærla sienar, boda
kaldt Bedr, en i Vestri æ Qvoldin, Blijdvidri.

Vedrahiálmr fallaz þegar 2 Hrijngar
eru um Soolena, hvor utan yfir ødrum, og
viðda Ulfar i þeim Hrijngum, hvijter, veit
æ kaldt Þraavidre um Hrijð, og stundum
til Loangfrania.

Af TUNGLENU mæ so Vedr-
attu = Sar marka.

Þrijncætt Twngl ravdt med hvøssum Hor-
num, þyðer Bind og Kulda fram til Fyll-
ingar. Bleikt, merker Urkomu, og skært,
Heidbyrtu eins lenge.

Ef at hiñ myrkve Þatre Twngls siez
allr, þegar þad er þrijncætt eda fernætt,
merker Storm og Urfelle.

N 5 //

Ef

Ef at Bletter á hálfsörnu Trængi,
syna; mig dockver, merker Logn og Botvidre.

Síðe Mædr þrjátt Trængi, i sunan
Alt, er bráðum Regns at vænta, sama mer-
ker, ef áðad eda bæde Horn þess eru slíðs.

Aller dockleiter Hringar um Trængi,
heldst ef at fleire eru en ein, merkia Bedra-
brygde, Storm og Hregg eda Rafall; Sa-
ma merkia Ulfar um Trængi.

Einfalldr, biarte og fagr Hringr, i Hring-
um Trængled, med eingu Hlida á, og drager
hann allr i einu af, veit það á gott Bedr.

Áf STIÖRNUM má so Vedur marka.

Ef Stjörnr tindra mig, ellegar Stjör-
nuflug síðast morg, merker Bind þaðann
sem Stjörnuflug kom.

Síðe Stjörnr fæar, eda syner dím-
ar i heidbiörtu Bedre, þá er Korgr eda
Mistr i Lopte, og veit það opt á Urfelle,
enn stundum Þroavidres Kullda.

Áf SKYUM má so Vedr marka.

Navd Sky, sem uppkoma epter Midurgang
Soolar, er Menn falla Gvöld: Rodma,
og all þau Sky, sem fylgia uppreñande Sool,
og

og endaz strax af hennar Skyne, merker gott
Vedr aa nærstum Dægum.

Þegar þyck Vinda-Sky standa vid
Hafs-Brenn, og dragaz öll uppaa Lopt, sy-
rer utan alla Underbliku, er Þerres Bite.

Sicaz i Botvidre þuñ Sky, raudbleik
aa Jodrum, þad merker at þorne Lopt: Sa-
ma merkia hvijt Sky, sem sicaast um midian
Dag, eins og Røaker eda Hrijslr, og hier
fallaz þamad eda þamad Lopt.

Fylge myrkbleik Sky, elld-raudum
Soolar Upp- eda Midr-Goange, enn Geislar
hennar leiptra þo þar um frijna, þaa er ecke
at tvijla Urkomu og stundum Bind lifka.

Öll græn, raud, vatnslitud Sky, og
heldst hin þyckvu svörtu, sem Bindr rekr til
Nordurs, boda Regn.

Hvijt og lioosgræa Sky eru þurrare, boda
Jel aa Betrum, en aa Sumrum Skvra-vedr.

Þegar sifest Kló-Sege aa Lopte carla
Dags, þad eru laangar, hvaß-nddar Sky-
Røaker, þaa kemr Bindr aa þañ Odda sem
fyrre afdroost, og tvijl-lavst aa annannhvörn.

Blika, sem dregr aa Lopt upp um Betr,
merker þaa Hlaaku, ef hun er dæckbla, og ke-
mr þo optaz fyrst af henne Snæfirk, enn
hvijt, med Þoku, bodar Snioo.

Blika, sem skioott uppdregr, merker skam-
vinnt Regn, enn svo sem ymist gengr upp eda
nid-

nidr, enn dregst þó yfir Lopt um síðer, verðr
drimugust, með Hreggvidre ær Sumrum, en
Kafallde ær Vetrum.

Vind = Blífa er jafnan þunn, og þó
þöckleitt at síða, gengr ei hoatt ær Lopt upp,
so lengi sem hún stendr, varer Kullde og Vin-
dr, og rofar þá i hár Lopt.

Haf = Gall, Fallaz Geisle mislitr, við
Hafs-Brunn, ei Oljfr hálfr-þrotnu Trung-
le, eða nokkud ærþeckr Regnboga-Þæte, bod-
ar loangvinnt Regn, at Sögn Bænda, ei
skemir einn hálfsann Máanad.

Þegar Sólargeistar mindaz i Skynum ær
Bestr-Lopte, um Sólar Uppruna, bodar Regn.

Þegar Norðrænr ganga, og Skyn-
Bæklar síkast i Austre og Vestre, merker
Þrávídre, og so lengi sem hverigr Skyn-
Bæklenn endez, og gengr hverfe upp nie-
nidr, heldst hinn same þurre Mootþrode.

Þegar tenner ær Hafmecke, eða nær
Skyn myndaz þar, sem Klackar eða Tenn-
ingar, bodar Þesing og Ofvídre Utsíðar,
og Ofæru Farnönnum.

**AF REGNBOGA má so Vedr
marða.**

Regnboge i Skynum, bodar optaz milda og vo-
ta Bedrættu, og kome hann með Skynum epter
Bíart-

Biartvidre, bodar hañ varanlegt Regn, heldst
ef hañ er miög græn, þegar hañ er i Alvstre.

Miög hvítr Regnboge, i þurru vatns-
lavsum Skyum, bodar Kullda, Snioo
eda Krapa, epter Arsins Tjldum,

Af ÞOKU mæ so Vedr markæ.

Þegar mikil Þoka og laungsöm gengr, þæ
er víst at vænta, at epter hana kome
Vindar, Kullda og stundum varanlegt Regn.

Ljtel Þoka friingum Sool, þegar hun
gengr upp eda nidr, merker flæart Vedr.
Sama merker öll sw Þoka, sem dregst of-
an at Jörd, þegar Fjallatindar eru skjrer,
það kolum ver Dal-lægiu og Sió-lægiu.

Þoka, sem slær ser upp i Loft frá
Jörd, kemr öfan aptr med Regn æ
Sumrum, enn Snioo æ Vetrum.

Hrimþoka, sem sveimar upp i Loft af Jörd,
æ Vetre, kemr aptr med mikille Fannfergiu.

Þoka, sem gengr upp af Siðoarfiörum
og Bockum æ Vetre, þyder komande Frost,
enn ef at sw Þoka gengr upp i Froste, bo-
dar varanlegt og hardara Frost, nema þunn
sie sem Gufa, þæ er hun Svijunar Merke.

Af SNIOFALLE mæ so Vedr- lag markæ.

Miög

Misg sinar Korn = Snioor, merker at Frost og Kullde se i Berge.

Hagl = Snioor, þyckr i ser sem Snoda, og so nockud bleikr at Lite, merker mildt Lopt, og gott komande! Bedr, sem Menn segia: Hagl er Heide nærst.

Snioodrijsa, er sumer falla Skæda = drijsu, er nidrfelle sem Gæthingar, merker opt Biartvidre og Heidbirtu i Bændum.

Snioo = Þoka, heldst af Nordre og Vestre, bodar Sniookomu. Rafalld, sem kemr med Storme, heldst aa avda Jord, varir ei lenge.

Snioor, Beniu frammar aleiten, iñum Sluga og Pilia Rife, bodar Linvidre Lopts.

Sinoor, sem stendr aa Sioonum, i Fim = fe eda Drijsu, hvjtr, og bregdr ei Lite, merker Kullda mifeñ aa epter i vissum Bonum.

Af REGNE og VATNE maa so Vedurlag marka.

Frosttrigningr, sem Menn lijka Falla Jsing, bodar optaz epter sig Regn og Batvidre.

Morgun og Qvold Skvorer gaanga jafnan undan þurre Bedraattu.

Hvjter Regndropar, sem giora Boos = ur aa Batne, nær þeir nidr falla, boda varande Regn.

Þad

Það Regn, sem kemr með Uda eda
Sudda, verdr dringara, enn það sem
kemr hastarlega.

Regn, sem þornar af Jördu, sýrer ut-
an Vind, Bonum flóttara, bodar
Stoor-Regn að epter.

Verde kallt Stodu-Batn, sýrer utan
Soolarhita volgara enn vant er, bodar
Stoor-Regn.

Batns-Edar, sem vor Jördu koma,
nær volgare eru, enn Bane er til, og
þeirra Edle er, að Betrum, það merker
lang-gædt og hardt Frost og Kulda.

AF VINDE mæ so Vedr markæ.

Vindr sem kemr að Dege, varer lengi
enn sá sem að Drottum kemr.

Epter langann Sunnan Vind, kemur
jafnadarlega Regn, og flester Stormar
endaz með Regne.

Hefiz hvass Vindr i Logn-Dogg, þá
er viss Von, at bráðum þérne.

Utnyrðingr sefaz opt um Soolarlag,
þegar hun kemr i þá Alt, enn hæge þá
eðfe, merker Horku og líka Þrauidre.

Austan-Vindr endaz opt með Hregge, og
þar af er komed Maltæfed: Opt kemr
Ovedr i endadann Þey.

AF

Af SIONUM maa so Bedr marka.

Hegar brimlavð Sior i Logne gefr Hliood
af ser, þat merker Regn og Storm i Bændum.
Ef Bylgiur og Brim vara i Logne yfir
Edle, bodar Storm og Kullda.

Ef Sior synez gruggugr og mooravdr at
Lit, med Moske og Dgunum i, bodar Storm.

Oveniulegt Stoorflood, i brimlavsu fog-
ru Bedre, bodar Hafvidre.

Sicæ Madr Siopen Ostilltan, gicall-
mikenn og wfinn, i goodu Bedre og Logne,
þad er vilst Merke til Rosa og Ostilltrar
Beduraattu.

Ef Þaang frns mig i Fieru, eda Frostgufa
siest in æ Fjordum, bodar Mjinkun Kullda.

Af LOPTENU maa so Dedur marka.

Hegar Lopted Foolnar æ Betrum, epter
þad Nordrænr og Alostænr hasa genged,
og kome þa smær Korn-Snær, þad
merker varanlega Kullda.

Kavdr Lopt æ Morgna bodar Storm
og Regn, enn æ Qvolden merker þad
þurt og hreint Bedr.

Qvold:

**Qvølld-Rodminn bæter, Morgun-
Rodminn væter.**

Pegar Þyckvidre byrter upp af Sndre, þæ er Bon æ Binde og Regne wr þeirre Att.

Pegar Þyckne brentez i biart Lopt, um Siallatinda, merker Þurrvidre.

Pegar þad Herad Loptsinz, i Alost nordre, sem Menn kalla Jakobs-Veg eda Stiga, er skært, hvítt og fagurt æ Qvøllden, bodar Skjirvidre.

Pegar byrter under Þyckne i Nordre, merker at Vedr mune þorna; Sama merker listell Skhabacke i Nordre og Alostre, þegar Lopt er heidbiart.

Pegar Lopt er ravdt i Sudri bodar Regn, hvørt sem þad siest æ Noost eda Dege.

Pegar Lopted er fullt med Rik og Moss, og synez mooravdt, merker Urfelle.

Pegar Nattdogg fellr at Alptne strax epter Soolarlag, bodar optaz þurrann Dag epter æ.

Ef Mayrillde siest mikid i Sioo, bodar Sunnan Att og Þey-Bind, optast hvassann.

AF ELLDE mæ so Vedr markæ.

D

Ellde

Eldr ravdr miog, merker Kullda, enn
sker Loge og blaankande, merker Skjir-
vidre.

Pegar Lioos logar stillelega, syner
stilt Bedr, enn þegar þad logar Ostod-
ugt, og þegar Loge Ellds og Lioosa gefr
fræ ser sindrande Gneista, þæ er Bon
æ Hreggvidre og Storme.

Elds eda Lioos-Loge bleifr og myr-
kur i sier, bodar Urkomu og Bind.

Pegar skarp-skygnum Manne syn-
sem Regnboge i frijngum Lioos, bodar
Sudda. Vilie Eldr ei tendraz, æn Dr-
saka, merker sama.

Sicæ Madr Eldflug um Lopt, æ
Moottu, Rækre edr Hælf-lysi, med þyck-
vum Skyum, merker Regn: Enn ef þæ
er heidbiart, bodar Snioo af þeirre Att,
sem Eldflug kom.

Pegar Renkr wr Strompe eda Renk-
hæfi, i Lognvedre, leggst allr strax nidr
at Jærd, merker þyck þwngt Lopt, enn
stande Renkurenn, sem Strookr i Lopt,
er ugglavst Goodvidres Merke.

Af SIALFUM SIER mæ so
Vedr markæ.

Hver Madr, sem veifr er eda litnlestr i
noct

noðrum Lim, og er þó ei at öðru síðer,
hann kenne til Berkia í þeim veiku Lim-
um, undan Stormum og Hriðum.

Þegar á heilbrigðum Manne fólna
Utlimer, og döfna Sinar, ellegar hann
gíðrez svefnugre enn at Beniu, og so
þyngrer á fer, samt Ögladare, bodar
Kullda og Övedr.

Kulldaboolgu fœr Menn opt í Henda-
ur og Fætur epter loangvinnt Frost, þeg-
ar fyrst bregðr Bedurættu til Hlinda,
og er það goðdrar Heilsu-Merke Manns.

Áf ymsum LIFANDE ÖVIKENDUM
má Vedr merka.

Þegar Fiskar og Fiska-Sende taka miðg-
uppe, í Síðu eða Bötum, bodar Regn.

Þegar Savðer staangaz miðg, með
flæstum Nösúm, uppi Öpted, merker Storm
og Urfelle.

Þegar Rotturenn fleiker Lapper sínn-
ar, og kember með þeim Hofud sitt, Hvals
og Booga, það er Vætu Merke.

Þegar Murr henrez í Hunds-Belg,
og þegar Hundar grasa síer Holu í Jörd,
þá er Urfömu Bon.

Þegar Mýs tíjsta meir enn at Ben-
iu, er Bon á Storme, Hregge og Kullda.

Af FUGLUM maa so Vedur marka.

Pegar Hrafnar safnaz, og flimga; aa i
Lopte, berlande hvor annann med Bæng-
ium, þaa vita þeir Urfelle naalægt; Enn ef
at þeir leika sier i Lopte, med litlu og lettu
Kronke, merker gott Bedr.

Pegar Fuglar, sem jafnañ eru aa Sioo
eda Batne, setiaz uppa þurrt og froppa
sig, það er Merke Hregg = Vidres eda
Snioo = Komu.

Pegar Fuglar leita til Siooar, eda
Stoorvatna, af Lande ofan, bodar Frost.

Pegar Hane galar optar en at Benz-
iu, veit hann aa Urkomu; Sama veit aa
Hæna, ef hun i Botvidre fer ei in, helldr
er wte at tjina sier.

Pegar Hæns flimga seint ofan aa
Betr, at Morgne, vita þavg aa Snioo og
Kullda; Sama merker það, ef at þav set-
iaz upp aa Dvøllden Beniu fyrr.

Pegar Fuglar safnaz samann, og ba-
da sig i Sioo edr Alm, Botnum, edr og so
Sorpe, og avsa Batne yfir sig, þaa er
vijs Urkoma.

Pegar Sioo-Fuglar firra; Sioo, og
flimga uppa Land, kemr Urfelle og Stormr.

Pegar My safnaz saman i storum
Hopum

Heopum, ljited frá Jördu, epter Soolar-
lag, bodar hlýtt Vedr og gott at Morgne.

Af ymsum HLUTUM maa so
Vedr marka.

Pegar Fiöll synaz Oveniulega haa, elleg-
ar synaz bleik eda blaa, er Bode Binda
og Botvidra; Heyrez Dunr eda Rydr til
heirra, merker hid sama.

Pegar Enar hyllet uppe, eda hær tvær
synaz þar sem ein er, og stærre ein helldr
enn Ravnar er, bodar Urkomu, og stund-
um Storm.

Lerept, sem wr Batne er teked, er
þaa Beniu stysfara, ef Bon er aa Frostu epter.

Pegar snarkar i Lioose, sem logar af
hreinne Feite, med sundrande Sneistum wt
wr, þaa kemr Regn aa epter.

Göngu-Lodar Besir mikler um Haga,
vita jafnann Vogn og Botvidre.

Pegar Madr heyrer Brak eda Hliood
i Trebyggingum, bodar Stormi Bændum.

Pegar Kluckna-Hliood er Beniu skic-
rara, bodar það þyekt þwngt Lopt, og
sijdan Regn.

Pegar Skrwfa eda Lok aa Tresmijde
er þrengra enn at Beniu, bodar hid sama.

Pegar Risa aa Pile, sem aaðr sca i
D 3 gegnum

gegnum, lyf sig, merker hid sama.

Pegar Olarbelte þrengez af síðalsfu
ser merker allt hid sama.

Pegar betr enn at Beniu ser Grunn
Sioðar i Loð-Endu, heldst hvar Sandr
er under, bodar minnst og mildt Bedr
Pegar i Noand.

Pegar Fylu leggur upp af Sioðar-
Bogum, eða Bæa-Forum, meir enn at
Beniu, er Þeyvidres Merke.

VETRAR-FAR má so marká.

Drífi Snioðr á Fjöll og Byggd i Sept-
embr. vænta Menn Snioðlijted verða mu-
ne til Soolhvarfa.

Leggez Betr atmed Frostum og Fönum
um Soolhvorf, heldst það fram á Góe.

Drage grænar Blikur uppá Lopt,
strax epter Soolhvorf, bodar Betrar-Rífe.

Stíge Hrímpoka íafnan upp i Lopt
á endverdum Betre, bodar laangvinna
Fannfömu.

Hiadne Hrímpoka við Fjörð, og fare
ei uppi Lopted aptr, bodar Snioðmiñe Betr.

Stande opt Þoku-Sky á Fjöllum um
Betr, og hylie Fialla-Tinda, merker Bet-
rar-Rífe.

Sígez Fialla-Tindar flærer og sky-
lavfir

lavfir öndverdann Betr og fram um Jól,
bodar milldann Betr.

Synez Soolen opt raud, epter Sool-
hvorf að Betrum, bodar frostasamann og
vindsvallann Betr. Það sama merka döc-
ver og græner Hríngar um Soolena, önd-
verdann Betr. Þat sama merker grænn
eda gul-leitr Littr Soolar, og þó heldst at
Betr mune snýfinn og vindsvallr verda.

Allt þetta er ei annað, enn nátt-
úrlegar Loptsins Verkaner, sem
hvör byggenn Mædr má skilja.

Bú-Erfidenn Blessan Drottenn veite,
Bærelegur so verde Andlits Sveite,
Búksorg take Bændum frá,
Brióstrúma hann giöre þá,
Sem Fenægd fá,

Aumum Maunnum Aulmusu so tære
Af Orde Guds þad lære.

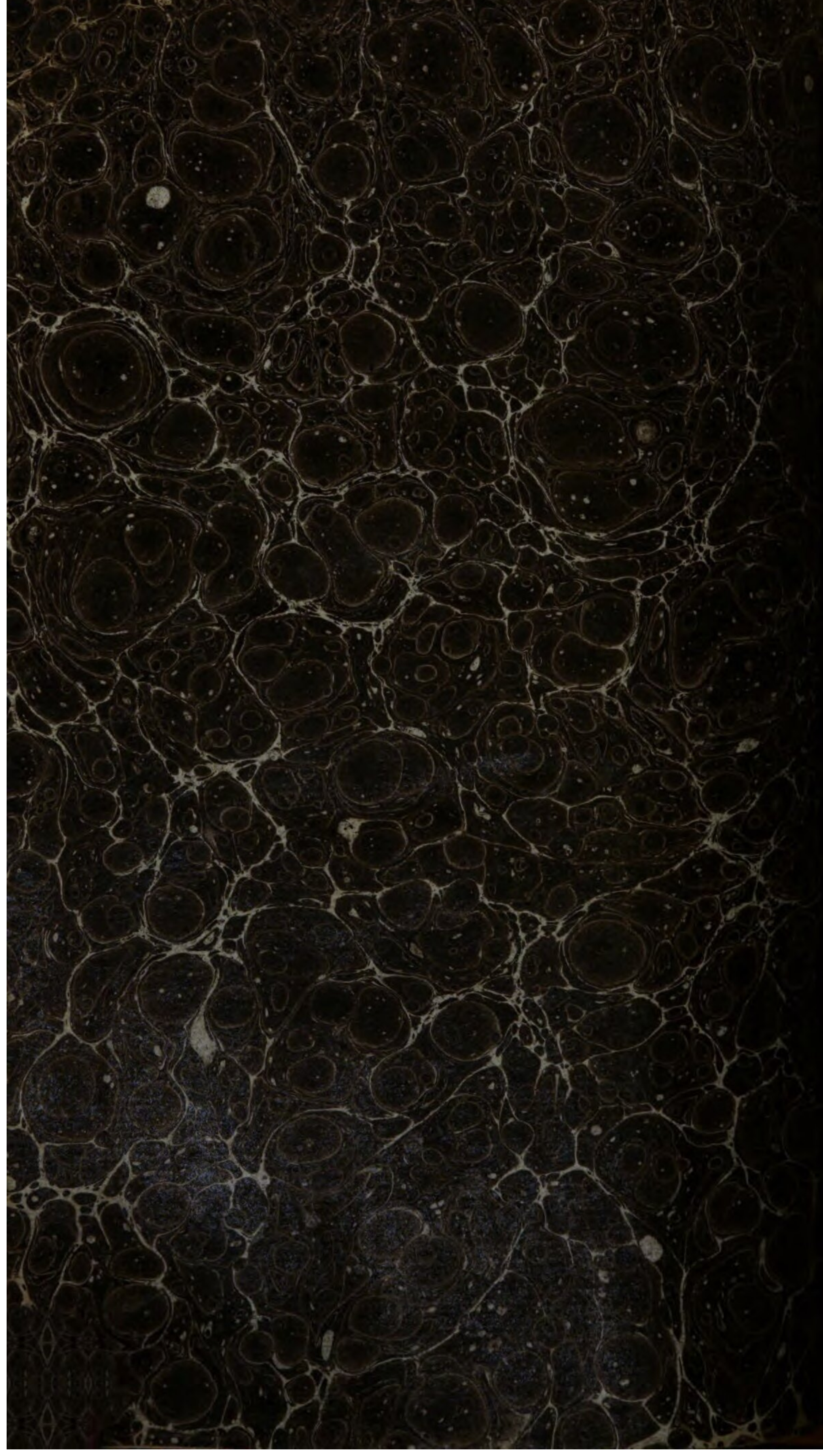
Ur Bónða Br. Sira Jóns M. S.

Serlegustu Prent = Villur.

Pag.	56.	Lijnu	11.	lesest:	Bistorta.
Pag.	125.	L.	= 20.	l.	= Utskotnar.
Pag.	150.	L.	= 28.	l.	= Lagaverd.
Pag.	162.	L.	= 3.	l.	= misfunarlavsar
—	Ibid.	L.	= 9.	l.	= þess.
Pag.	183.	L.	= 24.	l.	= Alþijngi.
Pag.	187.	L.	= 26.	l.	= good.
Pag.	191.	L.	= 8.	l.	= lavsar.

Björn Halldórsson,

Atle Edur Raadagiøder Yngesmanns umm Brenand sinn, heldst ummm Jardar Og
Kwifíar-Räkt, Atferd og Agoda Med Andsware gamals Boonda

Hraggsey 1783

Oecon. 770 n

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10295627-6